

پيار جا گل

(شاعري)

آغا شير گل سرڪي

انسار

2021

پيار جا گل

شاعري

آغا شير گل سرڪي

انسار
ANSAAR
Publications

Book No:09

سڀ حق ۽ واسطائيڪ ۽ اداري وٽ محفوظ

Book: Piyar Ja Gul	ڪتاب: پيار جا گل
Poetry	موضوع: شاعري
Author: Agha Sher Gul Sarki	ليکڪ: آغا شيرگل سرڪي
Editon: First - July - 2021	ڇاپو: پهريون، جولاءِ - 2021
Copies: 500	تعداد: 500
Published: SANSAR	ڏنل: محمد علي شاه
Publications & Printers Karachi	(GFX Image)

مُلھ

ڏيهه: 300 روپيا - پرڏيهه: 10 ڊالر (آمريڪي)

Price: PKR 300 - \$10 USD

ISBN:978-969-7998-10-4

پبلشر

سنسار پبليڪيشنس اينڊ پرنٽرس ڪراچي

آفيس: روم نمبر - 307، ٽرڊ فلور، صابر منزل،

پنڊيان گل پلازا مارسٽن روڊ صدر ڪراچي، سنڌ، پاڪستان

SANSAR Publications & Printers Karachi

Office: 307, Third Floor, Sabir Manzil, Behind Gul Plaza

Marston Road Saddar Karachi, Sindh, Pakistan

Contact: 0092-300-2507766

Email: sansar.sindh@gmail.com

ارپنا

هي پنهنجو قلمي پورهيو

ارپيان ٿو

پنهنجي بابا مرحوم ”زوار“ ربنواز سرڪي

امٽر سائنٽ مرحوم اختر پروين ”زيتون بي بي“ کي

جن جي تعليم، تربيت ۽ محبت

مون لاءِ اتساه ۽ ويساه جيئن رهي آهي،

۽ ارپيان ٿو

پنهنجن ٽرندڙ گل پائرن

علي گل

حسين گل

سدا گل

فيروز گل

فدا گل

۽

پرويز گل

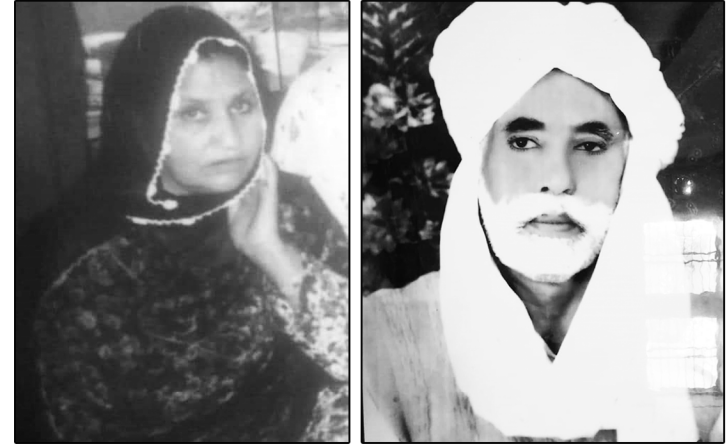
کي، جن جي پنهنجائپ، پريتو

هر ڪمال ۽ مثال کان مٿانهون آهي.

آغا شيرگل سرڪي

سٺاءُ

- پبلشرنوت..... اسلم ڪٽياڻ
- ذات توڙي ذات ۾ تڙندڙ گل (مهاڳ)..... امين سومرو لاکائي
- پنهنجي پاران..... آغا شير گل
- رُت بهار جي ٽڙيل گل سان گفتگو..... عبدالڪريم سومرو
- گلابن جهڙو شاعر ۽ شخص..... منظور اڄڻ
- گل ڪٽي گل ڌري ويو..... ”راز“ علي گل پٽو
- ڪنهن ڪنهن ماڻهوءَ منجه..... پروفيسر سجاوڻ الدين تنيو
- ٽيون اڪڙيون چار ماشاءُ الله..... مختيار چنو
- آغا شير گل هڪ اهل دل انسان..... نذير احمد چنا
- محبتون ونڊيندڙ ماڻهو..... سيف الله پليجو
- محبت ۽ عاجزيءَ جو شاعر..... گل حسن چانڊيو (گل انقلابي)
- محبتن جو سفير شاعر..... راجا طارق گلال
- خوبصورت ادائن جو شاعر..... زين سولنگي
- جيڪي ڏٺو مون..... فقير عبدالمجيد عرف احسان علي ملاح
- شاعري.....
- غزل.....
- وائي.....
- نظم / نثري نظم.....
- گيت.....
- چؤستا.....
- بيت.....

بابا ”زوار“ ربنواز سرڪي امڙ اختر پروين ”زيتون بي بي“

گل پائرن جو گروپ فوٽو

آغا شير گل، علي گل، حسين گل، سدا گل، فيروز گل، فدا گل ۽ پرويز گل

پبلشر نوٽ

دنيا ۾ اوائلي توڙي هاڻوڪي ادب ۾ شاعريءَ کي وڏي اهميت رهي آهي، مختلف انقلابي، سياسي ۽ سماجي تحريڪن کي هٿي ڏيڻ ۽ ماڻهن کي متحرڪ رکڻ لاءِ شاعريءَ جو مکيه ڪردار رهيو آهي.

سنڌي ادب ۾ هن وقت شاعريءَ جي ڪتابن جو جهمجو تعداد شايع ٿئي پيو، پر ان ۾ وڏو انگ مڃتا ماڻڻ کان محروم آهي، ان جو بنيادي ڪارڻ فني، فڪري اڻاڻ ۽ حالتن پٽاندڙ موضوعن جي ڪوت چيو پيو وڃي.

آغا شيرگل بنيادي طور تي استاد آهي، سندس شاعري تي چار ڏهاڪا اڳ جي لکيل آهي، جنهن ۾ سونهن، پيار، محبت، وفا، دعا، جفا، دوستي سميت سماجي مسئلن جي اپتار ڪئي وئي آهي. هن شاعريءَ جي مڙني صنفن تي طبع آزمائي ڪئي آهي، جنهن ۾ غزل، وايون، نظم، نثري نظم، گيت، چوڻا ۽ بيت شامل آهن.

آغا شيرگل جي شاعريءَ ۾ سندس اندر جي آند مانڌ، جذبن جو چٽو عڪس ملي ٿو، هن عشق جي چوٽ ۽ هيانءَ جي روشنيءَ آڌار رندا روڙيا آهن، سندس هي پهرين ادبي وڪ فن، فڪر، مطالعي ۽ مشاهدي جي تارازيءَ ۾ تورڻ بدران کيس اتساهيندڙ موت ڏني وڃي.

سنسار پبليڪيشنس ادب جي نون پانڌيئڙن کي اُتساه ڏئي اڳتي اٿڻ ۾ پنهنجو ڀرپور ڪردار ادا ڪري رهي آهي، هي ڪتاب ان سلسلي جي هڪ ڪڙي آهي. اداري پاران آغا شيرگل سرڪي جي شاعريءَ جو مجموعو ”پيار جا گل“ پڙهندڙن کي پيش ڪجي ٿو.

اسلم ڪٽياڻ

سي اي او - سنسار پبليڪيشنس

پيار جا گل (شاعري)

مهاڳ

ذات توڙي ذات ۾ تڙندڙ گل

سائين عبدالڪريم سومري چيو: ”امين ڪنڊن جي وسيع ڪائنات ڏٺي اٿئون، ڪنڊن پنهنجي بدن ته ڇا پر روح کي به روڙي ڇڏيو آهي. اڄ ته توکي گلن سان ملايان.“ گلن وٽ سونهن آهي ته، سرهاڻ به آهي، حسناڪي آهي ته هپڪار به آهي، دلبري آهي ته دلداري به آهي، پيار آهي ته پنهنجائپ به آهي، چاهه جو چنڊ آهي ته چانڊوڪي به آهي، عزت آهي ته خدمت به آهي، وفا آهي ته سخا به آهي، هر نينهن جو ناتو آجرو ۽ اعليٰ آهي. انهن گلن جي گلزاري مان هڪڙو گل ’آغا شير گل‘ جيڪو سڀني سرهاڻين سان گڏ ذات جي ڏيهه جو به تڙندڙ گل آهي. نظم توڙي نثر ٻنهي سان رشتو نڀائيندو اچي.

تڙي ئي پيو بهار، توڙي خزان ۾ آغا شيرگل
خوش پوش، خان خانان، ليڪڪ لڪاري به آهي

امين سومرو لاکاڻي

آغا شيرگل جي شاعريءَ جو مجموعو سامهون آهي، جنهن ۾ غزلن جي اڪثريت آهي، غزلن کان سواءِ وايون، نظم، چوڻا، بيت ۽ گيت به شامل آهن. آغا هر صنف تي ڪوشش جي قلم جو ڪاپو ڪيو آهي. مون کي حسناڪي ۽ حجت مان حڪم ٿيو ڪتاب جو مهاڳ توکي لکڻو آهي. ڳالهه مون کان ڳري آهي پر هتي انڪار جي به ڪا گنجائش

ناهي، جي بسم الله!

پيار جا گل (شاعري)

اسان جيڪو ڳالهايون ٿا، ٻڌون ٿا، ٻڌايون ٿا، اها سڀ چين جي ٻولي آهي، شاعر جي شاعري دل جي ٻولي آهي. ان ڳڻين ڪيفيتن جي ڪن مان ٽيئون هڻي ڪنڌيءَ تي ڪَر موڙيندڙ ٻولي آهي، ساهن جي سڌڪي جي ٻولي آهي. تڙپ جي تلوارن سان ڳيا ٿيل تنهائيءَ جي چيخ جي ٻولي آهي شاعري. سڄي مهيني جي اڀرندڙ چنڊ جي چانڊوڪين جو عرق آهي شاعري. ڪوڙ جي ڪائنات ۾ سچ جو اڀرندڙ سج آهي شاعري. ڪڏهن به ڪنهن شاعر جي اکين ۾ چٽائي نه ڏٺو هوندو، شاعر جي دل جي دنيا ته اڃان پري آهي. شاعر ڪيترين ڪيفيتن جون قيامتون ٿو پيوڳي. اها عام ڪي ڪهڙي خبر. ذات ڪيترا ڌنگ ٿي هڻي، اهي ڌنگ ڪير ڳڻي ۽ ڇو ڳڻي، شاعر جي اکين ۾ راتين جي اوجاڳن جون ڪٿائون ڪنهن ڪٿي پڙهيون آهن:

اي شاعر! اکين کي اوجاڳا اڀري ڇا مليئي؟

هي هيڏي ساري شاعري لکي ڪري ڇا مليئي؟

هن دنيا ۾ درد هر شئي کي ڏوڻي ٿا ڇڏين، درد جا روپ نيارا، وري رنگ به نرالا، هتي ڪو عشق جي آڙاه جو ٻارڻ ٿيو آهي ته، ڪو اکين جي خنجرن سان خون ٿيو آهي ته ڪو زلفن جي زنجيرن ۾ عمر ڀر اسير ٿيو آهي ته، ڪو وڇوڙن جي ويرانين ۾ اڪيلو پٽڪيو آهي ته، ڪو بي روزگاري جي باهه ۾ پيسم ٿيو آهي ته، ڪو ظلم جي بڪايل بگهڙن کان چيربو ڦاڙيو ويو آهي ته، ڪو حالتن جي هاڃن ۾ ونجي ۽ ولوڙجي ويو آهي، ڪو ڪرسين جي پوڄارين جي پاپ جي گهاٽي ۾ پيڙهيو ويو آهي ته ڪو دشمني جي دلدار ۾ ڦاٿو ۽ ڦٽڪيو آهي. ڪو ڌرتي سان محبت جي ڏوهه ۾ ڏنگبو رهيو آهي ڪو سراپا سورن جي سڪرات ۾ ساهه کڻندو رهيو آهي.

پيار جا گل (شاعري)

اسان جو شاعر، سنڌي ٻوليءَ جو شاعر ’آغا شيرگل‘ محبتن جو شاعر آهي، نفرت کان نفرت ڪري ٿو، پيار جو وکر ورهائيندو وٽي، پنهنجي ذات ۾ توڙي ذات ۾، گل کي به گهاءَ رسيا آهن. گهاون جي گلابي زخمن کي آغا شاعريءَ جي مالها ۾ پويو آهي. اهي گهاءَ غزل، گيت، وايون، بيت ۽ نظم بڻجي لفظن جا ويس ڌاري پٺن جي بدن تي چٽ بڻجي چٽجي اسان جو سامهون آهن ’پيار جا گل‘ جي نالي سان. آغا شيرگل جي شاعريءَ مان حوالي طور ڪجهه شعرن تي اظهار ۽ ويچار وٺيندا هلون.

ڌرتيءَ کي ماءُ چئون ٿا

صديون پراڻو ويساه آهي

سنڌ اڃا سلامت آهي

ڪيترن ئي ڪئي ڪاهه آهي

ڌرتيءَ سان دلبريءَ جي وڏي دعويٰ آهي، صدين جي ويساهه جي تاريخ جو داستان آهي. ڌرتيءَ کي ماءُ چوڻ اهو شاعر ۽ شاعريءَ جي روح جو آواز آهي، سنڌ جي امرتا جي ساک جي باڪ ڦٽي پئي اڃان. ڪيترائي هلائڻ جا هاجا ٿيا، پر سنڌ سلامت آهي، تمام ٿورن لفظن ۾ سنڌ سان سچيت جو سڻو سنهيو ملي ٿو.

پيڙهي ناس ڪري پئي پلپل

جاني تنهنجي ياد جي جيڪا چڪي آهي

”گل“ ڪومائجي متان چڻي وڃي

وڇوڙي جي هوا اهڙي لڳي يڪي آهي

آغا شيرگل عشق جي امتحانن ۾ ڪيترو سوڀارو ويو آهي، هو پيار جي پنڌ ۾ ڪيترو ڦٽيو آهي، يادن جي چڪي ۾ پيسجي اٿو ٿيو آهي. وڇوڙي جي واءِ ۾ هو چڻڻ کان بچڻ جا جتن ڪري ٿو.

پيار جا گل (شاعري)

آغا جي شاعريءَ ۾ عام ٻولي ڪتب آندل آهي پر اها عام ٻولي به شاعراڻي رنگ ۾ رچيل آهي.
آغا گل جي شعر ۾ منظر نگاري مهراڻ جان موهن ۾ آهي، تشبيهون ۽ استعارا ڏاڍي سهڻي سليقي سان سجايا اٿس. هيٺين شعر کي ڏسون:

تنهنجي چهري تي وارن جي چانو آ
جڻ ڪا نانگن ڪارن جي چانو آ
هيٺين شعرن ۾ ادائينگي ۽ اظهار ڪيڏو نيارو ۽ نهوڙيندڙ آهي.
شال منهنجو ستارو ٿي پوي
تنهنجي پلي قسمت جهڙو
شربت وسريو نه آهي ”گل“
چيڙن جي شربت جهڙو

شاعري پاڻ ڳالهائيندي آهي. غزل جا ٻئي مٿيان بند، ننڍي بحر ۾ چند لفظن ۾ خيالن جي تمام گهڻي خوشبو ڦهلائين ٿا. گهڻي تڻي شاعري محبت جي مهڪ سان واسيل، عشق جي عالم جون وارتائون، وچوڙن جي واءِ جي ٻن چڙ رت، سونهن جي ساراهه جون تشبيحوں آهن، پر مختصر شاعري اهڙي به آهي جنهن ۾ سماج جا ناسور، زماني ۾ ٿيندڙ زور آوريون، ٺڳيءَ جا ٺاهه، ويساهه گهاٽيون، عقوبتون، ناانصافيون، بي وادبيون، مطلب پرستي، اهڙا ڪوڙ ٻيا موضوع به شاعر پنهنجي شعرن ۾ چٽيا آهن، جيئن:

اڄ جو زور زمانو آ، يار ۽ ياري ڪٿي آ؟
مطلب ڪان سواءِ دوستي دل واري ڪٿي آ؟

هن غزل جا ٻيا به سڀئي بند اهڙي ئي عڪاسي ڪن ٿا، مثال طور هن غزل جا بند:

هتي پنهنجو پنهنجي جو ويري
سارو فڪر جو فسانو آيارو
وڪ وڪ تي رڳو ڪوڙ مقالون
ننهن هٿي نيرانو آيارو
حرڪتون سڀ نفرت جهڙيون
بڻايو ويندو بهانو آيارو
ڇو مظلوم آهيڻو هميشه
ظالم سدا توانو آيارو

يا وري هيئن ته:

تلخ، تلوار رويار روز جا
اهڙيان شريتي رهي ناهي
ڪيئن ڪنهن تي ڪجي يقين؟
روش به عنايتي رهي ناهي

يا

اڪثر لڙڪا اڳياسين ٻين جا
اڄ ناهن لڙڪا اڳهڻ وارا

يا

تڪيون ڪاٽيون دنيا وارن جي هٿن ۾
قدم قدم تي ڪسان ٿو ڏس

مٿين شعرن ۾ مجموعي طور تي آغا شير گل ڪجلين اکين، گلابي چيڙن، ريشمي زلفن وغيره کان هٿي ڪري سڀني منفرد موضوعن کي منظر تي آندو، مٿين روڻداد ۽ نوبتن کان ڪو به آڇو نه رهيو هوندو،

هر تخليقڪار پرايا سور پنهنجي سر تي وسائيندو آهي، ٻين جا درد
پنهنجا سمجهندو آهي. مٿيان شعر، داخلي ۽ خارجي پنهنين ڪيفيتن
جي گواهي ڏين ٿا.

عشقيه شاعريءَ مان مثالي شعر پيش ڪجن ٿا:

شال اهڙو هجين هميشه
برڪار ت بهار ماشاء الله
ساڻ سملين سان سانئڻ
ڪونجن جي قطار ماشاء الله

✱

منهنجي محبت ۾ ڪو اثر به آهي يا نه
پلا توکي منهنجي ڪا خبر به آهي يا نه
مان تولد ڪرڻ پيو فقير بڻجي
تنهنجي مون تي پوندي نظر به آهي يا نه

✱

اڳي ايترو ڪڏهن ڪو نه رنو هئس
اڪڙين کي گهارو لڳو تنهنجي ڪري
فقير چيو، محبوب بنهه مغرور اٿئي
جوڳيءَ جو ڍارو لڳو تنهنجي ڪري

✱

نيٺن ۾ نشا مرڪ ماڪيءَ لار آهي
اهوئي ته چوان پيو منهنجو يار آهي
چپ ٿو چوري، چنگ ٿا وڃن

سندس هر بات ۾ ڪيڏو قرار آهي

✱

سندس پيار ۾ پنهنجائپ جون چوليون
ڳلي ۾ ٻانهن جا هار ته ڏسو

✱

ٻارن وانگي روز رنو آ مون
تو ڪڏهن ڪو نه پرچايو آ
دل چري ڪي دلاسا ڏئي
مون ويچاريءَ کي وندرايو آ

✱✱

ڪڏهن ڳرائي پائي ڳلي نه لائئي
مون روز رنو آهي ننڍڙي ٻار وانگي

هي سمورا شعر نموني طور غزلن مان کنيا ويا آهن پر ڪي سڃا
سڃا غزل ڏاڍا غضب جا آهن. سموري شاعري آهي ته روايتي ريشم سان
رونما، پر شاعري جون سموريون گهرجون گهڻي قدر پوريون ٿيل آهن،
ها ڪٿي ڪٿي ڪي معمولي جهول محسوس ٿين ٿا. خوبيون ۽ خاميون
ٻئي لازم ملزوم آهن. مڪمل ذات الله پاڪ جي آهي، باقي انسان ويچارو
ته اڏورو ئي الوداع ڪري وڃي ٿو. حرف آخر ڪير به ڪونهي.

هر تخليقڪار لاءِ ڪي شيون ايتريون اهم آهن، جيئن زنده
رهڻ لاءِ هوا، پاڻي، روشني، گرمي، خوراڪ وغيره ضروري آهن، تيئن
هڪ لکاري لاءِ مطالعو، مشاهدو بحث مباحثو وغيره ضروري آهن. آغا
شير گل صاحب جو مشاهدو ته وسيع آهي جيڪو ڪيترا ملڪ، ماڳ

مڪان، بندر بازاريون گهڻائي سان گهميو آهي. باقي ٻه اهم شيون مطالعو ۽ بحث مباحثي، مشاعرن ۽ پروگرامن ڏانهن گهٽ لڙيو آهي، ڪتابن سان سندس تعلق به خاصو آهي. سندس گهر جي لائبريري ۾ هر موضوع جا ڪيترن ئي زبانن ۾ لکيل ڪتاب ڏاڍي اڪير سان المارين ۾ سجايل آهن شايد پڙهڻ جي پياس گهٽ محسوس ڪئي اٿس. ارت ۽ ڪرنٽ ملڻ سان روشني ٿي پوي ٿي، ذات ۽ ڏانءُ جي ملڻ سان طاقتور تخليقون جنم وٺن ٿيون.

آغا شير گل کي گذارش ته پاڻ مطالعي جي مٿ مان ساغر ڀري سرڪيون ڀري، اڃان به خيالن جي ڪپ جا نرالا نسا چڙهندا، اڃان به شاعريءَ جا گلاب لاجواب تڙندا.

آغا صاحب جو هي غزل اهم آهي، جنهن کي ماءُ جي ممتا جو قدر ۽ احساس هوندو، يا جن جون جيجلون جدا ٿي ويون هونديون. هن غزل ۾ واه جو ماءُ جي ممتا جو اظهار ڪيل آهي. هتي فقط غزل جو مطلع پيش ڪجي ٿو:

ماءُ جي ممتا پيار وسري ڪٿي ٿو

وڏو سايي جو سنسار وسري ڪٿي ٿو

غزلن کان سواءِ هن ڪتاب ۾ چؤسٽا، بيت، وايون، گيت ۽ نظم پڻ آهن، هڪڙا صرف هڪ صنف کي جهلي ويهي رهندا آهن ڪي ڪوڙ سارين صنفن تي طبع آزمائي ڪن ٿا. آغا شير گل ٿورائي ۾ ئي سهي پر ڪافي صنفن تان ڦيرا ڏنا آهن. هڪڙي ڪوشش ڪئي آهي، اڄ جي ڪوشش سڀاڻي جي ڪاميابي ثابت ٿيندي.

آغا صاحب جا ڪجهه بيت هيٺ ڏجن ٿا:

تنهنجي قدم قدم تان صدقي ڪريان ساه
چمڪي منهنجو چاه، چوڏهين چنڊ جيئن

جتي تو ڪيو ٿورو منڙا آرام
گهنيون توڙي گام، اُٺا مينهن مهڪ جا

جتي جتي تو، وارن کي ويڙهيو
مون کي هو ميڙيو، سڳيءَ سان ست جيئن

جتي جتي هلي تون، آيو هئين پاڻ
انهيءَ ڀيڻي پاڻ، سجدا پيو ڪريان

بيتن ۾ برابر جي بيت گيري سمائل آهي ان کان سواءِ نئين موضوع سان نظارو ڏاڍو پيارو آهي.

آغا شير گل پنهنجي ذات ۾ شال سرهاڻيون ورهائي، پنهنجي ذات ۾ محبت، عزت، قربت، خدمت جو گل بڻجي تڙندو رهيو آهي، گل پائرن سميت وفائن جي ونڊ ورهائيندو رهي. جڳ جڳ جيئي شال جيئي.

امين سومرو لاکاڻي

پنهنجي پاران

مان نه ڪو وڏو شاعر آهيان نه وڏو اديب پر 'محبت جن جي من ۾ سي ميرا ڪين ٿين'، سو ننڍپڻ کان ئي سٺين شين ۽ سٺن ماڻهن جو متلاشي، عاشق رهيو آهيان. انهن کي غور سان ڏسڻ، ٻڌڻ پسند ڪرڻ، دل لڳائڻ ۽ سير و تفريح جو شوقين رهيو آهيان. گورڙ گهمسان واري جڳهه تان فراريت اختيار ڪري سڪونيت واري ماڳ مڪان تي وڃي آرام ڪندو آهيان، جنهن سان منهنجي بي چين روح کي فرحت ملندي آهي. ان ڪري خاموشي واري ماحول ۾ شاعري غور فڪر سان ٻڌڻ ۽ پڙهڻ منهنجي ننڍپڻ جو مشغلو رهيو آهي. فنون لطيفه سان گهرو لڳاءُ رهيو آهي، ننڍپڻ ۾ ئي سچل سرمست، شاه عبداللطيف ڀٽائي، ريجم علي شاه، سيد چتن شاه بخاري، سيد حاجن شاه (بودلو شهنشاهه) مهدي سائين جهانيان ۽ ٻين بزرگن جي ميلن ۾ منعقد ڪيل راڳ رنگ ۽ مشاعرن جون محفلن ۾ دوستن سان گڏ شرڪت ڪندو هئس. موسيقي، شعر و شاعري ٻڌڻ سان روح کي تسڪين اچي ويندي هئي. اڪثر ٽي وي ۽ ريڊيو تي ڪلام ٻڌندو هئس. حسن ۽ سونهن ۾ به سرسي هئي، منهنجي مٿان ڪيئي پٽور فدا ٿيڻ لڳا. بابا سائين جي به منهنجي مٿان ڪڙي نظر هوندي هئي. ان وهيءَ ۾ عشق جي چوٽ جي اندر ۾ اهڙي ته آڱ لڳي ويئي جو پيار جي پاڻي ڏيڻ سان به ان ۾ شدت پي پيدا ٿي، جنهن جي وسامڻ جي اميد نه هئي. ڪنهن بي وفا صنم کي دل به ڏئي وينس، جنهن اندر ۾ اهڙي ته اٿل پٿل ۽ پيڙا پيدا ڪئي، جنهن سان سوچ ۾ ولولو، جذبو، احساس ۽ نوان خيال پيدا ٿيا. مطالعي جو شوق

جاڳيو، ادب پڙهڻ جو موقعو مليو. اڄ به منهنجي گهر جو هڪڙو ڪمره ڪتابن جي الماري سان سجايل آهي لکڻ پڙهڻ لاءِ هڪ ميز ۽ ڪرسيون رکيل آهن. گهر ۾ استبدادي سرڪل ۽ مطالعي لاءِ هڪ روم مخصوص ٿيل آهي. ائين لطيف، سچل، شيخ اياز، استاد بخاري ۽ ٻين شاعرن جي شاعري پڙهڻ لڳس. ايئن شاعري لکڻ جو به اُتساهه مون کي اتان کان ئي مليو. انهيءَ سٽي سبب ڪچي ڦڪي شاعري پڻ تي لکي، ڦاڙي ڇڏيندو هئس، ته ڪڏهن وري محفوظ به ڪندو هئس. ڪيترو ئي مواد مون کان گم به ٿي ويو آهي نه ملڻ جو ڌڪ به ٿئي ٿو پر پوءِ به ان سلسلي کي حال آهر جاري رکيو، گڏوگڏ سماجي خدمتون ۽ ادبي سرگرميون به جاري رکيم.

پرائمري ۽ سيڪنڊري تعليم راڻيپور مان حاصل ڪيم ۽ ايم ايس سي اسٽيٽسٽڪس ۽ ايم اي اردو ۽ ايم ايڊ شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور ميرس مان حاصل ڪيم، ان کانسواءِ ايم اي اڪنامڪس سنڌ يونيورسٽي ڄام شورو (حيدرآباد) مان ڪيم. پورو نالو آغا شير گل سرڪي آهي، پر ادبي نالو آغاگل ۽ تخلص ”گل“ رکيم. ان کان پهريان منهنجو تخلص پرواهه ۽ وفا به رهيو هو، بهرحال هاڻي منهنجو تخلص ”گل“ آهي سڀني ڀائرن جي نالن پٺيان ”گل“ لڳل آهي. ڀائين جي نالن ۾ به ”گل“ آهي ۽ اهو هاڻي ”G 3“ نسل آهي.

مذهبي گهراڻي سان تعلق رهيو آهي پر تعليم واري ماحول ملڻ سبب طبيعت ۽ سوچ ۾ نمايان تبديلي اچڻ لڳي اعتدال پسندي، ترقي پسندي ۽ روشن خيالي جي سوچ مون مٿان حاوي ٿي. مون پنهنجي ذهن جي سمڙي نموني سان تربيت ڪئي آهي. والدين کان به بهتر تربيت مليل آهي، ابي ۽ امان محبت ڪرڻ، گڏ رهڻ سيکاريو، وڙهڻ نه سيکاريو، نوڙت، نياز مندي، سخاوت، وڏڙن ۽ بزرگن جي عزت

ڪرڻ ۽ مهمان نوازي سڀڪاري. ڪيئن اٿجي؟ ڪيئن ويهجي؟ ڪيئن ڳالهائجي اهو سڀڪاريو. مذهبي تعليم ڏياري، اهو درس به ڏنائون ته اميري (خوشحالي) ۾ به فقيري ۾ رهجي، وڌائي، تڪبر ۽ غرور کان پاسو ڪجي، تنهن ڪري ابو ۽ امان هڪٻئي کي فقير ۽ فقيريائي ڪري سڏيندا هيا، ان ۾ خوشي محسوس ڪندا هيا. مون زندگي جو گهڻو وقت ابي ۽ امان سان گڏ گذاريو. مان وڏو پٽ به هئس ۽ دادلو پٽ به هئس، منهنجي هر ڳالهه کي اهميت ڏيندا هيا. خاندان ۾ مرڪزي حيثيت سان مان جيڪو به فيصلو يا ڳالهه ڪندو هئس ان کي اهميت ملندي هئي. جيئن شير ڪري يا چئي وس وارو آهي. مان خوش نصيب آهيان جو والدين پاران مون کي ايترو پيار، پرڻت مليو. اڄ امان ۽ بابا جيئرا ناهن پر پنهنجي ڪمري ۾ سامهون لڳل تصويرن کي ڏسي ياد ڪري روئي پوندو آهيان. مون کي ٻه پيڻون ڇهه ڀائر آهن. اڄ به اسان ۾ ساڳيو ئي قرب برقرار آهي ڀائر ڪيڏانهن به ويندا آهن، مون کان پڇي پيرن پئي اجازت وٺي پوءِ ويندا آهن يا ڪٿان موٽي ايندا آهن؟ ته پهرين مون سان اچي ملندا آهن، منهن ڏيکاري پوءِ پنهنجي گهر ٻارن ڏانهن ويندا آهن. ڀائر به منهنجي مٿان سر ساهه ڏيندا آهن. اها ئي والدين جي ڏنل تربيت آهي برادري به وڏو سمجهندي آهي، دوست به وڏو سمجهندا آهن. گهڻو وقت دوستن سان گڏ گذارڻ ۽ گهمڻ ۾ گذري ٿو. هن لحاظ کان خوشنصيب آهيان جو مون کي دوستن ۽ ڀائرن کان بي انتها محبتون مليون آهن، سندن قرض لاهي نٿو سگهان. پڙهائي، نوڪري، دولت، شادي، اولاد، سهولتون، خواهشون ۽ خوشيون سڀ شيون حاصل ٿيون آهن. زندگي مان مطمئن آهيان، جنهن لاءِ رب جو شڪر ادا ڪريان ٿو.

مون کي چالاڪيون ۽ سازشون ڪرڻ کونه ٿيون اچن، نه ئي ڪنهن کان سڪيو آهيان نه ئي اهڙي سنگت ۽ صحبت کي پسند ڪندو

آهيان. اهڙي عمل کان چڙ ۽ نفرت ٿيندي آهي. سوال اٿاريندو آهيان؟ پنهنجي پاڻ کان به پڇندو آهيان؟ ماڻهو ايئن ڇو ٿا ڪن؟ اهڙيون حرڪتون ۽ شرارتون ڇو ٿا ڪن؟ چئن شين سان نفرت رهي آهي منافقت، ٺڳي، بدمعاشي ۽ بناوت.

زندگي جي مقصد کي سمجهي ذميوار فرد طور پنهنجا فرائض احسن طريقي، سچائي ۽ ايمانداري سان نپايا اٿم (نوڪري ٽڪائي وڌو هو پر هاڻي تعليم کاتي مان اسسٽنٽ پروفيسر جي عهدي تان رٽائرڊ ٿيو آهيان، گهڻو وقت گذري ويو آهي) دل ۽ نيت صاف رکي اٿم پر پوءِ به انسان آهيان، خطا جو گهر آهيان.

مون ڪڏهن به ڪنهن کي نقصان ڏيڻ لاءِ نه سوچيو آهي، مون سدائين ڪنهن کي فائدي ڏيڻ لاءِ ئي سوچيو هوندو، مون ڪوڙ ڳالهائون هوندو ته ان ۾ به ٻين جو ڀلو ۽ فائدو سمجهي ڳالهائون هوندو، ڪنهن کي ڏکيو نه هوندو ڪنهن جي دل آزاري نه ڪئي هوندي. دولا، دوکا، ٺڳي ۽ بدمعاشي نه ڪئي آهي. خدا جو خوف دل ۾ رکان ٿو، جيترو ٿي سگهيو آهي ٻين کي ڪم اچڻ ۽ ٻين سان بهتر سلوڪ روا رکيو آهي. دوست ئي ان باري ۾ وڌيڪ ڄاڻن ٿا ۽ ٻڌائي سگهن ٿا.

حساس دل رکندڙ آهيان. ڪڏهن ڪڏهن ڳالهه پسند نه ايندي آهي ته پاڻ کي ڪمري ۾ بند به ڪري ڇڏيندو آهيان. گهران ٻاهر نه نڪرندو آهيان، جيستائين ذهني ڪيفيت حاوي هوندي، ايستائين ايئن ڪندو آهيان. پنهنجو پاڻ کي تڪليف جي امتحان ۽ پيڙا مان گذاريندو آهيان، پوءِ جڏهن طبيعت بهتر ٿيندي آهي ته اڳلي کي چوندو به ناهيان. راڻيپور ۾ وڌندڙ بدامني ۽ قبلائي تڪرارن سبب جاني ۽ مالي نقصان کان خاندان کي بچائڻ خاطر ۽ ٻارن کي سٺي تعليم ۽ تربيت ڏيارڻ خاطر ڀائرن سميت هجرت کي ترجيح ڏنم. پوءِ جيئن ئي

حالتون بهتر ٿيون ته ننڍي پاءُ ڊاڪٽر حسين گل سرڪي کي بابا حاجي ربنواز ميموريل هاسپيٽل جي نالي سان اسپتال ٺهرائي ڏنم، جتي پاڻ گهٽ في تي بيمار غريب مريضن جي خدمت ڪري رهيو آهي. اڌ خاندان راڻيپور ۾ ۽ ڪجهه خاندان ايبٽ آباد ڪي پي ۾ رهي ٿو. هجرت دوران گلشن حديد ۾ منهنجي ويجهڙائپ ادا فيروز گل جي معرفت ادا عبدالڪريم سومرو سان ٿي، جيڪو پڻ ڌڙي کان هجرت ڪري گلشن حديد پهتو هو. پهرين ملاقات جيڪا منهنجي گهر جي اوطاق آغا هائوس ۾ ٿي هئي ان دوران ادا فيروز گل، عبدالڪريم سومرو ڏانهن مخاطب ٿي چوڻ لڳو ته مون کي لڳي ٿو ادا مون کان هي دوست ڪسي ويندو ڇو ته اوهين ٻئي هڪڙي ئي فيلڊ جا ماڻهو آهيو، هم خيال آهيو، ٿيو به ايئن ئي.

سائين جن اسان گل پائرن جو مداح آهي، اسان پائرن جي محبت تي جيڪي ڪجهه لکيو اهو موبائل فون ۾ محفوظ ڪرڻ لڳس ۽ سائين جن کان وقت به وقت ڪچهرين ۽ سفر دوران سڪڻ ۽ پرڪڻ جو موقعو مليو. ٻيو ته منهنجي طبيعت اها رهي آهي ته مان هر ڪنهن کان سڪڻ جي تمنا رکان ٿو، پوءِ ٿوري وقت بعد سائين پنهنجي ڳوٺائي ۽ مائٽ سنڌ جي پلوڙ شاعر، علم دوست ۽ ادب دوست امين سومري سان ملايو. امين سومرو به اسان گلن جو مداح ٿي ويو. ان مهربان به منهنجي شاعري جي ڪافي اصلاح ڪئي، قصو مختصر ته هنن ٻنهي دوستن مون کي ڪتاب ڇپرائڻ لاءِ زور ڀريو، آماده ڪيو، همت افزائي، محنت ۽ سهڪار ڪيو. جنهن تي مون به حامي ڀري، منهنجي خواب ۽ خيال ۾ ڪونه هو ته مان ڪو شاعري جو مجموعو ڇپرائي سگهندس. مان ٻنهي دوستن پاءُ امين ۽ پاءُ عبدالڪريم جو بيحد ٿورائتو آهيان. ڪتاب ڇپرائڻ جو ڪريڊٽ منهنجي محسن ۽ محبوب دوستن امين سومري ۽

عبدالڪريم سومري ڏانهن وڃي ٿو، مان سندس احسانمند رهندس. مان ٿورائتو اسلم ڪٽياڻ جو به آهيان جنهن هي شاعري جو مجموعو ”پيار جا گل“ پنهنجي اداري جي طرفان ڇپرائي پڌرو ڪيو آهي. ٻين سڄڻن سمهڻن دوستن ادا ”راز“ علي گل پٽو، ادا غلام سرور ميمڻ، زين سولنگي، مختيار چني، سيف الله پليجي، فقير عبدالمجيد ملاح، قربان علي ميمڻ، منظور اڄڻ صاحب، گل حسن چانڊيي (گل انقلابي) ايوب لاڙڪ جو به ٿورائتو آهيان جن منهنجي همت افزائي ڪئي ۽ منهنجي شاعري تي تفصيل سان لکيو آهي، پنهنجن مهربان ۽ قدردان دوستن جا وڏا وڙ ۽ احسان جن مون ناچيز ماڻهو بابت پنهنجا ويچار وٺيا آهن، سندن لفظ منهنجي لاءِ وڏو اعزاز آهن.

بهرحال زندگي جون گهڻيون يادگيريون قضا ۽ ڪهاڻيون آهن، قلم، وقت ۽ دوستن جو ساٿ، سهڪار رهيو، زندگي رهي ته ضرور لکبو ۽ ڇپرائي دوستن تائين پهچائبو.

هي ڪتاب منهنجي پهرين وڪ آهي، ممڪن آهي ته شعوري ۽ لاشعوري طور ان ۾ ڪيتريون ئي ڪوتاهيون ۽ غلطيون رهجي ويون هجن، ان ڏس ۾ اوهان پڙهندڙ دوست پنهنجن رايي ۽ صلاحن وسيلي انهن جي نشاندهي ڪندؤ ته پنهنجي اصلاح پائيندس ۽ اوهان جو ٿورائتو رهندس.

ٿورا نه ٿورا، مون تي ماروئڙن جا

اوهان جو خادم

آغا شير گل سرڪي

گلشن حديد

0300119344

رُت بهار جي تڙيل گل سان گفتگو

گلشن حديد ۾ سرڪي پائرن سان خوبصورت يادگار لمحا گذريا آهن، روزاني جي بنياد تي ماما عبدالستار سولنگي، سيف الله پليجو، گل حسن چانڊيو ۽ مان روز هن جي گهر جي گرم گرم ماني پنپهرن جو يا رات جو گڏجي کائيندا آهيون. آغا هائوس ۽ سرڪي هائوس تي هر وقت دوستن يارن متن مائتن جا ميلا متل هوندا آهن. ڪڏهن ڪڏهن روز روز وڃڻ نه ٿيندو آهي، ذاتي مصروفيتن سبب ملڻ ۾ ڏينهن جي وڻي پئجي ويندي آهي ته، پوءِ فون تي دل جي فيصلن جون مياريون به ٻڌڻ جو گيون هونديون آهن، پنهنجي گاڏي موڪلي گهرائي به وٺندا آهن، اها سندن بي لوٺ محبت ۽ پيار جي پرڪ آهي.

ادا فيروز گل جي مديني شريف کان واپسي هجي يا وري راڻيپور کان ڊاڪٽر حسين گل سرڪي جي اچڻ جي خبر پوي، دوست پاڻمرادو اچي گڏ ٿيندا آهن. گلن جي خوشبوءِ سان محفل جي رونق ۾ اڃان به وڌيڪ رنگيني پيدا ٿي پوندي آهي. سرڪي پائر اهڙي محبتي مٽي جا ڳوهيل آهن جو ڪنهن سان به دغا، ڪوڙ، ٺڳي، دوکو، بي وفائي ڪرڻ چاهين تڏهن به ڪري نٿا سگهن. فراخ دل آهن، ان ڪري سازشن جو شڪار ٿي وڃن ٿا. دوستي، مائتي ۾ ڪو دغا، دوکو، فريب ڪري ٺڳي به ويندو آهي ته، معاف ڪري ڇڏيندا آهن. بدلي وٺڻ، منافقي ڪرڻ جي سٽي ئي مليل ناهي. ڏاڍا قربانن مھمان نواز ماڻهو آهن، سندن تڏي تي مھمان بکيو يا هٿين خالي موٽي وڃي، هن خاندان لاءِ عيب آهي، ڪڏهن ايئن ٿيو ته ناهي، سٺا ميزبان آهن. پاڻ ڪٿي مھمان ٿي وڃن ٿا

پيار جا گل (شاعري)

ته سوکڙيون پاڪڙيون منائي فروت کڻي ويندا آهن، هٿين خالي نه ويندا آهن، اها هنن پائرن جي خانداني روايت رهي آهي. امن پسند محبت ڪندڙ، بي لوٺ خدمتون ڪندڙ ۽ عزتون ڏيندڙ آهن. سندن محبت جو ڪاٺو ڳڻڻ ۽ وزن کان وڏو آهي. پنهنجي پيءُ جي ڏنل وات، محبت، تربيت، هدايتن، نصيحتن تي عمل ڪن ٿا. کين ايئن ٿو لڳي ته بابا جيئرو جاڳندو وينو آهي، پڇاڻو ڪندو؟ هر وقت کين اهو ڊپ ۽ ڊاءُ دل ۾ ويٺل هوندو آهي، اهڙو ڪو غلط عمل نٿا ڪن متان بابا سائين جو روح زخمي ٿئي، رنج ٿئي يا ماڻهو چوڻ يا سوچين زوار جا پٽ ايئن ٿا ڪن. ڪير بابا لاءِ اهڙا لفظ به چوڻ چوي؟ پنهنجي پيءُ جا فرمانبردار سلڇڻا پٽ آهن، تنهن ڪري خراب عمل ۽ حرڪت کان پاسو ٿا ڪن. والدين سان اُتم درجي جي محبت ۽ عقيدت اٿن، انهن جي نقش قدم تي هلن ٿا، مونکي سڀ پائر ڏاڍو پائيندا آهن، خاص خيال رکندا آهن، مونسان هنن جي غير مشروط محبت جو ڪو چيڻ ٿي ڪونهي گهاٽي بڙجي ڇانءُ وانگر آهن. هنن جون مونسان جيءُ جون جڙون جڙيل آهن. مونکي پنهنجي پيرن تي بيهارڻ ۾ مددگار ثابت ٿيا آهن. مون تي هنن پائرن جا لکين احسان آهن جيڪي ائون ڳائيندو رهندس.

اڄ شاعري جي ڪتاب جي حوالي سان آغا شير گل سرڪي جو ذڪر ڪرڻ چاهيان ٿو. هن گل جي خوشبو جي سڃاڻپ پنهنجي منفرد ۽ نرالي آهي، جنهن جي سڳند ۽ سرهاڻ سڄي سنسار کي سُرھو بنائي ڇڏيندي آهي. ڪٿي به هجون؟ ڪيترن به ڪمن ڪارن ۾ مصروف هجون؟ پر گل جي خوشبوءِ جي ڪشش جي سواري چڪي ڪٿي اچي ٿي، بنا ڪنهن رنڊڪ رڪاوٽ جي سڌو آغا هائوس تي پهچائي ٿي. خوشبو جي ڪشش ملائي ٿي، خوشبو جو ڪمال جمال آهي، هر هڪ کي

پيار جا گل (شاعري)

هر گهاو آگهرو گل ڏکاييل آهي منهنجي دل.

نفسياتي ماهر آهي، پاڻ مثالي استاد، خوبصورت خيالن جو شاعر ۽ مضمون نگار آهن. پنهنجي ذات ۾ سچو ۽ ڪرو انسان آهي، دوستن سان اختلاف به رکندو آهي، پسند ۽ ناپسند جو کليل نموني سان اظهار ڪندو آهي، جيڪا ڳالهه نه وڻندي آهي، دل ۾ سانڍي نه رکندو آهي، منهن تي وڏي واڪي چئي ڏيندو آهي، رک رکاءَ نه ڪندو آهي، شخصيت ۽ سپاءَ ۾ گرم ٿڌو مزاج جو ڌاڻو آهي، ڪنهن کي ڪجهه چئي ڏئي دل ۾ نه ڪندا آهن، چئي ڏيڻ جو پروانو مليل آهي، پائر ۽ دوست محبوب مزاج کي سمجهي ويا آهن. ٻين سان ته نهيو ڪڏهن ڪڏهن پنهنجي پاڻ سان به نيڪ ناڪ وڙهندو مزاحمت ڪندو آهي. ناناهه هوندو آهي، دوست مجبوري يا ڪمزوري آهي، وقتي طور ناتا توڙي ليڪو ڪڍي ڇڏيندو آهي، وري جوڙڻ، ڳنڍڻ به دير نه ڪندو آهي، عجيب انداز سان، رشتا ناتا به نپائيندو آهي من مندر ۾ ايترو نازڪ نفيس ڪوٺرو ۽ معصوم به آهي. هر لحاظ کان خوشنصيب آهي، پائر، پٽ پائيتا، سمورو خاندان جيءَ حضوري خدمت ۾ حاضر هوندو آهي، رڳو سڌ ڪري چوي يا فون ڪري چوي هر شي خدمت ۾ ميز تي يا هٿ ۾ حاضر. هن جا لفظ حڪم آهن، ڀلي ڪيترو به خرچ ٿئي، نفعي يا نقصان کي پائر نه ڏسندا آهن، هي ڪم ايئن ڪرڻو آهي بس اهو ٿي ويو. پاپي کي خبر پوي اوطاق ۾ ڪيترا مهمان آيا آهن. منٿن اندر پاڻي چانهه ۽ ماني پهچي ويندي آهي، ايترو سارو طعام ڪيئن تيار ٿي تائيم تي پهچي ويو، گهر ۾ ڪا شي ڪٿي به نٿي،

پيار جا گل (شاعري)

دل و جان سان مان محبت ڏيڻ جو ڏانءُ ڪو هن کان سڪي. سموري سنگت ساٿ سان سندس محبت رومانوي داستان وانگر رهي آهي. پنهنجو سمجھڻ ٻين لاءِ همدردِي احساس رکندڙ، ذات، رنگ نسل ۽ ننڍ وڏائي جو فرق نٿو رکي، حساس دل ۽ زنده دل انسان آهي. سندس نهار ۽ گفتار ۾ جادو جهڙو اثر آهي. نظم ضبط اصولن ۽ خودداري سان زندگي گذاري ٿو. دل جي بادشاهه نما فقير صفت، مومن فهميدو ۽ فضيلت پريو لحاظي ماڻهو آهي. هر ماڻهو سان عاجزي نيازمندي سان اٿي بيهي، پنهنجائپ ۽ پيار سان پاڪر پائي ڪلي ڪيڪاري مرڪندي ملڻ سان کيس ڏاڍي خوشي حاصل ٿيندي آهي. پنهنجي ڪرڻ جو ڪمال اٿس سندس (Gene) رت ۾ اها شئي شامل آهي. ناٺ باٺ شوبازي کان بلڪل پري آهي. سادگي ۽ صفائي پسند خوش اخلاقي ۽ خوش لباسي پسند آهي. گلشن ۾ موتئي جهڙو گل آهي. صبح جي تازگي جهڙو سدا بهار لڳي ٿو، مثبت سوچ رکندڙ آهي. سونهن سوپيا جو ديوانو آهي، سونهن کي سجدو سندس ڪمزوري (مجبوري) آهي. دل جي اک سان ڏسي ٿو پڙهڻ کان وڌيڪ ڪڙهيو آهي، مطالعي کان وڌيڪ مشاهدي جو شوقين رهيو آهي. مشاهدي جي حس تيز آهي، رول ماڻهن وانگر رولاڪيون ڪيون آهن، بي چين رولاڪ روح جيان راحت جي ڳولا ۾ ڀٽڪندو رهيو آهي.

ڪهڙي راهه وٺان وڻ هجن چانءِ هجي
ڏاڍو زليس، ڪٿي مليو گس نه آ

*

پيار جا گل (شاعري)

ايترو ان جو اثر، ڏٻڻو ۽ ڏاٻو آهي، گهر، ٻار ۽ مرد کي ٺاهڻ،
سينگارڻ واري عورت آهي. ڪامياب مرد جي پٺيان ڪامياب عورت
جو هٿ آهي، پاڻ خوشنصيب آهي. سگهڙ، ذهين، قابل باعمل، اعليٰ
قدرن واري جيون ساٿي حور پري جيئري ٿي هن دنيا ۾ ملي ويئي
آهي. بنان گهرڻ ۽ چوڻ جي سمجهي وڃي ۽ اڳ ۾ ئي شيون مهيا
ٿي وڃن، بک لڳي ته ماني ڏئي، اڃ لڳي ته پاڻي ڏئي، سندس پاڳ
پلارا آهن.

گلن کي گهاٽو ڏيندڙ به گهڻا آهن ته، ساهه ڏيندڙ پرستار به گهڻا
آهن. پرک ۽ پروڙ ڪجي ته، هڪ بهترين انسان آهي. انسان جو انسان
ٿيڻ ڳالهه وڏي آهي. شير گل سرڪي سنڌ ڌرتي جي شهر سچل جي
نگري راڻپور جي زرخيز مٽي مان زوار ربنواز سرڪي جي گهر ۾ پيدا
ٿي هڪ سرهو ۽ سرهو گل ڦٽي اڱڻ تي تڙبو آهي. سندس امڙ ايت آباد
جي جدون خاندان جي آهي. اڪثر ساڻس مهل موقعي تي يا فرصت جي
دوران شاعري جي موضوع متعلق بحث مباحثو ۽ خيالن جي ڏي وٺ
ٿيندي رهندي آهي.

شاعر ۽ شاعري ڇا آهي؟

سني شاعر ۽ سني شاعري ۾ ڪهڙيون خوبيون هجڻ گهرجن؟
وٽس شاعري جا خوبصورت تصور، خيال، ماپا ۽ معيار ڪهڙا
آهن؟

ڄاڻ ۽ مطالعو ڪيترو ٿيل آهي، اظهار مان ٿي معلوم ٿئي ٿو،
سمورو سنسار شاعري آهي.

شاعري ذات آهي، شاعري الهام آهي، شاعري سڀني علمن جي
ماءُ آهي، شاعري ڪيفيتن جو اظهار آهي، شاعري شعور آهي، شعور

پيار جا گل (شاعري)

چوٿين اک آهي، شاعري ۾ نيون راهون، نوان رستا کٽن ٿا، شاعري ۾
لفظن کي نيون، نيون معنائون، نوان نوان محاورا، نوان، نوان لفظ ملن
ٿا. نيون تشبيهون، نوان استعارا ۽ ڪنواريون سٽون ٺهن ٿيون.

شاعري جي دنيا دل آهي، شاعري هڪ دل کان ٻي دل تائين جو
سنگين سفر آهي، شاعري دل جي ترجمان آهي، شاعري سواءِ عاشقي
ادوري آهي، شاعري پن دليين جي رابطي جو، ڳانڍاپو جو، اظهار جو
ذريعو آهي، جسم ۽ روح کي متحرڪ رکي محبت اڀرنا وفا سيڪاري ٿي
شاعري سونهن کي جماليات اڀري ٿي.

شاعري ڪائنات جي حسن جي تعريف آهي، شاعري مقصد
منزل آهي:

شاعري روئي ٿي،

شاعري روئاري ٿي،

شاعري کلي ٿي،

شاعري ڪلائي ٿي،

شاعري نچي ٿي،

شاعري کل ۾ کيري به آهي،

شاعري ڏک ۾ ڏکاري به آهي، شاعري احتجاج به آهي،

شاعري مزاحمت آهي،

شاعري بغاوت آهي،

شاعري نجات به آهي،

شاعري محبت به آهي،

شاعري نفرت آهي،

پيار جا گل (شاعري)

شاعري علم آهي،

شاعري عقل آهي،

شاعري عمل آهي،

شاعري مصوري آهي،

شاعري رقص آهي،

شاعري صدا آهي،

شاعري مسيحا آهي، ڏڪن ۽ دردن کي دور ڪري ٿي. شاعري

غير متحرڪ جسم کي جوش ڏياري ولولو پيدا ڪري ٿي، دل ۽ ذهن ان عمل ۾ گڏ ڪڍ رهن ٿا، جنهن سان هڪ نئين نڪور دنيا آباد ٿئي ٿي.

شاعري فڪر جي نمائندگي ڪري ٿي، شاعري ۾ وطن ۽ قوم

جي جذبي جي ڳالهه سمائيل هجي ٿي، شاعري انقلابي، نظرياتي، مزاحمتي هجي ٿي، شاعري ۾ تاريخي واقعا بيان ٿيل هجن ٿا.

شاعري مظلوم جي درد ڀري دانهن، زبان آهي، ان جي اندر جو

سگهارو آواز آهي، اندر مان ڪير ٻولي ٿو، شاعر خدا جا شاگرد آهن.

شاعري ۾ درد احساس ذات، ڏانءُ، فن فڪر، خيالن جي

گهرائپ، منظر نگاري هجي، ڪنهن جي چمچاڳيري، چاپلوسي، ڪنهن جي مان، شان ۾ قصيدو نه هجي.

شاعري ۾ محاورا، استعارا، تشبيهون، تمثيلون، تجنيسون

هجن.

شاعري ۾ شعور، سجاڳي، جاڳرتا، اُتساهه، پرچار، پيغام هجي.

شعر اهڙا لکجن جنهن جي پڙهڻ ۽ ٻڌڻ سان ماڻهو نعرا هڻن،

پنهنجي حقن جي حاصلات لاءِ گڏ اٿي پون، هوشو واري للڪار بڻجي،

جابر حاڪم لاءِ تلوار بڻجي پون.

پيار جا گل (شاعري)

شاعري، ستل ذهنن ۽ دليين جي تن جي تندن کي تپائي،

گرمائي جهنجوڙي جاڳائي

شاعري جي روح کي گرمائي نٿي

منزل مقصود کي پائي نٿي

شاعري ۾ تاريخي واقعا بيان ٿيل هجن، انقلابي، نظرياتي ۽

مزاحمتي شاعري هجي.

شاعري اهڙي هجي جيڪا نظم، ضبط جي پابندي سان جسم ۽

ذهن کي الرٿ رکي ذهني حرڪتن ۽ غلط عمل کي روڪي.

شاعر کي ٻولي جي گهاڙيتي، بحر وزن ۽ ماترائن جي پوري

ريت ڄاڻ هجي، مختلف موضوعن تي طبع آزمائي هجي.

شاعر جو مشاهدو، تجربو، مطالعو ۽ موضوع جي چونڊ سٺي

هجي وقت، ماحول ۽ حالتن پٽاندڙ ڳالهه کي بهتر انداز ۾ پيش ڪرڻ جي

فن ۾ مهارت رکي شاعري زبان کي زبان ڏئي ٿو، شاعر مظلوم ۽

محڪوم قومن جا ترجمان آهن، شاعر پنهنجي تخليق ذريعي قوم جي

رهبري، رهنمائي ڪن ٿا. شاعر جي اندر جو حسن سمڻو، شاهوڪار

آهي. شاعرن جي دنيا عجيب دنيا آهي، اندر جي آباد دنيا کي سمڻو

سيبتو سگهارو بنائي دل ۽ ذهن کي پاڪ صاف رکي ٿو. اندر ۾ ڪيترا

ڪنل هوندا آهن پر، مايوس ۽ نااميد نظر نه ايندا آهن، ڀلي انهن سان

اندر ۾ ڪيتريون وارداتون اٿل پٿل ٿينديون هجن، پر دنيا کي نه

ٻڌائيندا، ڏيکاريندا آهن. اهو ان جي اندر جو حسن ڪمال آهي.

آغا شير گل سرڪي جي شاعري آڳاٽي آهي تقريبن ٽيهه، چاليهه

سال پراڻي (ٻوڙهي) اسي، نوي کان ٻه هزار پنج واري ڏهاڪي جي آهي.

جڏهن اڃان پاڻ سرڪاري ملازم ٿي مس ٿيو هو هاڻ ته نوڪري تان به

پيار جا گل (شاعري)

رتائرڊ ٿي ويو آهي هاڻي ته حالتون تبديل ٿي ويون آهن، قدر ٿي بدلجي ويا آهن. وقت تي ڇپجي ها ته بهتر ٿئي ها پر ’دير آيد درست آيد‘ کيس صلاح ڏنيسين ته شاعري جا پنا ايئن پيا خراب ٿين لکيل مواد تخليق کي ضايع نه ڪجي. ان ۾ ٻيهر نظر ثاني ۽ اصلاح ڪري نئين سر گهڙي ضروري مواد کي ڇپرائجي. شاعري جي دنيا ۾ پنهنجي منفرد حيثيت جي سڃاڻپ سان پنهنجو نالو ڪمائجي. سائين امين سومرو ۽ منهنجي بيحد اسرار ۽ همٿائڻ تي آغا شير گل سندرو ٻڌي تيار ٿي راضي ٿيو. ايئن ڪرڻ سان سندس قلم ۾ وڌيڪ قوت ۽ پختگي پيدا ٿي آهي. شاعري به جيتري درد ۽ پيڙا جي عملن مان گذري ٿي، اوتري لاپائتي ۽ اثرائتي ٿئي ٿي. عمر، دور ۽ وقت جي تقاضا سان پروان چڙهي ٿي. ڳالهه وقت جي آهي، جواني ديواني جي آهي، عشق هاڻي ڪجي ڪنهن سان جيءَ جو جانان نه رهيو، هاڻي شاعري ڪرڻ ڇڏي ڏني آهي، هاڻي نثر لکي ٿو. سندس شاعري جو مجموعو ”پيار جا گل“ منهنجي مطالعي مان گذريو آهي. منفرد انداز ۾ اندر جي اڻ ٽٽ آند، ماند کي لفظن جي روپ سان خوبصورت احساس جذبا، ڪيفيتون بيان ڪندي حمد، نعت، غزل، گيت، نظم، بيت، وايون، چؤستا جيڪي تخيل ۽ وزن جي لحاظ کان بهتر ٿا لڳن. شاعري جي هر صنف تي تجربا ڪيا آهن. ثابت ڪيو آهي پاڻ هڪ سٺو شاعر آهي، سندس شاعري ۾ مونکي غزل سٺا لڳا آهن، جنهن جي اظهار جو انداز به اثرائتو خيالن ۾ پختگي رواني تسلسل، موسيقي لفظن کي درست جاءِ تي رکي نئين معنائن جي موتين سان انڊلٽ جا رنگ ڀري، محبوب جي نازن، نخرن، اندازن، روپن کي سمهڻ، سادن لفظن ۾ تشبيهن ڏئي، ڪائنات جي حسن سونهن، عورت کي ساراهي ٿو. جماليات حسن جو شيدائي بڻجي، جمالياتي منزل ماڻڻ لاءِ

پر اميدي ڏيکاري ٿو. دوستن جي نامناسب روپن ۽ روپن، ڏکڻ دردن بي وفائي جو ردعمل به ڏيکاري ٿو.

آغا جي شاعري جي مطالعي مان معلوم ٿيو آهي ته سندس شاعري عورت جي ثناء، تعريف تي مشتمل آهي، ماءُ جي هنج پهرين تربيت گاه آهي. وفا شعار زال گهر ڏيائڻ جي ثناء، تعريف، عشق جي قلندر عورت، پنهنجي محبوبه جي تعريف، تون ۽ مان، عاشق ۽ معشوق هڪ الڳ جهمان خوبصورت دنيا ۾ پيار جي زندگي گذارڻ چاهي ٿو پر ساڙيلي دنيا ڪٿي ٿي ٻن پيار ڪندڙ دلين کي ڳنڍجڻ ۽ هڪ ٿيڻ ڏئي؟ ڪٿي ٿي جيئڻ، سک سان ساهه کڻڻ ڏئي؟ ڪٿي ٿي ٻنهي پريمن کي برداشت ڪري پنهنجا ۽ پراوا سازشون، مڪاريون ڪري قيامت برپا ٿا ڪن، جيئڻ جنجال ٿا، ڪن دشمن ٿي ٿا پون، آسون ۽ اميدون گهايل ٿي سڀنا اڻ پورا ٿي ٿا وڃن. وڪ وڪ ٿي ڪنڊن جا زهريلو چار وڇايا ٿا وڃن، شل پيار ڪندي ڪنهن کي ڏسي نه وٺي، خبر ناهي ڪٿي اڪ جون ڪئمراون لڳائي ڪهڙن ڪنڊن پاسن تي لکيل هوندا آهن، انڌن جون اونداهيءَ ۾ ايئن نظرون پون ٿيون، نظرون پيار ڪندڙن ڏانهن ڪتل هونديون آهن، ڏسون ٿا ڇا ٿا ڪن؟ ڏسڻ سان سندس بدن ۾ باهه وٺي وڃي ٿي. پوءِ ڪات ڪهاڙا ٽڪا ٿي ٿا وڃن. مڙس ڪاسائي جي ور چڙهي ٿا وڃن. جتي بچڻ ۽ بچائڻ ڏاڍو مشڪل آهي. پيار وارن جو حشر نشر ڏاڍو خراب ٿيو آهي. ظالم دنيا ۾ پيار ڪرڻ جهڙي سزا ٻي ڪا سزا ئي ناهي قيامت ۾ به اهڙي سزا نه هوندي، جهڙي پيار ۾ سزا پوڳڻي ٿي پوي.

سنيالي سنيالي قدم ڪڍڻا آهن. ڳالهه زماني جي آهي، زماني جا ماڻهو ئي پيار تي گهيرا ڪري پھرا ٿا ڏين. جڏهن ٻن چاهيندڙ دلين جو

پاڻ ۾ پيار آهي ته زماني جي نظرن ۽ ماڻهن جيئڻ نه ڏنو آهي ڇا پيار
 ڪرڻ گناهه ۾ شامل آهي، پيار جسم ۽ روح ٻنهي جي خوشي جي
 خوبصورت خوراڪ آهي، پيار آهي ئي اظهار. اظهار ته کليل نموني سان
 ٿيندو آهي، ان تي پابندي ڇا جي؟ زوري چوري پيار نه ٿيندو آهي يا
 پيار لڪي ڪين سگهندو آهي. زماني کان پرچار هلي پئي، پر اسان ان
 ڏس، عمل ۾ شعور برپا ڪري نه سگهيا آهيون، اڃان ان کي ٻئي سينس
 ۾ ڪٽي اصل شئي تان ڌيان هٽايون ٿا. اسين ان تصور خيال کي ڪيئن
 نقطي نظر ۽ نظرين ۾ غلط قرار ڏيون ٿا يا اڃان ان خيال کي پوري ريت
 سمجهي نه سگهيا آهيون، اڃان به قربانين جي ضرورت آهي، رهون ته
 جديد دنيا ۾ ٿا. شاعر محبت جو سماج اڏڻ چاهي ٿو، جتي محبت آهي
 اتي نفرت جو ٻج نه ڇڻڻ گهرجي، ساڳئي طرح سماج ۾ سٺيون شيون
 جنهن سان بيحد پيار ڪريون ٿا، ان ۾ ئي ملاوت جو زهر ملائي ماکي
 جهڙي ڌاڻقي ۾ زهر ملائي ٿا ڇڏيون. پنهنجون سڀ سٺيون نيڪيون
 ڇڳايون پاڻ ئي پنهنجي زبان جي عمل سان نفرت ۾ بدلائي ٿا ڇڏيون.
 دوست کي دشمن بنائي ٿا ڇڏيون.

هي غزل فني ۽ فڪري لحاظ کان غضب جو غزل آهي، خيالن ۾
 گهراڻپ سان گڏ سوچڻ جو انداز ۽ رنگ به نرالو آهي:

ڪندي پيار ڪنهن جي نظر نه پوي
 متان ڪو ٻريا ٿي قهر نه پوي
 چوري، زوري پيار نه ٿيندو آ
 عشق تي ڪو ٻرو اثر نه پوي
 محبت جي منڙي ماکيءَ ۾ شل
 ڪڏهن نفرت جو ملي زهر نه پوي

هاڻي برسات بند ٿئي، سنو ٿئي
 ڪچو ڪنهنجو ڪري گهر نه پوي
 اڄ وڃڻ ۾ ڏاڍي دير ٿي آ ”گل“
 رڳو بند ٿي هن جو در نه پوي

ساڳئي غزل جي بند ۾ طبقاتي ڳالهه ڏانهن متوجھ ٿي مخاطب
 ٿئي ٿو. وفا نائن شاهي جي خيال جي اپٽاڙ ڪئي آهي، ان خيال کي
 ڪيئن ڪهڙي انداز سان اتاريو آهي، پيٽ ڪريون ٿا ڪيئن خيال پاڻ ۾
 ملن جلن ٿا رڳو انداز بيان الڳ الڳ آهي، سادن لفظن ۾ تخيل جي اڏام
 ڪمال جي آهي.

اي جهرڪين جا خدا بازن کي پر نه ڏي
 بند ڪر برسات کي يا ڪچا گهر نه ڏي
 وفا نائن شاهي

✱

هاڻي برسات بند ٿئي، سنو ٿئي
 ڪچو ڪنهنجو ڪري گهر نه پوي
 آغا شير گل

برسات مان مراد اوچتو آيل عارضي تڪليف مصيبت آهي يا
 ڪنهن شئي جي گهٽائي به نقصانڪار آهي. جيئن اڄڪلهه
 انڪروچمينٽ جي نالي ۾ غريبن جا گهر جهوپڙيون ڏانا وڃن پيا، ڏيو ته
 ڪجهه به نٿا پر ٺهيل ڪچا گهر جهوپڙيون به ڏاهيون ٿا. وقت جي فرعون
 کي للڪار آهي. شاعر جي اندر ۾ حساسيت آهي، تڏهن جلدي محسوس
 ڪري ٿو وڃي، فورن ئي ردعمل ڏيکاري ٿو. جمالياتي اک به تيز آهي،

پيار ۽ قهر ماڪي ۾ زهر، در جو بند ٿيڻ، ڪمال جا اصطلاح آهن. شاعري ۾ نوان رخ ۽ تجربا ٿيندا رهندا آهن، جيئن نظر، قهر، اثر، زهر، گهر، در، وغيره قافيا ڪمزور ضرور آهن پر محسوس نٿو ٿئي. لفظن کي مٽائي ستائي سگهيو آهي. آوازن کي نظر ۾ رکي قافيا ملائي سگهجن ٿا، توري رکي سگهجن ٿا ته جيئن وزن تي فرق نه پوي اهو به فن آهي، اظهار سگهارو بڻجي وڃي.

جيئن ته اڳ ۾ ذڪر ڪري چڪو آهيان ته آغا شير گل سرڪي جي شاعري جو مدار، محور ئي ڪائنات جي حسين تخليق عورت آهي. شاعري ۾ اتم درجو عورت جو آهي، عورت ڪامڻي، پدمڻي، حسن جي ديوي، ڪائنات جو حسن حور، پري، ڪونج، باگهل، بختاور، مارئي، سهڻي، سسئي، مائي جندو، ام رباب، صالحان گوپانگ، ممتاز نظاماڻي آهي. عورت نياڻي، سياڻي، گهرڙياڻي راڻي آهي. عورت ۾ وفا آهي، عورت ۾ ارپنا آهي، عورت ۾ وفاداري، سچائي، ايمانداري، ارادن جي اٿل، صبر، سهڻپ واري، بردبار، قرباني ڏيڻ واري جنس آهي. محبت عورت جو فطري اهڃاڻ آهي. عورت نينهن ارپڻ ۾ ڪمال ٿي ڏيکاري. عورت وٽ مالڪي جو لاجواب احساس آهي. هر انسان (مرد ۽ عورت) جمالياتي حس رکي ٿو. ان حس سان شاعري جنم وٺي ٿي. عشق جي وجداني ڪيفيت ۾ عجيب ڪشش پيدا ٿيندي آهي. محبوب جي نازن، نخرن، رنگن، روپن، هار سينگار، جوت جلوا، ويس، وڳا، گل، چپ، ادائون ۽ نگاهون دل کي وڻن ٿيون. ويچاري ٿو، اظهاري ٿو، پڪاري ٿو، خواب ڏسي ٿو، کلي ٿو، روئي ٿو، تجريبي، مشاهدي مان گذري، لڙڪن سان اندر کي ڏوٽي پاڪ صاف ڪري ٿو. هڪ نئون انسان تيار ٿئي ٿو پيڙائن مان به گذري ٿو، باغي احساس به جنم وٺن ٿا، دانهن ڏئي

ٿو، چوي ٿو، ڪاوڙ به ڪري ٿو، فنا به ٿي وڃي ٿو، پاڻ کي ماري به ٿو، چربو به ٿي وڃي ٿو، عقلمند به ٿي وڃي ٿو، حاصلات جي جستجو ۾ ڪامياب به ٿئي ٿو ۽ ناڪام به ٿئي ٿو، رستو به پلجي وڃي ٿو رستو به ڏيکاري ٿو، نوان جذبا نوان خيال سپر طاقت ٿين ٿا. عورت ايمان به آهي پر هتي ايمان به مهمان ٿي وڃي ٿو، هتي هار به جيت ٿي وڃي ٿي، هتي جيت به هار ٿي وڃي ٿي، هتي سڀ طاقتون جي حضوري ۾ آهن.

ڪي غزل سندس ئي شخصيت جي عڪاسي ڪن ٿا، جنهن ۾ سندس عڪس ۽ مزاج به نمايان نظر اچي ٿو. پيار جو پياسي پيار جي پوڄا ڪندي نه پيو ڍاڍي، ساهه ۾ سار سمائل آ پيارا، سک سڄڻ جي آهي، پنهنجي ڪيفيت ايئن بيان ڪئي آهي، محبوب کي ساجن، پرين، سڄڻ، سائين جي نالي سان پڪاري ٿو:

پلي نهاريو، نه نهاريو سائين

اسان صبح توڙي شام سلامي

ڪنڌ جهڪائڻ، هٿيار ڦٽا ڪرڻ، هار مڃڻ، تو کٽيو مون

هارايو، پيار ۾ کٽي به هارائبو آهي، هارائي به کٽبو آهي.

ڪٿي ڳات اوچو ڪرڻو ٿو پوي ”گل“

ڪٿي ڪنڌ جهڪائڻ به ضروري آ

عاشق جي محبوب سان روح رهاڻ ۾ سندس تعريف دلڪش

اندازن، نازن، نخرن، نرم روپن ۾ ميار ڏيڻ، حسن محبت، تڙپ، هجر

وصل پيار جا پيغام، ڊگهن ڪارن ڪاريهر وارن سان چمرو ڍڪڻ جو

منظر، وار ريشم، پيار پشم، گل ڳرائڻيون، ڪن جا جهمڪا، چوڙيون،

ڳاڙهي وڳي ۾، ڪنوار ۽ سيج جو سينگار، ڪنوارن چپن تي چمين جي
برسات جو نه رڪجڻ، جدائي جي درد جي دل مان دانهن، انتظار
اوسيئڙو، چاهت اشارا، اڳڪٿيون، مثبت قدرن جي پرچار، ماءُ جي مامتا
جو عجيب رنگ پنهنجا تجربا، پنهنجا مشاهدا، ڏکڻ سڪن جي، اندر جي
احساسن، جذبن جو اظهار، دليين ۾ محبتن جي مٿن جا گل پوکي ٿو،
پنهنجي پسند ناپسند ڪيفيتن کي اظهاري ٿو:

ننڊ هجي يا جاڳ هجي
ساه ته ٿو ۾ هوندو آ

✱

شربت وسريو نه آهي ”گل“
چيڙن جي شربت جهڙو

عشق کي عبادت سمجهي، ڪڏهن به تقدس پائمال نه ڪيو
آهي. عشق آهي ئي اظهار، پيار جيڪو ڪڏهن به لکي نه سگهندو آهي.
عشق پاڻ ئي ظاهر ٿي اظهاري ٿو، سڃاڻپ ڪرائي ٿو:

عشق ۽ مشڪ لکي ناهن سگهندا
مان به عشق کي لکائي نٿو سگهان

✱

دنيا دشمن ڏي ڇو ڏسون
پيا هلندا رهندا هل اويار

آغا شير گل جي شاعري ۾ اکين ۽ لڙڪن جو رشتو، رابطو،
تعلق ۽ ناتو دل سان جڙيل آهي. محبوب سان هٿ ادب سان ٻڌي، نماڻي

التجا سان عاشق ٿي، مخاطب ٿئي ٿو. اکين کي اظهار جو ذريعو ٿو
بنائي، هڪ نظر جي جهلڪ سان جان ڏئي ٿو ڇڏي:

هڪ نظر ڪڍي نهار ته سمي
سرب ته تولا حاضر سرڪار آ

✱

خمار آهن اڃان خاصا چڙهيل
ڪيترا جام ها تنهنجي نهار ۾

اڳتي ٿو چوي:

اکين جا تير دل مان پار ٿين ٿا، تڏهن درد پيڙا جي ڪيفيت ڇا
هوندي آهي، ڪهڙين تڪليف جي مرحلن مان گذرڻ ٿو پوي ديدار
ڪرڻ ته سولو ناهي.

اکيون اکين سان مليون جڏهن
ٿيو تير دل مان پار وسري نٿو

وجداني ڪيفيتن سان سندس تخيل جي اڌام ڪمال جي آهي.

مثال به بيمثال آهن. هر لفظ هر ست ۾ عڪس ۽ اولڙا نظر اچن ٿا:

لڙڪ لوڪ ڪنهن جا اڳهندو نه آ
لڙڪن کي لڪائڻ به ضروري آ

✱

اکثر لڙڪ اڳياسين پين جا
اچ ناهن لڙڪ اڳهڻ وارا

✱

ياد تنهنجي يڪو ستايو آ
لڙڪن کي لوڪ کان لڪايو آ

✽

ڪنهن ڪا آت اڃان ڪونه ڏني آ
پنهنجا لڙڪ پاڻ اگهان ٿو ڏس

✽

اُگهي ڪيترا اگهان آئون لڙڪ اکين جا
لارون ڪريو پيا لڙندا رهن لار وانگي

✽

سوال ميار ۽ وفا ته ڏسو :

مان تولد ڦران پيو فقير بڻجي
تنهنجي مون تي پوندي نظريه آهي يا نه

منزل ڏکئي ۽ پري آهي، اتي پهچڻ لاءِ حڪمت عملي سان وات
ناهڻي پوندي، سٺو استاد ۽ محنتي شاگرد هجي، تربيت ۽ تياري بهتر
ٿيل هجي. شاعر منزل ماڻڻ لاءِ اُتساه ڏئي ٿو:

اچڻ وڃڻ آ مشڪل
اتان ڪنهن وات آ ناهي
نيٺ ته منزل ماڻيندي
جي ڪٿي ڪٿندي نه ساهي

✽

”گل“ ڪٿي آ، هوءَ گسن تي آ ويندي
هن کان هن کان پنڌ پچائي چري ٿي پئي

پيار جا گل (شاعري)

پيار ۾ ڪاميابيون ۽ ناڪاميون ٿينديون رهنديون آهن، جدائي
جو اوچتو لڳل ڏک هوش حواس ئي وڃائي ڇڏي ٿو، وري جي ڪير
پڇي ته حالت ڇا ٿي پوندي:

پڇو ٿا ڪير هو جو مليو
پڇو ٿا ڇا ٿيو اوچتو
پنهني جا ڏار هن رستا
اهو جملو هن چيو اوچتو

✽

جيئري ئي جدايون ”گل“
ڪيڏا جدا رهيا جوڙا رڳو

✽

گل تاريءَ ۾ تڙيو پئي، ڪيڏو نه وڻيو پئي
تو گل هو تاريءَ مان پٽيو هوريان هوريان

✽

ڪيترا خوابن جا محل گڏجي اڏيا سين
انهن کان ٿي اڻ ڄاڻ هليو وئين

✽

تنهنجي پيار جو سنسار گهمان ٿو سڀن ۾
تنهنجي بانهن جي هارن جي ڏاڍي ياد اچي ٿي

هو پيار ۾ وحدانيت جو ڦاٿل رهيو آهي، دل جو دلبر هڪڙو ئي

هجي.

پيار جا گل (شاعري)

سوا تو ”گل“ جو پيار ڪنهن سان نه آ

ٻئي ڏي ڏسان مون لاءِ وڏي شرمندگي

دل جو مالڪ محبوب جڏهن سامهون نهاريندو آهي، تڏهن دل

جي ڌڙڪن تيز ٿي ويندي آهي ۽ ماڻهو جنهن حال ۾ جتي به هوندو آهي، اتي بربڪ لڳي سَن ٿي ويندو آهي.

تو کي حال دل جو ٻڌائي نٿو سگهان

اک تنهنجي اک سان ملائي نٿو سگهان

نيٺ ڪٿي جڏهن نهارين ٿو ناز مان

اهي تڪا تير آئون گسائي نٿو سگهان

سندس شاعري ۾ سادگي ۽ سچائي عيان آهي. شعر پڙهڻ ۽

سمجھڻ ۾ سولا آهن. مقام ڪهڙا هجن، حالتون ڪهڙيون سنگين هجن،

وفا ڪرڻ وارا وفا ڪن ٿا، دغا ڪرڻ وارا دغا ڪن ٿا. اڄ جي بي رحم

دور ۾ وفا ڪرڻ وارن جو انگ گهٽجي نالي ماترو ڇي بچيو آهي.

گل دوستن جي بي وفائي ۽ منافقي تي ڏاڍو ڏڪارو لڳي ٿو،

وقت ۽ حالتن جي عڪاسي ڪندي چئي ٿو:

اڄ جو زور زمانو آ، يار ۽ ياري ڪٿي آ؟

مطلب کان سواءِ دوستي دل واري ڪٿي آ؟

ٻئي نظم ۾ وري بيان ڪري ٿو:

گذ ٿي ويا، ڌار ٿيڻ وارا

ويا ڌار ٿي، گذ رهڻ وارا

✱

ملاوت جو مال، وڪجي پيو واڪ وڏي تي

ونون وڪر ڪهڙو ويساه وارو واپاري ڪٿي آ؟

✱

ڪيو دوست، ڪيترو شرمسار

جت ڪٿ هن ڪيو آ خوار

”گل“ سڃاڻي ورتو سپن کي

جن جن تي ڪيو اعتبار

✱

نفرت کان نفرت آهي

هر ڏينهن گذري محبت جهڙو

✱

اسان ”گل“ محبتون ڏيون ونون پيا اڃان

حالتون حساس آهن پر دل هاري ڪٿي آ؟

زندگي کي هر ماڻهو پنهنجي سوچ ۽ شعور مطابق سوچي

سمجھي ٿو پر زندگي جي ڏڪن، سورن، دردن، احساسن ۽ سپنن کي

جيڪو هڪ شاعر سمجھي ٿو اهو ٻيو ڪير سمجھي نٿو سگھي. زندگي

هڪ چٽلينج آهي، جنهن کي قبول ڪرڻو پوي ٿو. ڏسو آغا صاحب

زندگي جي فلسفي کي ڪيئن ٿو سمجھي ۽ سمجھائي:

پلصراط جهڙو پنڌ لڳي ٿي زندگي

ماندو ڪري ٿو توسان ملڻ جو انتظار

✱

زندگيءَ کي جيئڻ جو حوصلو ڏنو آ
متان سمجهين همت هاري ڇڏي

✽

تون پري ۽ مان پري، ڪابه ناهي خوشي
سوا تو گذري منهنجي ڪيئن زندگي

✽

”گل“ بنا ڀلا پوئري جي
زندگي گذري سگهندي ڪيئن؟

هو سنڌ سان محبت جو اظهار ڪندي چوي ٿو ته:

جو سنڌ ۾ رهي سنڌي سڏائي
انهيءَ سان پنهنجو ٺاهه آهي

✽

جنهن به ڪئي غداري ڏسو
اهو ڀٽڪي ويو راهه آهي

آخر ۾ شاعر کي اها نيڪ صلاح ٿو ڏيان ته رومانيت کان ٻاهر
نڪري، سماجيات ڏانهن لاڙو ڪري اڳتي وڌڻ گهرجي.

عبدالڪريم سومرو

گلابن جهڙو شاعر ۽ شخص

آغا شير گل حقيقت ۾ به ”شير“ ۽ ”گل“ مثل آهي. شير پنهنجي
بهادري ۽ گل پنهنجي خوشبوءِ، پنهنجي سڳند ۽ پنهنجي سونمن سان
سڃاتا وڃن ٿا. اهڙي طرح شير گل به دوستي جي دنيا ۾ ان شير ۽ گل
مثل آهي، جيڪو پنهنجي بردباري ۽ خوشبوءِ سان دوستي جي رشتي
کي خوشبوءِ، هڳاءُ ۽ سڳند سان واسيندو رهي ٿو.

سندس چاهتن، محبتن، الفتن، صحبتن جون ڪهڙيون ڳالهيون
ڪجن. هي شخص سدا بهار گل جيان آهي، جيڪو سدائين دل جي
ديوانگي جي دنيا ۾ مست الست هوندو آهي.

ماڻهو جي خوشبوءِ سندس ڪردار مان پرکي ويندي آهي. ڪي
ڪي ڪردار ڪمال سان گڏ جمال وانگي هوندا آهن، جنهن جي هاڪ
جهر جهنگ تائين گونجندي رهندي آهي. اهڙي طرح آغا شير گل سني
شاعر سان گڏ سڄاڻ اديب، تعليمي ماهر، سماج سڌارڪ، دلربا دوست ۽
محبت ۽ مهمان نواز ماڻهو آهي، جنهن شخص جو آستانو محبتي ماڻهن
سان هر وقت ڀريل نظر ايندو آهي، جنهن جو جھول سدائين محبتن جي
گلن سان ڀريل رهي ٿو.

هاڻي هڪ نظر سندس شاعري تي وجهون ٿا. وکريل آڪر جڏهن
بي ترتيب هوندا آهن ته، انهن جي ڪا اهميت ناهي هوندي، جڏهن انهن
بي ترتيب اکرن کي سهيڙي سنواري ترتيب ۾ آندو ويندو آهي ته انهن
اکرن مان خوشبودار لفظن جي مالها جڙي پوندي آهي. پوءِ اهي شاندار ۽
جاندار لفظ ڪنهن ڪيفيت، ڪنهن احساس ۽ خيال جي شڪل وٺندا آهن

ته، اها ڪيفيت، اهي احساس، اهي خيال ڪنهن ڪنواري چوڪري جي
 ٿمڪن جهڙا حسين ۽ جميل ٿي پوندا آهن، جڏهن انهي لفظن جي چيرن
 جي چمڪي جو آواز دل جي دنيا تي گونجي ٿو ته ٻڌندڙ ۽ پڙهندڙ جي
 ذهن تي هڪ مدهوشي واري ڪيفيت طاري ڪري ڇڏي ٿو، اهو خيال،
 اهو احساس جڏهن پختو ٿي جڙي پوي ٿو ته اها ئي شاعري چئبي آهي.

شاعري چئبو ئي ان کي جيڪا هر ماڻهو جي ترجماني ڪري،
 ان ست ست جو سحر توهان تي طاري هجي، انهي سحر مان توهان
 نڪري نه سگهو. شاعري محسوس ڪرڻ ۽ ڪرائڻ جو هڪ آرٽ آهي،
 شاعري محبت آهي، شاعري جيئڻ آهي، شاعري جيارڻ آهي:

تڙپان پيو پرين تنهنجي پيار ۾
 ڪيڏو عذاب آ، تنهنجي انڪار ۾
 توڻي سائين چيو هو صبر ڪر ٿورو
 مگر حال ناهي هاڻي بيمار ۾
 خمار آهن اڃان خاصا چڙهيل
 ڪيترا جام ها، تنهنجي نهار ۾
 درد آهن، دانهون ٿيون نڪرن
 ڏاڍي دير ٿي آ تنهنجي ديدار ۾

آغا شير گل جي هن غزل کي جڏهن توهان پڙهندؤ يا ٻڌندؤ ته
 توهان تي انتظار جي ڪيفيت جو عالم طاري ٿي پوندو. هن غزل ۾
 تڙپڻ، لڇڻ، ڦٽڪڻ، نظرن جا خمار، درد فراق جا گهاو ۽ عشق ۾ هر ستم
 سور جي عڪاسي ڪيل آهي جيڪا شاعر جي روح مان ڦٽي نڪتي آهي.
 آغا شير گل جي شاعري سنڌي ٻولي جي نج ڪومل احساسن
 سان ٽمٽار، مٽيءَ جي خوشبوءِ سان مهڪندڙ ۽ سادن سمڻن لفظن جو
 هڪ جڙاءُ آهي:

تون پري ۽ مان پري، ڪا به ناهي خوشي
 سوا تو گذري منهنجي ڪيئن زندگي

✽

تنهنجي يادن ۾ دل اداس رهي ٿي
 تنهنجي پيار جي ئي پياس رهي ٿي

✽

چاهه جي مُرڪ نهار، بهار جهڙي
 روح کي ”گل“ اهڙي گهڙي راس رهي ٿي

✽

آغا شير گل، حُسن تي به لکيو آهي. حُسن ۽ سونمن جي تعريف
 ڪندي هنن غزلن ۾ هئين لکي ٿو:

ڪارا وڏا وار ماشاءِ الله
 سورهن سال چمار ماشاءِ الله
 شال اهڙو هجين هميشه
 برڪارُت بهار ماشاءِ الله
 جنهن تي وارين وڏي ڇڏين
 اڪڙين جي ترار ماشاءِ الله
 روپ نيارو، رنگ نرالو
 قدرت جو شاهڪار ماشاءِ الله

✽

نيٺن ۾ نشا، مُرڪ ماڪيءَ لار آهي
 اهوئي ته چوان پيو منهنجو يار آهي
 چورائين جو چپڙا، ڪيئي چنگ وڃي پيا

سندس هر بات ۾ ڪيڏو قرار آهي
 نمونن جا ناز ڪري ٿو نت نت هو
 خزان موسم ڪٿي آ، بهار ئي بهار آهي
 سڀ حسين خوبرو هيڪاندا هڪ پاسي
 پر هو هڪڙو سڀني جو سردار آهي

آغا شير گل جي هن نثري نظم ۾ ڪمال جو ڪلائمڪس آهي،
 جيڪو آغا جي روح مان ڦٽي نڪتو آهي:

اڃان به هن جا
 جوان جذبا
 اڃان به چهره تي
 تاب ساڳيو
 ۽ حجاب ساڳيو
 ڏسڻ سان هن کي
 نيٺ نري ٿا پون
 سورج پري ٿا پون
 هوءَ سونهن جي سرڪار آ
 ڪڏهن به جهڪيو ناهي
 نڪي هو جهڪندو
 سندس ارادو
 اٿل آ صفا
 مگر الائي ڇو
 منهنجي دل ۾

پيار جا گل (شاعري)

اڃان به هن لاءِ
 تڙپ آ ساڳي
 تڪيندو آهيان
 جتان پرين جو
 ٿيندو گذر آ
 اها به خبر اٿم
 مونسان نه ملندو
 نه ئي ڪڏهن هو
 مون سان ڪلندو
 مگر اميدن تي دنيا آ قائم
 ايئن اسان به
 جيئون پيا ٿا
 سفر ته ”گل“ جو
 آرات هڪڙي
 مگر هيءَ خوشبوءِ ڇڏي وڃون ٿا.

آغا شير گل جي شاعري جو هي سفر پيار جو پنڌ آهي، جنهن
 پنڌ ۾ هڪ، هڪ وڪ وڌي معنيٰ رکي ٿي، جيڪا هڪ وڪ شاعر جي سڀ
 ڪجهه هجي ٿي. اسان جي دعا آهي ته آغا شير گل جو هي پنڌ پوئين پنڌ
 جيان اڃان به اڳڀرو هجي.

منظور اچڻ
ڪنڊ، ضلع خيرپور

پيار جا گل (شاعري)

گل کُئي گل ڌري ويو

جڏهن ڀاڻو آغا شير گل سرڪيءَ جو شعري مجموعو پڻو پڻو ڪري سهيڙيون پيا ته ان وقت منهنجي گمان ۾ به نه هو ڪو مون کي به ان مجموعي لاءِ ٻن اکرن لکڻ جو حڪم ٿيندو. بهرحال ان صلاح ۾ صلاحو آئون به هيس ته پنهنجو ڪم پنهنجي حياتيءَ ۾ پاڻ ڪري پار پچائجي، ٻين جي آسري سڀاڻ تي ڇڏڻ توتائپ آهي.

هڪ ڏينهن نيٺ ڀاڻو جي ڪمپوز ٿيل شاعريءَ جو مسودو ميسينجر تي مليو. ڪم جي برجستائيءَ تي ڏاڍي خوشي ٿي. اڃان مسودو پڙهي رهيو هئس ته ڀاڻو جي فون اچي وئي. حجت وارو حڪم ٿيو ته سندس شاعريءَ واري مجموعي تي به اکر پنهنجي راءِ جا ضرور لکان. حبيب جي حجت واري حاڪماڻي حڪم اڳيان سر خوشيءَ نوائي ها ڪرڻي پئي.

ڀاڻو آغا شير گل سرڪي جي شفيق والد بزرگوار چاچي حاجي زوار ربنواز سرڪي پنهنجي هن پٽ جي پيدائش وقت اهو سوچيو به نه هوندو ته اڳتي هلي سندس هي ڏنگو ٻار شاعريءَ جهڙي حساس صنف جو خالق به بڻبو. ڇو ته سندس خاندان ۾ پري پري تائين ڪو به ادبي يا شاعريءَ جو شوق رکڻ وارو فرد موجود ڪو نه هيو. ها البته هي پاڻ ڪيترن ادبين ۽ شاعرن جو سنگتي ۽ صحبتي ضرور هيو. شايد ان صحبت پنهنجو اثر ڏيکاريو آهي. باقي پاڻ عاشق مزاج ته جواني کان وٺي آهي. عاشقيءَ جي رمز جو شاعريءَ جي صنف ۾ ڪافي عمل دخل

هوندو آهي. راڻي پور جي اولهه ۾ ابل واهه جي ڀرسان تن گهرن تي مشتمل ڳوٺ ۾ هن نينگر جي تربيت ۾ والد جي رمز ۽ والده جي شفقت جو وڏو عمل دخل هيو ۽ آهي. نرم دل واري شير گل سرڪيءَ کي ٻاهرين سختيءَ جو سامان والد صاحب کان ورثي ۾ مليو آهي. هر ڪنهن سان تڪڙو تعلق نه جوڙڻ ۽ تڪي توري وڪ وڌائڻ سندس وتيرو آهي. حسن پرستي سندس فطرت ۾ شامل آهي. جگر اندر جا احساس هروڀرو ڪنهن کي محسوس ٿيڻ نه ڏيندو آهي. ساڻس هري مري وڃڻ کان پوءِ هر ڪو اهو سمجهندو آهي ته هو صرف سندس آهي.

جڏهن به ڏانهس خط لکندو هئس ته موت ۾ شعرن جي طبع آزمائي ٿيل ضرور ملندي هئي. اڪثر شاعريءَ جي مختلف موضوعن تي بحث ۽ ٽيڪا ٽپڻي به ٿيندي هئي. شروع ۾ هو مونکي شاعريءَ ۾ سنجيده نه لڳندو هو ڇو ته شروعات ۾ جيڪي ڪجهه لکندو هيو توري دير کان پوءِ اهي پنا ڦاڙي يا ته پاڻيءَ حوالي ڪندو هو يا ڌرتيءَ داخل ڪندو هو. شروعاتي ڦڪا منا شعر به سندس ڏاڍا عجيب هوندا هئا پر سندس خيالن جي پختگي ۽ پرواز ڏسي کيس همت ۽ حوصلو ڏيڻو پوندو هو.

اردوءَ ۾ ايم اي ڪرڻ باوجود سنڌي ادب پڙهڻ جو وڌيڪ شوق هيس. سائنس جو استاد ٿي ڪري ادب ڏي لاڙو ڏاڍو دير سان سو به سنگت ۽ صحبت جي ڪري ٿيس.

شايد ان صحبت جي اثر کائڻس هي شاعريءَ جو مجموعو لکرايو آهي. هي آرام پسند انسان وڏي همت ڪري هي مجموعو ڇپرائي رهيو آهي، ان لاءِ به کيس جس هجي. شاعري هونئن ته مطالعي ۽ مشاهدي جو نچوڙ هوندي آهي، مگر هتي ان نچوڙ ۾ ڀاڻو شير گل جي شعوري

ڪوشش جو مليل رس به نظر اچي ٿو. جيتوڻيڪ فني ۽ فڪري حوالي سان هر مواد وانگر سندس مجموعي ۾ به تنقيد لاءِ گهڻو ملي سگهي ٿو جيڪو سندس اصلاح احوال لاءِ ضروري آهي پر سندس هي مجموعو هڪ اهم ۽ اڳتي قدم ضرور آهي. ڪنهن سٺي لکاريءَ لاءِ اهو ضروري ناهي ته هو گهڻا ۽ ضخيم ڪتاب لکي مگر ضروري اهو آهي ته مواد ڪيترو سٺو ۽ اهم لکيل آهي.

شير گل صاحب شروع ۾ صرف شير گل سرڪي هيو ادبي واس لڳڻ کانپوءِ ”گل“ شير گل سرڪي ٿيو. ڪجهه سالن کان پوءِ گل لفظ هٽائي وفا جي لفظ جو لاڳاپو ڏيئي ”وفا شير گل سرڪي“ جو روپ اختيار ڪيو. موجوده مجموعي ۾ به ڪافي شاعري ”وفا“ تخلص واري دور جي آهي. ان بعد هڪ دور اهڙو به آيو جو پاڻو شير گل کي عيال سميت راڻيپور کان گلشن حديد ڪراچي هجرت ڪرڻي پئي. جتي ان لحاظ سان ڄڻ تخلص هجرت ڪرڻ کان رهجي ويو. ان ڪري وفا راڻي پور ۾ رهجي وئي ۽ ڪراچي ۾ وفا جي جاءِ تي ”آغا“ کي نالي جو حصو بڻائيندي آغا شير گل سرڪي ٿي ويو. اهو ته هيو سندس نالي جو ادبي سفر جيڪو هاڻ ان جاءِ تي شايد پورو ٿي چڪو آهي. هاڻي جيڪو مجموعو شايع ٿي رهيو آهي ان ۾ وفا جو ذڪر ته هوندو مگر تڪميل آغا سان هوندي. اسان ٻنهي جو پيوند چاليهه سال پراڻو آهي. جڏهن پاڻو شير گل بي ايس سي اسٽيٽسٽڪس شعبي ۾ شاهه عبداللطيف يونيورسٽي خيرپور ميرن واريءَ ۾ داخلا ورتي. تعلق اهڙو جڙيو جو ڄڻ ”ڪڙو منجه ڪڙي لوهارن لپيتيو“ جيان هڪ ٻئي سان قابو آهيون. جوانيءَ جا ڪافي سال هن هاءِ اسڪول راڻي پور کي اڀريا آهن. جتي صاف سٿرو رهڻ وارو هي استاد پڙهائيءَ سان به سفيد پوشيءَ وارو

تعلق قائم رکيو آيو. ان بعد ايم اي اردوءَ جي بنياد تي سبجيڪٽ اسپيشلسٽ ٿي ترقي ماڻائين ان سان گڏو گڏ شاعريءَ جو سفر به جاري و ساري رهيو. هي مهمان نواز ماڻهو جهڙو دستر خوان جو سخي آهي اوترو ئي گفتگو جو ڪشادو آهي. سيرو سياحت جو شوقين هي مانائتو ماڻهو گهٽ ڪاٺ کي ترجيح ڏيندو آهي. جنهن ۾ سندس سٺي صحت جو راز پوشيده آهي. سندس يادگيري ڏاڍي تيز آهي. سالن پراڻيون ڳالهيون به کيس ڪالھ جيان ياد هونديون آهن. باغ و بهار طبيعت جي مالڪ هن ماڻهوءَ سان هڪ ڀيرو ملڻ وارو ماڻهو بار بار ساڻس ملڻ چاهيندو آهي.

جيئن مان مٿي لکي آيو آهيان ته شاعريءَ جو شوق سندس حسن پرست طبيعت ۽ سنگت جي صحبت جو نتيجو آهي، پر اهو اثر مٿس ٿيو ڏاڍو دير سان آهي. جوانيءَ ۾ چيل ٻول سانڍڻ بجاءِ ڪائنس هيڏي هوڏي ٿي ويا. هيءَ شاعري سندس پڪي عمر جي وقتن جي آهي. جيئن ته شاعريءَ جو سندس هي پهريون مجموعو آهي ان ۾ سندس جذبن جي اظهار ۾ ترتيب ذرا اڳتي پوئتي آهي، پر سندس اظهار ۾ اثر ۽ ڪشش ضرور آهي.

ابتدائي شاعريءَ جي ڪري منجهس ڪٿي ڪٿي فني ۽ فڪري حوالي سان لاهه چاڙها ضرور نظر اچن ٿا، مگر جيڪي اظهاريو اٿس، ايئن ئي سچائي سان پيش ڪيو اٿس. سندس لکڻيءَ جو فيصلو هاڻي پڙهندڙ ڪندا ته هن جي تحرير ڪيتري پُر اثر ۽ ڪارائتي آهي. پاڻ سنڌيءَ جي صنف غزل، گيت، وائي، نظم ۽ چوستي تي طبع آزمائي ڪئي اٿس. مگر سموري شاعريءَ ۾ غزل کي ترجيح ڏنل آهي. نموني طور ڪجهه غزلن جا چنڊ چوند بند هيٺ ڏجن ٿا.

تنهنجون يادون سانوڻ مينهن
دل ٿي ڌڙڪي سارو ڏينهن

يادن کي سانوڻ جي مينهن سان تشبيهه جو انداز ڏاڍو ڀلو آهي، جيئن سانوڻ جو مينهن هر شئي کي چنڊي ڦوڪي ترو تازو ڪري ڇڏيندو آهي. اهڙي طرح ڪنهن پرين پياري جي ياد به دل دماغ کي فرحت بخشيندي آهي. اڳتي هلي ٻئي غزل جو سندس بند هيئن اظهاري ٿو ته:

ڪندي پيار ڪنهن جي نظر نه پوي
متان ڪو ٻريا ٿي قهر نه پوي

حاسد دنيا جي حاسدي نظرن کان بچڻ لاءِ خبردار ڪندي چوي ٿو ته پيار ڪرڻ ۾ احتياط جو دامن قابو ڪري جهليو. جيڪڏهن دنيا وارن کي خبر پئجي وئي جا سندن نظر جو گذر ٿيو ته پاڻ لاءِ مسئلو ڄڻ ته قهر ٿي ويندو ۽ دشمنن کي موقعو ملي ويندو ته ٻن پيار وارن کي نقصان پهچائڻ جي ڪارٽ رٿين. اڳتي هلي پنهنجي محبوب جي تعريف هيئن به ڪري ٿو ته:

هوءَ اڪيلي رڻ جي راهي
ڪيڏي سهڻي ڪيڏي ڏاهي

مطلب ته سهڻي به آهي، ڏاهي به آهي، پر عشق جو اثر اهڙو اٿس جو سهڻي حسن ۽ ڏاهپ هوندي به مجبور آهي جو پنهنجي محبوب جي ڳولا ۾ رڻ جي راهه کڻي ورتي اٿائين. تنهنائي ۽ مخلوق جي خوف خطري کان آجي ٿي قرب ۾ ڪاهي پئي آهي. ان کي عشق جو حوصلو چٽو آهي. جيڪو هن شعر جي بند ۾ اتم موجود آهي، غزل جو هڪڙو ٻيو بند هن ريت آهي ته:

پيار جا گل (شاعري)

نفرت کان نفرت آهي
هر ڏينهن گذري محبت جهڙو

هن دنيا ۾ نفرتن جو اوڳر ته هر ڪو پيو ٿو اوڳاچي باقي نفرت کان نفرت ڪرڻ وارا تمام ٿورا آهن. شاعر انهن ٿورائي وارن ۾ پنهنجو شمار ڪري ٿو ته جيئن نفرت کي گهٽائي هر ڏينهن کي محبت جي پاڇي هيٺ پالي ڇڏجي. جيئن انسان ذات کي نفرت بجاءِ پيار ۽ محبت جو وکر آچجي. اڳتي هلي هڪ غزل جي بند ۾ تاڪيد ٿو ڪري ته:

ڪو جي ڪنهن سان وفا نه ڪري
ان کي گهرجي هو جفا نه ڪري

مطلب حاصل ته جيڪڏهن ڪنهن سان وفا نٿي ڪجي ته ان سان جفا به نه ڪجي. يعني جيڪڏهن سک نٿو ڏئي سگهجي ته ڏکائي به نه سڻو ڪڍ آهي. ڇو ته انسان جي تخليق ئي هڪ ٻئي کي سک ڏيڻ لاءِ ڪئي وئي آهي، مگر دنيا ۾ ايئن ٿئي گهٽ ٿو. وري ڪنهن غزل جي بند ۾ محبت جي مناڻ جي ڳالهه ڪندي چوي ٿو ته:

محبت جو لفظ منو ڪيڏو
قرب ۾ جاني ڪنو ڪيڏو

چوي ٿو ته جيترو محبت جو لفظ منو آهي، جيتري ان ۾ مناس ۽ چس آهي. اوترو منهنجي جاني، محبوب پياري قرب کي پنهنجي سخت سلوڪ سان ڪيڏو ڪنو آهي. ان سان ڏاڍ ۽ قهر جو ورتاءُ ڪندي محبت کان منهن موڙي نفرت جو رستو اختيار ڪري وينو آهي، جيڪر ايئن نه ڪري ها.

پيار جا گل (شاعري)

هن هيٺين بند ۾ شاعر ماحول ۽ قدرتي موسم ۽ مخلوق جو
ڪيترو خيال ڪندي اظهاري ٿو ته:

ويا چمن مان پڪي اڏامي
اڪيلو وڻ کي ڪري مدامي

پڪي ۽ وڻ جي سنگت صديون پراڻي آهي. پڪين جي دنيا
هميشه وڻن تي آباد هوندي آهي، انهن جا اڪيرا وڻن جي ڌارن تي اڏيل
هوندا آهن. مگر ماڻهو ماحول دشمن ٿي پوڻ ڪري وڻن جي واڍي
ڪري رات ڏينهن انهن جو قتلام ڪري پڪين جي وسندڙ دنيا کي برباد
ڪري رهيو آهي. جيترا پيلا ۽ وڻ گهٽجي رهيا آهن. اوترا پڪي پرواز
ڪري پرڏيهي ٿي وڃن ٿا. وڻ ۽ پڪي هڪ ٻئي جي جدائي ۾ اداس آهن،
جنهن جو خيال ڪنهن کي ڪونهي.

پرينءَ جي اُڪند جو اظهار هيٺن به ڪري ٿو ته:

ساهه ۾ تنهنجي سار سمائل آ پيارا
سورن جو سنسار سمائل آ پيارا

محبوب جي محبت کي ويجهڙائيءَ جي احساسن جو اظهار
مٿين ستن ۾ خوب سمائل آهي. ساهه محبوب جي سار کان واندو نه هجڻ
گهرجي. اندر ۾ انهيءَ جي اُڪند رهي ٿي، جيڪا سار ساهه ۾ سمائل
هجي. محبوب من کان دور ڪيئن ٿو رهي سگهي. جيڪڏهن پيار ڪرڻ
واري دنيا دور ڪري وجهي اندر جو سنسار سورن جي سيج بڻجي
پيارن جي پٿاري بڻجي وڃي ٿو. ٻئي طرف بهراڙيءَ جي زراعت تي به
آسپاس واري ديد ڌريندي، جيئن:

هاري هر هلائي ٿو
بنيءَ بچ گڏائي ٿو

سند جي اسي سيڪڙو آبادي سڌي يا اڻ سڌي طرح زراعت جي
شعبي سان واڳيل آهي. شاعر جو مٿين ستن مان زرعي مطالعو ۽
مشاهدو معلوم ٿئي ٿو. جنهن کي هن جملن ۾ جڙاءُ ڪيو آهي. هٿر هلائڻ
۽ بچ گڏائڻ هاريءَ جو بنيادي ڪرت آهي، جنهن کي شاعريءَ ۾ جاءِ ڏني
وئي آهي.

هيٺين ستن ۾ ماءُ جي ممتا سان عقيدت جو اظهار ڪيو ويو
آهي:

ماءُ جي ممتا پيار وسري ڪٿي ٿو
وڏو سايي جو سنسار وسري ڪٿي ٿو

اولاد جو پنهنجي ماءُ جي سک ۽ عقيدت جو اظهار اندر جي
اونهائي سان ڪيو ويو آهي. ماءُ جو پيار حلالِي اولاد کان وسرڻ جو ناهي
هوندو. ماءُ جي سک ۽ ساءُ ته بالڪڻي ۾ سٽيءَ سان ساري پياري وڃي
ٿي. ماءُ جي پاڇي جي چانو سنسار کان به گهڻي ۽ گهڻي ٿئي ٿي.
شيرگل صاحب نظم تي به طبع آزمائي ڪئي آهي، نموني طور نظم جو
هڪ بند ڏجي ٿو:

اعتبار ڪر تو چيو
۽ مون صبر ڪيو

محبوب جي حڪم تي اعتبار ڪندي صبر ڪيو، اهائي
خاصيت هڪ سچي عاشق جي هوندي آهي ته هو پنهنجي پياري جي هر
ڳالهه تي اعتماد ۽ اعتبار ڪندو آهي. مٿين نظم جو بند ننڍي بحر ۽ وزن
وارو آهي.

پنهنجي ڌرتي ماما سان محبت جو اظهار به سندس شاعريءَ جو
حصو آهي:

سند ۾ سنڌين جو ساهه آهي
جيئن چنڊ چڪور جو چاهه آهي
بيو بند آهي ته:

منهنجي پياري پياري سنڌڙي
جنهن سان جڙيل آهي جندڙي

مهرڻ جي ڪنڌيءَ تي اڪيلي ويٺي آهي
ساڻ نه اٿس ڪا به سميلي ويٺي آهي

سند سان سنڌين جي پيار ۽ محبت جو مثال چنڊ سان چڪور
جو چاهه وارو تعلق آهي. جيئن چڪور چنڊ کان سواءِ نٿو رهي سگهي،
اهڙي طرح سنڌي سند کان پري ٿي نٿو سگهي. مهرڻ جي پرامن
ڪنڌيءَ تي اڪيلي ويٺل چوڪريءَ جو تصور شاعر جي خواهش آهي.
سميليءَ سواءِ ڪنهن سڄڻ جي اوسيئڙي ۾ آهي. هر سنڌيءَ جي جند
پنهنجي سنڌ ڌرتيءَ سان جڙيل آهي. جنهن جو اظهار شاعر قلم جي نوڪ
سان پني تي پلتيو آهي. چوڻن جي سٽءَ مان هتي سندس ٻه چوڻا
ڏجن ٿا:

ويجهو اچي ويهه دلبر دل نري
دوريءَ جو دلبر پيو ٻارڻ ٻري

پيار جا گل (شاعري)

سال لنگهيا تو سار نه لڌي ڪا
تنهنجي سري وئي، منهنجي نٿي سري

بارش ڦڙ ڦڙ وسندي رهي
دل يادن ۾ پسندي رهي
تنهنجي سهار جي لاءِ ”گل“
آس اڏوري آسڪندي رهي

محبوب کان جدائي جو احساس، بارڻ جو ٻڙ، دل جو ٺڙ،
سالن جو گذرڻ پوءِ به نه سرڻ جي وارتا چئن ستن ۾ بيان ڪرڻ هڪ هنر
آهي. ٻئي چوڻي ۾ بارش جو آهستي وسڻ، دل جو يادن ۾ ڀسڻ، پيار
جو سهارو ۽ اڏوري آس جي سڪڻ به بيان ڪرڻ جو ڪمال آهي. باقي
چوڻا به ڏاڍا سٺا آهن.

وائي جو ٿلهه هن ريت آهي:

مون کي ڏسي بيمار
ڇنڊو ڇڏي لاچار

هائِ هائِ هوءِ هلي وئي

بيوسي ۽ بيماريءَ ۾ دلبر جو ڇڏي هليو وڃڻ، وڇوڙي جو
ويچار ته ٿئي ٿو، ڏاڍو پيارو مطلع آهي وائي جو. شاعر بيت تي به قلم
ڪشائي ڪئي آهي. نموني طور هڪ بيت هيٺ ڏجي ٿو.
تنهنجي قدم قدم تان، صدقي ڪريان ساه
چمڪي منهنجو چاهه، چوڏهين چنڊ جيئن

محبوب جي قدم قدم تان قربان ٿيڻ ۽ چاهه کي چنڊ سان
تشبيهه ڏيڻ جو سليقو شاعر وٽ آهي. جنهن ذريعي اظهار ٿاڻين. ان

پيار جا گل (شاعري)

کان پوءِ نثري نظم کي به زير بحث آندو اٿس. سندس هڪ نثري نظم
جون چند ستون نموني طور حاضر آهن:

اڃان به هن جا

جوان جذبا

اڃان به چهري تي

تاب ساڳيو

۽ حجاب ساڳيو

محبوب جي جواني جي وصفن جي هن نثري نظم ۾ چڱي نموني
ترجماني ٿيل آهي. وڌيڪ ڪتاب پڙهندڙن پاران چند ڇاڻ ضرور
ٿيندي، ڇاڪاڻ ته فن ۽ فڪر جي حوالي سان تعميري تنقيد جي هميشه
گنجائش رهي ٿي ۽ اهڙي راءِ صاحب تحرير جي رهنمائي ڪري ٿي.
اسان اميد ڪيون ٿا ته سائين آغا شير گل سرڪي اڳتي به نظم ۽ نثر
جون تحريرون پڙهندڙن کي آڇيندو رهندو. ڏيئي سندس قلم جي سگهه
سلامت رکي. موڪلاڻي ناهي، سنڌ جيڏي سڪ سان.

سات سلامت، سنڌ سلامت

”راز“ علي گل ڀٽو

ڪنهن ڪنهن ماڻهوءَ منجهه، اچي پوءِ بهار جي

آغا شير گل سرڪي جي شخصيت ڪنهن به تعارف جي محتاج
نه آهي. گذريل ويهن سالن کان وٺي ساڻس سٺا واسطا آهن. پاڻ منهنجي
مهربان، مخلص، محترم ۽ مڪرم دوستن منجهان آهن. ڏيئي در دعا آهي
ته شال اهي ناتا سدائين لاءِ دائم ۽ قائم رهن. آمين.

آغا شير گل سرڪيءَ جي خلوص ۽ نيڪ نيتيءَ جو ته جواب ئي
نه آهي. هڪ هوندو آهي رحم ٻيو عطا. ڏيئي جو رحم ته هر هڪ تي آهي
ڇو جو هو رحمان آهي ۽ رحمان جي معنيٰ ئي آهي ته هر شئي تي رحم
ڪندڙ. قرآن پاڪ ۾ فرمايل آهي ته: ڇٽو ته الله اهو آهي جنهن پانهن تي
ٻاجه ڪرڻ پاڻ تي لازم ڪري ڇڏيو آهي. ٻيو آهي عطا، جيڪا خاص
ماڻهن تي ٿيندي آهي، ۽ اها مالڪ جي طرفان جنهن تي به ٿئي.

آغا شير گل سرڪي به انهن عطائن سان نوازيل آهي، جنهن جي
هر هڪ تي نوازش نه ٿيندي آهي، انهن عطائن ۾ خاص عطا آهي سخاوت
۽ ان کان پوءِ نياز ۽ نوڙت به عطا آهي. خوش اخلاقي، وفا ۽ برداشت به
عطا آهي. ظالم جي آڏو نه جهڪڻ به عطا آهي. مطلب ته اهڙيون ڪوڙ
ساريون عطائون ادا آغا شير گل کي عطا ٿيل آهن. هڪ ته پاڻ سخي به
آهي، يارن جو يار، هيڻن جو همراھ، غريبن جو غمخوار، وفادار ۽ بيباڪ
به آهي. خاص طور تي سچائي ته سندس شيو آهي. هر عمل جو منڍ آهي
سچائي، جيڪا هن وقت ورلي ٿي لپي. قرآن پاڪ ۾ پڻ فرمايل آهي ته
ظالمن جي آڏو نه جهڪو، آغا شير گل به ظالم جي اڳيان نه جهڪڻ واري

حسيني ڪردار جو پيرويڪار آهي، جيڪو ڪن خاص ماڻهن کي عطا ٿيل آهي. سندس ٻي اهم خوبي سنگت سان سڃاڻي پڻ آهي، جيڪا اڄ جي دور ۾ اڻڻي آهي.

قرآن پاڪ ۾ فرمايل آهي ته: ”۽ انهن مان هڪڙن کي وڏي مرتبي وارو ڪيوسون ته هڪڙا ٻين کان ڪي چڱا ڪم وٺن، (اي پيغمبر) تنهنجي رب جي رحمت انهيءَ دنيا ئي دولت کان گهڻو بهتر آهي. ڇا اهي (دولت) گڏ ڪندا رهن ٿا.“

هن مان ثابت ٿيو ته هر انسان جي خلقت ته هڪ جهڙي آهي پر هر هڪ جو مقام ۽ درجو الڳ الڳ آهي، جنهن جو تعلق آهي عمل سان. آغا شير گل سرڪي صاحب کي به وڏو درجو ۽ اعليٰ مقام حاصل ٿيل آهي. سرڪي صاحب کي سٺن دوستن جو وڏو حلقو آهي، جيڪي سندس عزت به ڪندا آهن ۽ ساڻس محبت به ڪندا آهن، اهو سڀ ڪجهه سندس نيڪ نيتيءَ، سڃاڻي، ڀلائي، خير خواهي ۽ سيني ۾ ٻين لاءِ همدرديءَ ۽ احساس واري دل رکڻ سبب آهي.

قرآن پاڪ ۾ فرمايل آهي ته: ”جن ايمان آندو ۽ عمل (ڪم) ڀلا ڪيا، انهن جي لاءِ مان الله پاڻ ماڻهن جي دلين ۾ محبت به پيدا ڪندو آهيان ۽ انهن جي لاءِ ماڻهن جي دلين ۾ عزت به پيدا ڪندو آهيان. جيڪڏهن احساس زندهه آهن ته پراوا به پنهنجا لڳندا آهن ۽ جي احساس مرده ٿي ويندا آهن ته پوءِ پنهنجا به پراوا لڳندا آهن.“

ڏٺي در اها دعا آهي ته شال اسان سڀني جا احساس زندهه هجن ۽ محبت ۽ پيار جا رشتا دائم ۽ قائم هجن. (آمين)

آغا شير گل سرڪي جي شاعري به ڏاڍي پسند آئي، ماشاءِ الله سندس شاعري ڪيترن ئي موضوعن جي نمائندگي ڪري ٿي. سندس

شاعريءَ ۾ وحدانيت، رسالت، قدرت جا ڪرشماءِ ۽ نوان نوان نظارا، حسن جون هاڪون، عشق جي امنگ، موج مستي، فراق ۽ وصال سڀ قلمبند آهن.

مان سندس ڪوششن، محنت ۽ عشق جي امنگن کي سلام ۽ خراج تحسین پیش ڪريان ٿو.

جي لوچين سي لهن، جڏهن تڏهن پرينءَ کي
ڏورينديون ڏسن، اڱڻ عجيبن جا
(شاهه)

پروفيسر سجاول الدين تنيو

ٽيون اڪڙيون چار ماشاء الله

شاعري رڳو استعارن، تشبيهن، رديف، قافين، بحر وزن جي جڙاوت ۽ لفظن جي جادوگري جو نالو ناهي. هن وصال ڪائنات ۾ انساني اڌمن، محرومين، ناڪامين، اميدن، ڪاميابين، محبتن جي نرم نازڪ احساسن جي اظهار جو نالو شاعري آهي. سادن لفظن ۾ شاعري جيڪا جهومائي ڇڏي، چرڪ پرائي ڇڏي، اندر ۾ آند مانڌ مچائي ڇڏي. شاعري ۾ غزل جي صنف وري انتهائي نفيس ۽ مشڪل آهي. جنهن کي نپاڻ هروڀرو سڏو ڪونهي. علامه آءِ آءِ قاضي چوي ٿو ته ”غزل عربي ٻوليءَ مان ورتل آهي.“ جنهن جو مفهوم آهي ”سمهن سان محبت جون ڳالهيون ڪرڻ.“ پر هڪ ٻيو لفظ غزالا آهي، جنهن جي معنيٰ آهي ڪٽڻ، وٽڻ. غزل غزالا مان ورتو ويو هوندو. اڳ غزل ۾ صرف عورتن جي خوبصورتي جون ڳالهيون ڪيون وينديون هيون. انهن جي اکين، چپن، وارن، چيلم ۽ ٻين عضون جون تشبيهن ڏنيون وينديون هيون. خليفي گل محمد گل ۽ شيخ اياز ان تي ڪامياب تجربا ڪيا. جنهن کانپوءِ غزل هر شعر ۾ مختلف موضوعن تي لکڻ جو رواج پيو ۽ غزل ترقي ڪئي.

اهو انساني سپاءُ آهي، انساني فطرت ۽ عاشقي آهي ته هو جنهن سان محبت ڪندو آهي، هن جي هر ادا، هن سان لاڳاپيل هر شئي سان پيار ڪندو آهي. عاشق، محبوب جي اڳيان پنهنجي هستي وڃائي ڇڏيندو آهي. هن جي ڪائنات محبوب هوندو آهي. هن جي دم سان، هن

جو دم هوندو آهي. آغا شير گل سرڪيءَ به هيئن غزل جي ستن ۾ اهڙي وارتا جو ذڪر ڪيو آهي:

شهر پيارو لڳو تنهنجي ڪري
سهڻو سارو لڳو تنهنجي ڪري
اڳي ايترو ڪڏهن ڪونه رڻو هئس
اڪڙين کي گهارو لڳو تنهنجي ڪري
ميڙ ماڻهن جي ۾ مايوس مجبور
”گل“ ويچارو لڳو تنهنجي ڪري

آغا شير گل سرڪيءَ غزل جي ستن ۾ ڪمال سان محبوب جي مزاج جي روڻداد بيان ڪئي آهي، جنهن مان هن جي مشاهدي کي پروڙي سگهجي ٿو. ان سان متفق ٿيڻو پوي ٿو، سهڻو، سهڻي کي برداشت نه ڪندو آهي، ساڙ ڪندو آهي. هتي چنڊ جو ساڙ ڪرڻ سٺي، سهڻي ۽ جديد تشبيهه آهي.

چنڊ توکي ڏسي چڙي لڪي ٿو وڃي
صبح تائين يڪي ستارن جي چانو آ

جيتوڻيڪ غزل معنيٰ، مفهوم ۽ فڪري لحاظ کان روايتي آهن پر جي ڪرافت جي اکين سان ڏسجي ٿو ته ”واهه“ نڪري وڃي ٿي. ڪهڙي نه سهڻي نموني سان ماشاء الله جو استعمال ڪيو آهي. بظاهر سادو غزل به پڙهندڙ کي چڪي، پڙهڻ لاءِ مجبور ڪري رهيو آهي.

ڪارا وڏا وار ماشاء الله
سورنهن سال ڄمار ماشاء الله

مون توڏي ڏٺو، تون مون ڏي ڏٺو

ٿيون اڪڙيون چار ماشاء الله

پيار ۾ جدائي جو پهلو ڏاڍو ڏکائيندڙ هوندو آهي. رسڻ، پرڇڻ
پيار جا معمول هوندا آهن. هتي آغا شيرگل سرڪيءَ جي وائيءَ جو نمونو
پيش ڪجي ٿو، جيڪا فڪري حوالي سان سگهاري آهي:

نه وڌائي هجي

نه جدائي هجي

پيار اهڙو ڪجي

محبت، محبت

وات وائي هجي

پيارو اهڙو ڪجي

”گل“ رکي ياري

پوءِ نپائي هجي

پيار اهڙو ڪجي

بارش موسم کي دلربا بڻائي ڇڏيندي آهي، جنهن سان اندر جا
اڌما ڪڙ موڙي جاڳي پوندا آهن. يادون واهڙ ڪري وهي پونديون آهن.
ڇٽل ڦٽ اٿلي پوندا آهن. آغا شيرگل سرڪيءَ چؤستن ۾ پڻ اهڙي منظر
نگاري چئي آهي.

جڏهن به بارش برسي آهي

دلڙي تـولـاءِ تـڙـپـي آهي

اڃان به ساڳيا جوان جذبا

ڌڪ ڌڪ دلڙي ڌڙڪي آهي

✱

سامهون تنهنجي ويهي نٿو سگهان

ڏسڻ کان سواءِ رهي نٿو سگهان

تو کي ٻين سان جڏهن ٻيلي ٿو ڏسان

اهو سور به سمهي نٿو سگهان

آغا شيرگل سرڪي آس، اميد ۽ اوسيئڙي جو شاعر آهي. هن
وٽ زندگي محبوب بنا اڻپوري آهي. هو محبوب اڳيان نيسيءَ جو ڦاٿل
آهي. هو هر ڀل پيار ورهائڻ ۾ گذاري ٿو. هن جي شاعريءَ جا موضوع
ڌرتيءَ جا آهن. هتان جي ماڻهن جا آهن.

مختيار چنو

آغا شير گل هڪ اهل دل انسان

آغا شير گل محبت ۽ اخلاص جو انمول ڪردار آهي. نثر سان گڏ شاعري ۾ به طبع آزمائي ڪندا رهن ٿا. سندن لکڻين ۾ آفاقيت جو غلبو آهي. پاڻ نسل پرستي، فرقا پرستي ۽ تنگ نظري جي بدران اعليٰ انساني قدرن جو پار ڪو آهي. سندن ان ڏس ۾ صوفي خيال واضح آهن. منهنجي ساڻن ملاقات 2011ع کان آهي، پر گذريل ڪجهه عرصي کان وڌيڪ ويجهڙائپ ۾ رهڻ جو موقعو مليو آهي. مان اميد رکان ٿو ته انشاء الله ادب جي ميدان ۾ سٺو لاڀ ڪمائيندا. پنهنجي نالي کي مثبت نروار ڪندا ۽ حق ۽ سچ جي پيغام کي روشناس ڪرائڻ ۾ جوڳو ڪردار ادا ڪندا رهندا.

نذير احمد چنا

منصور حلاج فائونڊيشن

محبتون وندينڙ ماڻهو

شاعريءَ جو فن هڪ آفاقي فن ۽ قدرتي ذات آهي. جيڪو قدرت طرفان ڪنهن ڪنهن خوش نصيب انسان کي عطا ٿيندو آهي. هڪ سٺي شاعر جي خوبي اها آهي ته سندس شاعري سمڙي خيالن سان گڏوگڏ معاشري جي هر پهلو تي گهري نظر هجي. جيڪا آغا شير گل سرڪيءَ جي هن شاعريءَ ۾ محسوس ٿي رهي آهي.

آغا شير گل سرڪي صاحب جن سان منهنجو واسطو پهرين ملاقات 2010-11 ۾ سندس گلشن حديد واري گهر تي ٿي.

آغا صاحب سان اها پهرين ملاقات به ڪنهن دوست جا ڪتاب ڪائس وٺڻ جي سلسلي ۾ ٿي. پهرين ئي ملاقات ادبي ملاقات هئي. مون ان پهرين ملاقات ۾ ئي محسوس ڪيو ته آغا صاحب آغا شير گل سرڪي جن جو ادب سان بيحد لڳاءُ ۽ چاهه آهي. مون کي هو ادبي شخص لڳا. منهنجو اهو اندازو، پيش گوئي آغا صاحب جو هي شاعريءَ جو مجموعو ڏسي صحي ثابت ٿيو.

سچل جي نگراني راڻي پور جو ڄاڻو محترم آغا شير گل سرڪي صاحب شاعر هئڻ سان گڏوگڏ هڪ محبتي انسان، خوش اخلاق، اصول پسند ۽ مهمان نواز انسان آهي ۽ سندس مسڪرائيندڙ انداز ته ڪو وٽائينس سگهي.

شاعري دل جو هڪ انمول احساس آهي، احساسن جي اظهار جو نالو آهي. آغا شير گل شاعريءَ جي هن ڪتاب ۾ مختلف موضوعن جن ۾

محبت، عشق، وچوڙي، فراق، بيقرارِي، تڙپ، ميار، ڌرتي، اميد،
سونهن، ماءُ (ممتا) وغيره تي بهترين نموني شاعري ڪري پنهنجي
انمول احساسن جو اظهار ڪيو آهي.

هر انسان کي پنهنجي وطن، ڌرتي سان محبت هجي ٿي ۽ هر
ڪو پنهنجي پنهنجي انداز ۾ وطن سان محبت، وفاداري ظاهر ڪري ٿو.
آغا شير گل به پنهنجي خوبصورت لفظن ۾ چوي ٿو ته:

سند ۾ سنڌين جو ساهه آهي
جيئن چنڊ چڪور جو چاهه آهي
ڌرتيءَ کي ماءُ چئون ٿا
صديون پراڻو ويساهه آهي

آغا شير گل سرڪي جي شاعريءَ جو هر لفظ جذبات ۽ احساس
سان ٽمٽار نظر اچي ٿو. اهڙن ئي جذبن جي تصوير هيٺين شعرن ۾ ڏسي
سگهجي ٿي:

عشق حملو ڪيو اوچتو
مون ڏٺو اڃا هو اوچتو
*

سهڻن کي ڏسي پيو نرندو آهيان
راهن جو رولاڪ پيو رلندو آهيان

※

سهڻي جي سونهن سينگار ته ڏسو
قربن سندن سندس ڪردار ته ڏسو
هر هر پڇي ٿو حال، گڏ به ويهاري ٿو
ڪيڏو قلب کي آقرار ته ڏسو

پيار جا گل (شاعري)

هن مٿين شعرن ۾ شاعر لفظن کي جذبات جو عڪس بڻائي
انگ انگ ۾ پيار، محبت جي احساسن جي باهه پڙڪائي ڇڏي آهي.
شاعر هيٺين شعر ۾ اهڙن ماڻهن ڏانهن اشارو ڪري ٿو جيڪي
پنهنجي زندگي بي پرواهه، غافلن واري گذاري رهيا آهن جن کي ٻين جو
احساس ڪونهي.

شاعر انهن جي دل ۾ الله جو خوف پيدا ڪري کين سڌي راهه،
اصول واري زندگي گذارڻ لاءِ سمجهائي چوي ٿو ته:
گهڙي دم دنيا ۾ رهڻو آيارو
هر سور ستم سهڻو آيارو
هتي انسان ڪيڏيون ارڏايون ڪري
هلي هٿ حساب ڏيڻو آيارو

هيٺين شعر ۾ شاعر پنهنجي دوستن کي ميار ڏيئي ڏک ڪري
پيو ته دوستن مان محبت وفا ختم ٿي ويئي آهي، پاڻ شاعريءَ ۾ بهترين
نموني دوستن جي روين ۽ سلوڪن جي شڪايت ڪندي چوي ٿو ته:

دوستن وٽ دوستي رهي ناهي
مند به محبتي رهي ناهي
قول ۽ قصا وڏا سڀين جا
پر ڪا به قربتي رهي ناهي

شاعر پنهنجي پياري ماءُ کي ياد ڪندي ساڻس محبت جو
اظهار ڪندي چوي ٿو ته:

ماءُ جي ممتا پيار وسري ڪٿي ٿو
وڏو سايو جو سنسار وسري ڪٿي ٿو

پيار جا گل (شاعري)

جنهن جي هنج ۾ هيچ ججتون ڪيم
ڪيل هر هڪ آر وسري ڪٿي ٿو

محبت ۽ عاجزيءَ جو شاعر

حبيب هڪار منجهان مهر سڌ ڪيو
مون سڀ چمار، اورڻ اهوئي ٿيو
(شاه)

آغا شير گل سرڪيءَ جي هن شاعريءَ واري ڪتاب ۾ محبت،
پيار ۽ عاجزي جي پالوت ٿيل آهي. شاعر جا احساس دل ۽ دماغ ۾ گهٽ
جيان وڃندا محسوس ٿين ٿا. هن بهترين شاعريءَ جو ڪتاب تخليق
ڪري سنڌي ادب ۾ پنهنجو حصو پرتيو آهي. اهڙي دل ڌڪائڻ واري دور
۾ هن شاعريءَ ۾ محبت، عاجزي، پيار خوشبوءِ پکيڙي اسان ڀارن کي به
خوشبوءِ دار ۽ عاجزي سڀڪاري آهي. ڇاڪاڻ ته هو خود محبت ڪندڙ،
پيار ڏيندڙ، انسان آهي. مون پيا به شاعر ڏٺا آهن پر اهي پنهنجي رنگ ۾
ڏاڍا ظالم آهن. پر هي شاعر ته عملي طور تي عاجزي رکي ٿو. فقيرن
توڙي اميرن سان ساڳيو رويو رکندي محبت ۽ پيار ونڊي ٿو. آئون ڪو
ليکڪ ناهيان قومي ڪارڪن آهيان. مون کي ته هن انسان محبت جي
قيد ۾ قابو ڪري ڇڏيو آهي. مون جهڙو سخت طبيعت ماڻهو به هن جي
محبت ۾ عاجزي جي ڪري ميٺ ٿي پيو آهي. مون ڏٺو آهي ته هن جي من
۾ ايتري ته محبت سمائل آهي جو جيڪڏهن محبت جا پيالاپري پي
ويجن ته به ڪتندا ڪو نه. شال سدائين خوش ۽ آباد رهي.

گل حسن چانڊيو (گل انقلابي)

پيار جا گل (شاعري)

ماءُ ان هستيءَ جو نالو آهي جيڪا زندگي جي سڀني ڌڪن ۽
مصيبتن کي پنهنجي جھول ۾ لڪائي ڇڏيندي آهي. ماءُ پنهنجي
سموري زندگي پنهنجن ٻچن ڀارن جي خوشين ۾ گذاري ڇڏيندي آهي.
ماءُ هر حال ۾ پنهنجي اولاد کي خوش ۽ ڪامياب ڏسڻ چاهيندي آهي.
ڌڻي پاران اولاد لاءِ ماءُ دنيا جو سڀ کان خوبصورت تحفو آهي.
ماءُ ته هڪ اهڙو گل آهي جو جيستائين دنيا ڪائنات کي خوشبو سان
مهڪائيندي رهندي. شاعر بحیثیت اولاد پنهنجي ماءُ کي انمول لفظن ۾
پيٽا ڏني آهي.

آخر ۾ آئون هن دعا سان ٻڃائي ڪندس ته شاعريءَ جي وسيع
دنيا ۾ آغا شيرگل سرڪي جي سمڙي سلوڻي شاعري سندس سڃاڻپ
بڻبي ۽ هن جون تخليقون سنڌي ادب ۾ ڪاميابي ۽ ڪامراني جون
بلنديون ماڻينديون ۽ سندن شمار سنڌ جي سر موڙ شاعرن ۾ ٿيندو.

سيف الله پليجو جنگشاهي، نٿو

پيار جا گل (شاعري)

محبتن جو سفير شاعر

آغا شير گل سنڌي شاعريءَ جو مسافر آهي، جيڪو تخليقي سفر واري ست ۾ شامل ٿيو آهي. زمانو عشق جو هجي يا شاعريءَ جو، اهو جنون جو زمانو هوندو آهي. هر ماڻهو چاهيندو آهي ته کيس ٻڌو وڃي، سمجهيو وڃي ۽ ڌيان ۾ آندو وڃي. آغا شير گل پڻ ان دور مان گذري رهيو آهي. سڀني جي ڌيان جو طالب آهي.

آغا شير گل شاعريءَ جي بنيادي گهرجن کي چڱي نموني سمجهي ۽ ڄاڻي ٿو. ان جي استعمال جو بهتر سفر ڏانهن آهي. پوءِ به شاعريءَ جي دنيا گهڻو ڪجهه گهري ٿي ۽ گهڻو ڪجهه ظاهر آهي ته وقت سان ظاهر ٿيندو آهي.

آغا شير گل محبت جو سفير آهي، سندس لهجو نرم ۽ سادگي وارو آهي. جنهن ۾ ڪنهن به قسم جي بناوت ناهي ۽ سندس شاعري ئي هن جي صحيح سڃاڻپ ٿيندي.

راجا طارق گلال

خوبصورت ادائن جو شاعر

صوفي شاعر حضرت سچل سرمست رحمہ وارو خطو علم ۽ ادب جي حوالي سان زرخيز خطو رهيو آهي، درازا ۽ راڻيپور وچ ۾ ٻن ڪلو ميٽرن جو مفاصلو مشڪل سان ٿيندو. تاريخي شهر راڻيپور سان تعلق رکندڙ سنڌ جو خوبصورت ادائن جو شاعر آغا شير گل سرڪي، جنهن حياتيءَ جو وڏو حصو هن ئي سچل جي نگريءَ ۾ گذاريو آهي. هجرت ڪرڻ ۾ ڪوئي عيب ناهي، ڪجهه سالن کان سائين آغا شير گل راڻيپور کي عارضي الوداع ڪري روشنين جي شهر ڪراچيءَ ڏانهن هليا ويا، وري ڪراچيءَ ۾ ان علائقي جي چونڊ ڪيائون، جنهن کي مان شاعرن، اديبن، ليکڪن ۽ دانشورن جو علائقو چونڊو آهيان، جتان جو ماحول مون کي به پسند رهيو آهي، جنهن کي گلشن حديد چوندا آهن. آغا شير گل به گلشن حديد کي پنهنجو مسڪن بنايو، جتان جون شامون دلڙيب هونديون آهن، خاص ڪري شام واريون هوائون پرين جي پار جا سنيها ڪڍي ايندڙ محسوس ٿينديون آهن. گلشن حديد جي پهاڙي پارڪ ۾ مختلف گلن جي تڙيل مڪڙين مان ڦٽي نڪتل گلن مان پيدا ٿيل خوشبوءِ جي ڪري ماحول صفا معطر لڳندو آهي، اتي ويٺي ڪو نئون نڪور غزل تخليق ڪجي ته ڪمال جي منظر نگاري به ٿيو وڃي.

هڪڙا ماڻهو شاعر هوندا آهن ۽ لڳندا ناهن، ٻيا وري شاعر هوندا ناهن پر پنهنجي سڀاءِ يا ڌيڪ مان لڳندا آهن پر آغا شير گل شاعر آهي ۽ هو لڳندو به شاعر ئي آهي. بي فڪر ۽ بي ربا ۽ سدائين صوفي خيال رکندڙ انسانيت پرست ۽ هو سچ پچ به پيارو ماڻهو آهي.

پلا هيءَ دنيا، هيءَ سماج جتي هر وقت ماڻهوءَ کي ٺڳيءَ جا ٺاه
 ڪرڻا پون ٿا، الائجي ڪيترين ناجائز خواهشن ۽ اجاين مصلحتن آڏو
 سربسجود ٿيڻو پوي ٿو، اتي اسان جو محسن سائين آغا شير گل سڌو ۽
 ڪرو، مست ملنگ ۽ پير تي ڏونڪي جيان ٺه پھ ۽ ڪڙو سچ چئي ڏيڻ
 وارو. هن کي سچ ڳالمائڻ، سچ ٻڌڻ، لکڻ سان دل آهي، اُن ڪري هن
 ڪڏهن به سچ لاءِ مصلحتن ۽ منافقتن جي لُٽيا بازار مان ڪپڙا وٺڻ جي
 ڪوشش نه ڪئي آهي. اهو ئي سبب آهي، جو سائين آغا شير گل جي
 دوستيءَ جو حلقو مختصر ئي سمي مگر صاف دلين وارو آهي وري ان ۾
 اڪثريت غريب طبقي سان گهڻي نظر ايندي آهي ۽ مان به هن جي ان لا
 اُبالِي ۽ مست ملنگ سڀاءَ کي پسند ڪندو آهيان.

سائين آغا شير گل جي شاعري به اهڙي ئي وڻندڙ آهي، جو اُن
 کي سنڌي ادب جي اتهاس ۾ ڪنهن به ريت وساري يا نظر انداز نٿو
 ڪري سگهجي. هن دور ۾ جتي هر شئي وڪامجي پئي، جتي هر شئي
 پنهنجا اگه پاڻ رکيا آهن ۽ جتي خوابن کان ساڀيان تائين ۽ ضميرن
 کان انائن تائين، هر شئي بازار جي جنس ٿي پئي آهي، اُتي ڪي اهڙا به
 آهن، جن کي اسان اڃا به پنهنجو سڏي سگهون ٿا ۽ سائين آغا شير گل
 جو شمار اهڙن ماڻهن ۾ ٿيندو، ڇو ته هن جا شعر سلامت آهن ۽ سندن
 اڪيون اڇ به وڏن آدرشن جا خواب نه ڏسڻ جي بي ايماني نٿيون ڪري
 سگهن. اهڙن ماڻهن کي خريد ڪري سگهجي ٿو، پر مادي شين سان نه،
 دلين سان، روحن ۽ رشتن سان، محبتن سان هنن جي دل ۾ جڳهه جوڙي
 سگهجي ٿي. هڪ شاعر ڪيفيتن جي عڪسن ۾ چٽيل ڪيئي خواب
 پنهنجي شاعراڻي انداز ۾ پوئيندو آهي. جن کي تعبيري روپ ۾ اڀڻ لاءِ
 هُو ذهني طور سدائين تيار رهندو آهي.

تخليقي عمل ڪڏهن به واپرايل يا جهونو ته نه ٿيندو آهي بلڪ
 ان تخليقي شعرن جي چوس، رس ۽ چس ۾ سدا نواڻ پئي بخشندي آهي،
 ايئن ئي آغا شير گل سرڪي جن جي شاعريءَ ۾ چس، رس ۽ نواڻ
 محسوس ٿئي ٿي. سندس احساسن ۽ ڪيفيتن سان ڀرپور غزل مان
 ڪجهه ستون بيان ڪجن ٿيون:

اداس موسم تنهنجو انتظار آ
 توسان ملڻ لاءِ من بيقرار آ
 اڪين ۾ لڙيون لڙڪن سنديون
 دردن جو دريا صفا تار آ

ڊاڪٽر الهداد پوهيبي استاد بخاريءَ جي ڪتاب ”او تون
 جوتون“ جي مهاڳ ۾ لکيو آهي: ”سچ پچ ته اها شاعري، جيڪا ڪنهن
 کي سڏي نه ٿي سگهي، ڪنهن کي پيار نه ٿي ڪري، ڪنهن سان به
 سچي ناهي، ڪنهن کي به جباري ۽ اٿاري نه ٿي سگهي سا بڪواس
 آهي.“ پر جڏهن اسان سنڌ جي خوبصورت اداڪارن جي شاعر آغا شير گل
 سرڪيءَ جي شاعريءَ کي پڙهون ٿا ته هوءَ پاڻ ڏانهن سڏي ٿي، اگهور
 نڊ مان اٿاري ٿي ۽ ڪنهن مرده دل کي سحري قوت بخشيندي جباري ۽
 هُن ۾ زنده دل جذبو جاڳائي ٿي. آغا شير گل سرڪيءَ جي شاعريءَ جون
 هيءَ ستون ڪيڏيون نه خوبصورت آهن جنهن ۾ هن پنهنجي ڌرتي سان
 محبت جو اظهار ڪيو آهي:

پرڏيهه ۾ وطن جي ياد ستائي ٿي
 سانگين لاءِ ورور دل واجهائي ٿي

جسم پردیس ۾ پر روح آ دیس ۾
دوريءَ جي هر گهڙي رڳو گهائي ٿي
سند جي سونهن ۽ سرهاڻ پنهنجي آ
جام دم دل کي ”گل“ تڙپائي ٿي

سامهون تنهنجي ويهي نٿو سگهان
ڏسڻ کانسواءِ رهي نٿو سگهان
تو کي ٻين سان جڏهن ٻيلي ٿو ڏسان
اهو سور به سمي نٿو سگهان

يا سندس ئي غزل جو هيءُ بند به ڪمال جو آهي:
تنهنجون يادون سانوڻ مينهن
دل تي دڙڪي سارو ڏينهن.

آغا شير گل شاعريءَ جي مختلف صنفن تي خوبصورت انداز ۾
طبع آزمائي ڪئي آهي، خاص ڪري غزل، نظم، وائي، چؤستا وغيره
اچي وڃن ٿا. غزل جي صنف آغا شير گل سرڪيءَ جي محبوب صنف رهي
آهي، سائين جي شعري مجموعي ۾ غزلن جو تعداد گهڻو آهن، سندس
هڪ غزل جو هي بند ڪيترو نه خوبصورت آهي:
شهر پيارو لڳو تنهنجي ڪري
سهڻو سارو لڳو تنهنجي ڪري

مان سمجهان ٿو ته موجوده دور جي شاعرن ۾ آغا شير گل
سرڪي اهڙو مصور شاعر آهي، جيڪو بنا برش ۽ رنگن جي پنهنجي علم
فهم ۽ من جي سندرتا ذريعي خوبصورت ۽ رنگ برنگي تصويرون
چٽيندو رهي ٿو. سائين آغا شير گل جي هڪ نظم جنهن ۾ ڪمال جي
حقيقت ۽ منظر نگاري چٽيل آهي:

فيض احمد فيض اعليٰ شاعريءَ جي خوبي تي ڳالهائيندي
پنهنجي هڪ مضمون ۾ لکيو آهي ته ”سهڻو شعر اهو آهي، جيڪو نه
فقط فن جي معيار تي، پر زندگيءَ جي معيار تي به پورو لهي سگهي.“
آغا شير گل سرڪيءَ جي ذات / شاعريءَ ۾ رمزيت حوالي سان
ڪوبه جهول ڏسڻ ۾ نه ٿو اچي، بلڪ سندس شاعريءَ جو سفر پنهنجي
جوت ۽ جوهر ۾ گهڙ رخو، وسيع ۽ وشال آهي. سندس تخيل ۽ ان ۾
جذبات جي تشريح، توضيح وسيع، سندس شاعري شعوري ۽ فڪري
اوسر کي عيان ڪندڙ، موزونيت ۽ موسيقيت سان سرشار آهي. هونءَ به
هڪ تخليقڪار پنهنجي من اندر سدا زنده فڪر، تصور ۽ احساسن جي
انوکي دنيا رکي ٿو ۽ هو پنهنجي ان تخليقي دنيا ۾ ڪيئي خيال،
تصور، جذبا ۽ احساس اوتي ٿو.

آغا شير گل سرڪيءَ جا سندر ۽ من موهيندڙ خيال جيڪي
رنگن جي ڪئنواس تي چٽيل آهن، سي ڪيفيت ۽ منظر نگاريءَ ۾ سٺا
لڳن ٿا. سندس قلم جي پاپوهه، نفاست ۽ نزاکت نهايت منفرد ۽ اعليٰ
آهي. جديد سنڌي شاعري جي نئين شاعراڻي جهان جو بيحد سهڻو نالو
آغا شير گل آهي، مون کيس جڏهن به پڙهيو آهي، نئين لهجي جي
ميناڇ، مونکي ڪيڪاريو آهي:

هر نظارونڪري، ٿي نبار آيو
بهار آيو، بهار آيو، بهار آيو

جيڪي ڏنو مون

استاد شير گل سرڪي جي شاعريءَ ۽ شخصيت تي جڏهن نظر
پئي ته سندس والد حاجي زوار ربنواز سرڪيءَ جي شخصيت سامهون
اچي وئي. ان جي تربيت گل فيملي مان ڇڏي نظر اچي رهي آهي، سڀني
گلن جي پنهنجي نياڙي خوشبوءِ آهي پر جڏهن استاد شير گل سرڪي
جي شخصيت تي نظر پئي ته مون سمجهيو ته شاعريءَ کان وڌيڪ
سائينءَ جي شخصيت تي به لفظ لکجن.

جيئن ته سائين سان ننڍپڻ ۽ جواني گڏ گذري آهي. اسان استاد
شير گل سرڪي ۽ ڊاڪٽر حسين گل سرڪي صاحب سان پهرين درجي
کان مئٽرڪ تائين گڏ پڙهيا آهيون. ڪلاس ۾ ٻن گلن جي جوڙي مشهور
هئي. رب پاڪ جهڙي ڪين سمڙي صورت ڏني، تهڙي الله ڪين سمڙي
سيرت ڏني. نفيءَ جو ونڊ ته پهريائين امام حسين عليه السلام جي در تان
مليل هيو جو پاڻ غريب شاگردن سان محبت به ڪندا هئا ۽ سندن عزت به
ڪندا هئا ۽ وڏن ماڻهن جي اولاد جي به عزت ڪندا هئا پر سنگت سندن
هميشه غريب شاگردن سان رهي. هو اڄ تائين انهن دوستن سان گڏ آهن،
انهن جي غمين ۽ خوشين ۾ ڏڪن ۽ سڪن ۾ گڏ هوندا آهن جيڪڏهن ڪو
وڏو ماڻهو هنن جي غريب دوست کي اهميت نه ڏئي ته هي ان وڏي
ماڻهوءَ کي اهميت نه ڏيندا آهن. هو انهن دوستن کي پنهنجي پيءُ کان
سواءِ سڌ نه ڪندا آهن. هت جي سخا ته ڪين پنهنجي والد مرحوم حاجي
زوار ربنواز سرڪيءَ کان ورثي ۾ ملي آهي پراڻي ڳوٺ واري حويلي،

بهار آيو... بهار آيو.....

وڻن ٽڻن ۾، گل ۽ گونچ ته ڏس
خوشبو جو جت ڪٿ خمار آيو

بهار آيو... بهار آيو.....

نهایت خوشيءَ جي ڳالهه آهي ته سائين آغا شير گل سرڪيءَ جو
شعري مجموعو ڇپجي پڙهندڙن وٽ پهچي ويو آهي جنهن جو سندس
چاهيندڙن کي وڏي عرصي کان شدت سان انتظار هو، سائين آغا شير گل
جو هي شعري مجموعو سنڌي ادب ۾ هڪ خوبصورت ڪتاب جو واڌارو
آهي.

زين سولنگي

ان جي اڳيان اوطاق، مسجد، نلڪو ۽ علم پاڪ نصب ٿيل ڏٺو سين.
 سويي ديري کان راڻيپور رستي تي سندن فقراڻي آستاني تي هر اچڻ
 وڃڻ وارو مسافر سڪون وٺندو هو ۽ گل پاڻر ننديڻ کان سندن رياضت ۽
 خدمت ۾ مصروف هوندا هئا. اڄ به راڻيپور وارو آستانو ڊاڪٽر حسين
 گل سرڪي هلائي پيو ۽ ڪراچي ۾ استاد شير گل سرڪي ۽ گل برادر
 هر آيل مهمان جي سڀا ڪندا رهن ٿا. فيس بڪ تي ۽ روبرو محبتن جا
 ميڙاڪا روز ڏسي رهيا آهيون. الله سائين کان دعا آهي ته گل برادران
 کي بد نظر کان بچائي ۽ سندن اولاد کي به پيار، محبت، رياضت ۽ خدمت
 نصيب ڪري، اهڙيون محفلون ۽ ميڙاڪا جاري ۽ ساري رهن. آمين ثم
 آمين

شاعري

فقير عبدالمجيد عرف احسان علي ملاح
راڻيپور

حمد

رحيم به تون آهين، رحمان به تون
ڪرين ڪرم ڪيڏا، مهربان به تون

تون عنايتون ڪر رحمتن جون
اي اعليٰ عليم، عاليشان به تون

تنهنجي خدائي جي حد نه سرحد ڪا
ڌرتي، دنيا توڙي آسمان به تون

تنهنجو ڪامل ڪلام ڪمال جو
قادر، قدرت، قرآن به تون

محمد جهڙو محبوب تنهنجو
عاشقيءَ جي پهرين اذان به تون

سائل ”گل“ پيو توکي ٿو پڪاري
منهنجو الله به تون، ايمان به تون

نعت

نور رحمت آهين تون، اي محبوب خدا
ڪائنات آبي رنگ، سمڙا توکان سواءِ

تنهنجي ساراه جا سوجهرا، سڀئي صبح جهڙا
تنهنجي واکاڻ جا ٿڙن پيا گل سدا

تنهنجي سونهن جون نه ٿاني ڪو سنسار ۾
هڪڙي ديدلءِ ديوانا شاه توڙي گدا

تنهنجي سک جو سمونڊ چوليون پيو هڻي
سلامن جي صلواتن جي جاري آور ڪا

تنهنجي عشق ۾ ”گل“ پڻ گرفتار آ
مديني جا مير مُرسل محمد صلي الله عليه وسلم مٺا

غزل

منقبت

ڪيڏو ڏکيو صبر جو امتحان حسين عـ جو
۽ پهاڙن کان پختو ايمان حسين عـ جو

جنهن جي عشق جو دنگ نه دنيا ۾
آ اسلام تي وڏو احسان حسين عـ جو

مالڪ جي مرضيءَ کي مان ڏيڻ لاءِ
ٿي ويو سارو عيال قربان حسين عـ جو

اچانڪ دوکي جون ديوارون ويون اڏجي
ڪربلا جو رڻ هو ميزبان حسين عـ جو

جنهن جي سچ جو سوجهرو ختم ٿيڻو نه آ
نت نت نانا کي هو ارمان حسين عـ جو

پنجتن جي باغ جو هڪڙو ”گل“ حسين
جنت جو سارو گلستان حسين عـ جو

غزل

غم نه ڪر تون منهنجا يار
ڪٽندو تنهنجا باري بار

جنهن جو نانءُ عظمت وارو
لهندو سوئي پنهنجي سار

هر دل جي آڇاڻ ان ڪي
هن جي پري تائين نيڻ نهار

هن وٽ ڪا ڪمي ڪڏهن نه آ
جنهن وٽ ڪوڙ خزانو انبار

ڪير ڪنهن ڪي ڇا ڏئي سگهندو
ڏيڻ وارو هڪڙو آڏا تار

ان تي پڪو يقين پنهنجو
پنهنجا پيرا ڪري پيو پار

”گل“ غمگين ٿيڻو نه آهي
مولا مالڪ ڪيڏو رب ستار

غزل

گهڙي دم دنيا ۾ رهڻو آيارو
هر سور ستم سمهڻو آيارو

هتي انسان ڪيڏيون ارڏايون ڪري
هلي هٿ حساب ڏيڻو آيارو

مرڻ بعد خاڪ سان خاڪ ٿيندين
قبر ۾ پڇاڻو ٿيڻو آيارو

بُري ۽ پلي ڪي سڃاڻڻ جي لاءِ
ديد سان ڌيان به ڏيڻو آيارو

هتي گهڙيءَ جو آڪيل ”گل“
مري مالڪ ڏانهن هلڻو آيارو

غزل

سند ۾ سنڌين جو ساهه آهي
جيئن چنڊ چڪور جو چاهه آهي

ڌرتيءَ کي ماءُ ڄڻون ٿا
صديون پراڻو ويساهه آهي

سند اڃان سلامت آهي
ڪيترن ئي ڪئي ڪاهه آهي

جو سند ۾ رهي سنڌي سڏائي
انهيءَ سان پنهنجو ناهه آهي

جنهن به ڪئي غداري ڏسو
اهو ڀٽڪي ويو راهه آهي

سنڌڙي تو ۾ ”گل“ ٿڙن
توسان محبت بي پناهه آهي

غزل

منهنجي پياري پياري سنڌڙي
جنهن سان جڙيل آهي جندڙي

جنهن جي مٽي چمان اکين سان
منهنجي مٿا ڌرتي مٺڙي

مون جمان گهميو آسارو پر
تون سپن کان سمڙي سٺڙي

جن توڏانهن ميري اک ڪٽي
سي وياسارا سراسر اُجڙي

غزل

پرديس ۾ پنهنجن پيارن جي ڏاڍي ياد اچي ٿي
پنهنجي ڌرتي ۽ ڌرتيءَ وارن جي ڏاڍي ياد اچي ٿي

تنهنجي پيار جو سنسار گهمان ٿو سڀن ۾
تنهنجي ٻانهن جي هارن جي ڏاڍي ياد اچي ٿي

هتي به سمڻا گهڻا آهن، سڀ ساراهڻ جهڙا پر
تنهنجي نينهن نظارن جي ڏاڍي ياد اچي ٿي

”گل“ کان گهڻو پري آهي، ساهن ۾ رهڻ وارو سڄڻ
سونهن، سرهاڻين، گلزارن جي ڏاڍي ياد اچي ٿي

غزل

پرڏيهه ۾ وطن جي ياد ستائي ٿي
سانگين لاءِ ورو ردل واجهائي ٿي

جسم پرديس ۾ پر روح آديس ۾
دوريءَ جي هر گهڙي رڳو گهائي ٿي

ڪيئي بندر بازاريون ۽ نظارا نوان
پر ڪابه شئي نه دل کي پريائي ٿي

سند جي سونهن ۽ سرهاڻ پنهنجي آ
جامدم دل کي ”گل“ تڙپائي ٿي

غزل

ماء جي ممتا پيار وسري ڪٿي ٿو
وڏو ساڀي جو سنسار وسري ڪٿي ٿو

جنهن جي هنج ۾ هيچ جتون ڪيم
ڪيل هر هڪ آ وسري ڪٿي ٿو

جنهن جي نهار ۾ نديون پيار جون
دلبريءَ جو درياءَ تار وسري ڪٿي ٿو

جنهن نپايو ڪيڏي انداز انوڪي سان
هن جو قرب قرار وسري ڪٿي ٿو

جنهن جي جدائي جهوري ڪوري ڇڏيو آ
سندس صدمو سڀ ڄمار وسري ڪٿي ٿو

اڃان به ”گل“ دل تولد ڌڙڪي ٿي
مقدس ناتو نبار، وسري ڪٿي ٿو

غزل

ڪارا وڏا وار ماشاءِ الله
سورهن سال ڄمار ماشاءِ الله

شال اهڙو هجين هميشه
برڪار ٿ بهار ماشاءِ الله

ساڻ ساهين سان سائڻ
ڪونجن جي قطار ماشاءِ الله

جنهن تي وارين وڏي ڇڏين
اڪڙين جي ترار ماشاءِ الله

مون توڏي ڏٺو، تون مون ڏي ڏٺو
ٿيون اڪڙيون چار ماشاءِ الله

روپ نيارو، رنگ نرالو
قدرت جو شاهڪار ماشاءِ الله

غزل

تنهنجي ڇمري تي وارن جي چانو آ
جڻ ڪا نانگن ڪارن جي چانو آ

تنهنجي سينگار مان سرهاڻيون ڦٽن
بيحد تنهنجي مٿان بهارن جي چانو آ

چنڊ توکي ڏسي ڇڙي لڪي ٿو وڃي
صبح تائين يڪي ستارن جي چانو آ

جتان ٿي گذرين ”گل“ تاتڙي پون
هر راهه تي تولا نظرارن جي چانو آ

غزل

سهڻي جي سونهن سينگار ته ڏسو
قربن سندن سندس ڪردار ته ڏسو

هر هر ڀڄي ٿو حال، گڏ به ويهاري ٿو
ڪيڏو قلب ڪي آقرار ته ڏسو

برسات جي بوندن ۾ ڀڄڻ کانپوءِ
خوشين جا چڙهن ٿا خمار ته ڏسو

سندس پيار ۾ پنهنجائپ جون چوليون
ڳلي ۾ پانمن جا هار ته ڏسو

انڌن کي گل ڪهڙي، محب ڇا محبت ڇا؟
جلون وارا جاني جلويدار ته ڏسو

نيٺ ملائي ”گل“ وري هٿ ٿو ملائي
اکڙيون ٿين ٿيون چار ته ڏسو

غزل

سمڻا تنهنجو سينگار وسري نٿو
هروفا جو وهنوار وسري نٿو

اڪيون اڪين سان مليون جڏهن
ٿيو تير دل مان پار وسري نٿو

تنهنجا ٽهڪ گل بڻجي ٿريا
سرهاڻين جو سنسار وسري نٿو

فون ڪيم تنهنجو فون مصروف
ايڏو ڪيم انتظار وسري نٿو

جيئنداسين مرنداسين گڏجي ”گل“
اهڙو ڪيل اقرار وسري نٿو

غزل

سمڻا تنهنجو ڏسڻ وسري نٿو
ٽهڪ ڏيڻ ڪلڻ وسري نٿو

ڪڏهن چال هرڻيءَ جهڙا
ڪڏهن ڊيل جان ٿلڻ وسري نٿو

تڙپ جي وڏي طوفان وانگي
مرڪنڊي اچي ملڻ وسري نٿو

سَوَ سَڪون مليا هاساه ڪي
تنهنجو گڏجي ويهڻ وسري نٿو

”گل“ تازو هو تنهنجي هٿن ۾
رڪي چپن تي چمڻ وسري نٿو

غزل

تنهنجو حسن پريت جهڙو
منهنجو عشق حيرت جهڙو

نفرت کان نفرت آهي
هر ڏينهن گذري محبت جهڙو

شال منهنجو ستارو ٿي پوي
تنهنجي ڀلي قسمت جهڙو

ڪڏهن ڪردار وسري نه سگهندو
هوشوءَ واري همت جهڙو

شربت وسريو نه آهي ”گل“
چيڙن جي شربت جهڙو

غزل

چنڊ جورات ۾ چمڪي پيو
پوري ڪائنات ۾ چمڪي پيو

تو کان دور منهنجو هر درد
تنهنجي تات ۾ چمڪي پيو

دل جي ڳالهه چين تي آئي
سڀ ڪجهه بات ۾ چمڪي پيو

ڪامل ڪردار ادا ڪرڻ سان
شخص ذات ۾ چمڪي پيو

چاهه جا چند شعر لکي
شاعر ذات ۾ چمڪي پيو

”گل“ تڙيو سونهن پڪيڙي
ڪيڏو پريات ۾ چمڪي پيو

غزل

تنهنجي سونهن تي مان ڇا لکان؟
توڪي پنهنجين پنڀڻين ۾ پسان

تون ايڏو به مون کان پري نه ٿي
رڳو پيو ڦٽڪان، رڳو پيو لڇان

نه ٿو چاهيان توکان پري هجان
هرهر، هر جاءِ توهان ملان

ويهان وانڍو ڪيئن ڇو پيلا؟
وينوسڪ جو سڳو سوريان

قرب جو ڪروسائي ”گل“ تي
پيوسڪ ۾ سالن کان سڙان

غزل

ڪا ته گهڙي گڏجي گذار
اهوئي رهي ٿو انتظار

سونهن ۾ ڪو ٿاني نه اٿئي
نظر تيز ٿڪي تلوار

لبڙا پتيون گلابن جون
ماڪيءَ جيئن مٺي گفتار

انڊلڻ هر ادا تنهنجي
نئين ويس سان ٿي نه نروار

”گل“ تولئه بنهه بي قرار
دلبر تون ئي آهين دلدار

غزل

ساه ۾ تنهنجي سار سمائل آ پيارا
سورن جو سنسار سمائل آ پيارا

اندر ۾ اڻ ٿڻ تنهنجي اڪثر
تن ۾ تڙپ جي تار سمائل آ پيارا

باتين ڪرڻ ۾ راتيون لڳنديون
ڪٽڻ جون آ پيار سمائل آ پيارا

تو سان سلهاڙيل سوچون سڀنا
”گل“ اورڻ لاءِ اظهار سمائل آ پيارا

غزل

نيٺن ۾ نشاءُ مُرڪ ماڪيءَ لار آهي
اهوئي ته چوان پيو منهنجو يار آهي

چورباڻين جو چيڙا، ڪيئي چنگ وڃي پيا
سندس هر بات ۾ ڪيڏو قرار آهي

نمونن جا ناز ڪري ٿو نت نت هو
خزان موسم ڪٿي آ، بهار ئي بهار آهي

سڀ حسين خوبرو هيڪاندا هڪ پاسي
پر هو هڪڙو سڀني جو سردار آهي

گلاب جي ”گل“ جهڙي خوشبوءِ آ سراپا
واڪاڻ آ سارو ۽ سارو گلزار آهي

غزل

سڄڻ تون مون ڏي نهار مرڪي
آءُ سڱ مان اڃان توڏي سرڪي

تنهنجو حجاب حيران ٿو ڪري
هرڻيون به پون ٿيون هر ڪي

پاڻ ٻئي هڪ ٻئي لاءِ ته آهيون
پوءِ ڇو پري رهون پاڻ چرڪي

اوهان جو مُرڪڻ ۽ ادائون
صفا مجبور آهي ”گل سرڪي“

غزل

تو کي حال دل جو ٻڌائي نٿو سڱهان
اک تنهنجي اک سان ملائي نٿو سڱهان

نيٺ ڪٿي جڏهن نهارين ٿو ناز مان
اهي تڪا تير آئون ڳسائي نٿو سڱهان

تنهنجي ٻاريل اڃان اندر ۾ پري پئي
سا آڳ عشق جي اجهائي نٿو سڱهان

عشق ۽ مشڪ لڪي ناهن سڱهندا
مان به عشق کي لڪائي نٿو سڱهان

ڪنهن حيلي ڏسي ”گل“ کي هر ڪي پوين
زور آهين سائين سمجهائي نٿو سڱهان

غزل

منهنجي دل ۾ همت آهي
پلي منهنجي قسمت آهي

ڪنهن تي توکي ناهي يقين
پنهنجي پنهنجي فطرت آهي

سائين توکي ساراهيان پيو
تنهنجي مون تي رحمت آهي

هوڏ ڇڏ ۽ پوءِ ڏس تون
ڪيڏي ان ۾ عبرت آهي

پيار ڪري ٿو پيار وارن سان
پراڻي ”گل“ جي عادت آهي

غزل

شهر پيارو لڳو تنهنجي ڪري
سهڻو سارو لڳو تنهنجي ڪري

اڳي ايترو ڪڏهن ڪونه رڻو هئس
اڪڙين کي گهارو لڳو تنهنجي ڪري

فقير چيو، محبوب بنهه مفرور اٿئي
جوڳيءَ جو ڍارو لڳو تنهنجي ڪري

توڪي جنهن جاءِ تي ڏٺو هو مون
نوري نظارو لڳو تنهنجي ڪري

ميڙ ماڻهن جي ۾ مايوس مجبور
”گل“ ويچارو لڳو تنهنجي ڪري

غزل

ڪندي پيار ڪنهن جي نظر نه پوي
متان ڪو ٻريا ٿي قهر نه پوي

چوري، زوري پيار نه ٿيندو آ
عشق تي ڪو ٻرو اثر نه پوي

محبت جي منڙي ماڪيءَ ۾ شل
ڪڏهن نفرت جو ملي زهر نه پوي

هاڻي برسات بند ٿئي، سنو ٿئي
ڪچو ڪنهنجو ڪري گهر نه پوي

اچ وڃ ۾ ڏاڍي دير ٿي آ ”گل“
رڳو بند ٿي هن جو در نه پوي

غزل

ڏسي توکي وينس دلڙي ڦرائي
حسن جي ڦندي ۾ ڇڏيئي ڦاسائي

ڪهڙي سزا ٿو ڏئين ڳالهائين نٿو
ڇڏيئي راهن ۾ يڪو وڙلائي

مولا وجهي ڪا تنهنجي من ۾
ڪري مهر مالڪ توهان ملائي

حال منهنجو ٻڌائينديون اڪڙيون.
روئي روئي ڇڏيم پاند پڻ سائي

انتظارن جي آڙاهن ۾ آهيان
جيئري جدائي نٿي يار جڳائي

ماڻهن جا مڙها ماري ڇڏيندا
هڪڙو ”گل“ ڪنهن سان سينو ساھي

غزل

منهنجي محبت ۾ ڪو اثر به آهي يا نه
يلا توکي منهنجي ڪا خبر به آهي يا نه

مان تولد ڪيترو بيقرار آهيان
تون چئو توکي منهنجو فڪر به آهي يا نه

مان مجبور تولد تون مغرور مٺڙا
مون لاءِ اهڙي زندگي زهر به آهي يا نه

مان تولد ڦران پيو فقير بڻجي
تنهنجي مون تي پوندي نظر به آهي يا نه

”گل“ گم سم رهي ٿو تنهنجي سوچن ۾
تو وٽ رحم ڪرڻ جو ڪو منتر به آهي يا نه

غزل

خوابن ۾ هو ايندو آ
چين چورائي ويندو آ

مون کي اڳ ۾ خبر نه هئي
پيار ۾ ايئن به ٿيندو آ

پرين کان هڪ پل پري
صدين وانگر لڳندو آ

ننڊ هجي يا جاڳ هجي
ساهه ته تو ۾ هوندو آ

هڪڙو هڪڙو پاڻ ”گل“
ويهي سور ڳڻيندو آ

غزل

مھراڻ جي ڪنڌيءَ تي اڪيلي ويٺي آهي
ساڻ نه اٿس ڪا به سهيلي ويٺي آهي

ڪو گهءُ گهرو لڳي ٿو لڳي ويو اٿس
هاڻي هوءَ حيران لڳي ٿي ڊيلي ويٺي آهي

دلداري دلا سو شايد ڪنهن نه ڏٺو آ
ڪو به نه وريو آ اڃان پانهن ٻيلي ويٺي آهي

ڪيڏانهن سينگار ويس، ادائون، آر ويس
پهرين واري دل جي پٿريلي ويٺي آهي

بهار پڄاڻان خزان به ايندي آ ”گل“
ڪيڏا تاڻا ٿري ويا پر اوبلي ويٺي آهي

غزل

هوءَ اڪيلي رڻ جي راهي
ڪيڏي سهڻي، ڪيڏي ڏاهي

ڪير سچ ۾ لهندو سار
ڪير به ناهي اوهي واهي

اچڻ وڃڻ آ مشڪل
اتان ڪنهن وات آ ناهي

نيٺ ته منزل ماڻيندي
جي ڪٿي ڪٿندي نه ساهي

چڙهن ٿيون چاهت مان
کلندي عشق جي ڦاهي

غزل

اداسي اکين ۾، انتظار ترار وانگي
تون جي آهين پوءِ زندگي بهار وانگي

اگهي ڪيترا اگهان آئون لڙڪ اکين جا
لارون ڪريو پيالڙندا رهن لار وانگي

ڪڏهن گرائي پائي ڳلي نه لائئي
مون روز رنو آهي نديڙي پار وانگي

تنهنجي آواز مني جا آلاپ ڪنن ۾
پر تون پري دريا جي ٻئي پار وانگي

سڀني منائن کان منو هر گهڙي ”گل“ تون
تنهنجي رتي رهاڻ مون لاءِ خرار وانگي

غزل

اداس موسم تنهنجو انتظار آ
توسان ملڻ لاءِ من بيقرار آ

اکين ۾ لڙيون لڙڪ سنديون
دردن جو دريا صفاتار آ

هڪ نظر ڪڍي نهار ته سمي
سرب تولا حاضر سرڪار آ

ازل کان ابد تائين تنهنجو آهيان
”گل“ جو اوهان سان اتل اقرار آ

غزل

روز ٿانڊن تي پيو هلان ٿو ڏس
تون چوڻ ٿو لڪ، هالڪان ٿو ڏس

انئي پهر ڪليل اڪيون منهنجون
سڀ ڪجهه آئون ڏسان ٿو ڏس

تڪيون ڪاتيون دنيا وارن جي هٿن ۾
قدم قدم تي ڪسان ٿو ڏس

ڪنهن ڪا آت اڃان ڪونه ڏني آ
پنهنجا لڙڪ پاڻ اڳهان ٿو ڏس

هي جيئڻ ڪهڙو، مرڻ آهي ”گل“
سوڻ سور سرتي جيئان ٿو ڏس

غزل

سمهڻن ڪي ڏسي، پيو نرندو آهيان
راهن جو رولاڪ، پيو رلندو آهيان

ڪنهن مڙڪي نهاريو مهرباني وڌي
ڪنهن نه جي نهاريو ڪچندو آهيان

ڪي وار ريشم، ڪو پيار پشم
اهڙا شعر وٺو اڪثر لکندو آهيان

خاص ڪلڻ جي عادت ناهي مون ۾
ڪو ڪلائيندو آهي پوءِ ڪلندو آهيان

حسن وارا هجن حياتي هميشه
”گل“ گهڙي گهڙي اها دعا گهرندو آهيان

غزل

ڪر رحم موتي مل اويار
توسان آهي اڙيل دل اويار

ڪيڏو سمڙو وري من مهڙو
آهين ڇڻ گلابي گل اويار

تنهنجا ٽمڪ، مهڪ ٿي وسي
تون خوش هجين پيو ڪل اويار

دنيادشمن ڏي ڇوڏسون
پيا هلندا رهندا هل اويار

جيئن تاريءَ ۾ ”گل“ تڙي ٿو
تون به تڙندو رهين شل اويار

غزل

سمڙا هلي آمل تون مونسان
وڌا ٽمڪ ڏئي ڪل تون مونسان

احوال تنهنجو اڃان ڪونه آيو
اڄ سور ويهي سل تون مونسان

تو کانسواءِ آئون اڪيلو اڏورو
منهنجي روح ۾ رل تون مونسان

جهڙالي جواني، جدائي چڱي نه آ
گذار ڪڏ جي هرپل تون مونسان

”گل“ ته تولئه لڇيو ٿو لڇي
پائي ڳرانڙي ڳل تون مونسان

غزل

آءُ اڱڻ، سليون سور سمڻا ويهي
ڪريون ڪي باتيون ڀرپور سمڻا ويهي

ملاقات جي موسم کان منهن نه موڙ تون
دوريون سڀ ڪريون دور سمڻا ويهي

تنهنجي ياد جو روز واءُ ورنڊو آ
سموار ويڇا وساريون مور سمڻا ويهي

تو ڪي ڏسندو رهان، بس پيو نرندو رهان
گذرن راتيون، ٿين آسور سمڻا ويهي

منهنجا عرض نماڻا عاجزيون التجائون
محبت سان ڪرين منظور سمڻا ويهي

لڙڪن سان ”گل“ جا ڳل آلاڏس تون
ڪو پڇايون پيار جو پور سمڻا ويهي

غزل

تنهنجون يادون سانوڻ مينهن
دل ٿي ڌڙڪي سارو ڏينهن

اچڻ جو چئي ڪونه آيا
آئون نڀايان ويٺو نينهن

پيار جي پڃري ۾ آقاسي پيو
جو هو شوق جو آزاد شينهن

تو لئه ايئن ٿو تنواريان
برسات لاءِ تنواري تارو جيئن

”گل“ بنا ڀلا پوئري جي
زندگي گذري سگهندي ڪيئن؟

غزل

عشق حملو ڪيو اوچتو
مون ڏٺو اڃا هو اوچتو

سور ڪنهن سان سليان
آيو هليو ويو اوچتو

پڇو ٿا ڪير هو جو مليو
پڇو ٿا ڇا ٿيو اوچتو

ٻنهي جا ڌار هن رستا
اهو جملو هن چيو اوچتو

”گل“ ڪيڏا گهاءَ ڏنا هن
ڪو هن ڪي پور پيو اوچتو

غزل

محبت جو لفظ منو ڪيڏو
قرب ۾ جاني ڪنو ڪيڏو

هو مور نهارڻ نٿو چاهي
مون هر هن ڏانهن ڏنو ڪيڏو

وفائن بدلي جفائن ڪي
سچ ٻڌايان مون سٺو ڪيڏو

هو ٿم ڪڏيندو، ٿلندو وڌي
مون اندر ۾ پريو بنو ڪيڏو

منهنجي اڪڙين مان هن لاءِ
آمينهن وڌڻ ٿو اُنو ڪيڏو

غزل

پيو ٿمڪ ڏئين ٻڌان پيو
ڏس مون ڏي رڳو روئان پيو

ڪپين، ڪهين يا مارين
صدماءِ سور سهاڻ پيو

ڪا خطا ٿي وئي هوندي
ڳالهه اهاتو مڃان پيو

تو لاءِ تڙپي تڙپي روئندي
ڳوڙها پاڻ پيئان پيو

هيڏي سزا ڀلا ڇا لاءِ ”گل“؟
هر هر ڪائنس پڇان پيو

غزل

منهنجي سڪ سڻا توهان سڄي آ
جار ڪي آياري سا پختي پڪي آ

هر ساعت سڙبو ۽ سڪيو هان
راهه روز جيئن اڄ به مون تڪي آ

پيڙهي ناس ڪري پئي پلپل
جاني تنهنجي ياد جي جيڪا چڪي آ

”گل“ ڪو مائجي متان چڻي وڃي
وڇوڙي جي هوا اهڙي لڳي يڪي آ

غزل

هٿڙا جوڙي ٻانهون ٻڌم توکي
زندگي جا سڀئي پل ڏنم توکي

ڪي قول توبه مونسان ڪيا هئا
اهي ياد ته هوندا صنم توکي

پاڻ کان وڌيڪ مون چاهيو آ
تنهنجو آهي مون کي قسم توکي

هي غزل، گيت، وايون، بيت ڇا
اڄ اربينان توسپ نظم توکي

آ ”گل“ عاشق ازل کان تنهنجو
دل جي ڳالهه چئي اتم توکي

غزل

وڃن واعدا جي گڏجي ڪياسين
انهن کي نڀائڻ به ضروري آ

پرندي باهه کي پرندڙ نه ڇڏجي
انهيءَ کي اجهائڻ به ضروري آ

لڙڪ لوڪ ڪنهن جا اڳهندو نه آ
لڙڪن کي لڪائڻ به ضروري آ

ڪيتريون ڳالهيون مون ڪيون توسان
اڃان ڪا ڳالهه ٻڌائڻ به ضروري آ

ڪٿي ڳات اوچو ڪرڻو ٿو پوي ”گل“
ڪٿي ڪنڌ جهڪائڻ به ضروري آ

غزل

واعدا پنهنجا پاڙ سڄڻ
سورڙئي نه ساڙ سڄڻ

پراڻا پنا پریت جا پرين
ايڏا جلدي نه ڦاڙ سڄڻ

آئون تنهنجي ڀر ۾ آهيان
ڪنڌ ڪلهي تي لاڙ سڄڻ

ٻيا ڪم سڀ وسري ويا
رهي ٿي تنهنجي تاڙ سڄڻ

”گل“ کي ٻيو ڪجهه ياد نه آ
آ تنهنجي ئي پاڙ سڄڻ

غزل

ڏکڻ جي دنيا وڃوڙا رڳو
هٿ وٺ ۽ هاءِ گهوڙا رڳو

ٻڌايان ڪنهن کي حال دل جو
ٻڌن نٿا، ماڻهو ٻوڙا رڳو

رات به سوچن سمهڻ ڪونه ڏنو
اندر ۾ ويڊ و لوڙا رڳو

هجر جو حساب ڏکيو ڏاڍو
ڪهڙا هٿان پلا ڪوڙا رڳو

ڪنهن ڪونه اگهيا وهندا رهيا
ڳلن تان قطارون ڳوڙها رڳو

جيئري ئي جدايون ”گل“
ڪيڏا جدا رهيا جوڙا رڳو

غزل

ويا چمن مان پڪي اڏامي
اڪيلو وڻ ڪي ڪري مدامي

جدائيءَ جو رڻ اڪيلو آهيان
ڪو به ناهي هتي هم ڪلامي

پلي نهاريو، نه نهاريو سائين
اسان صبح توڙي شام سلامي

خوشيءَ سان بس ڪرڻي آهي
اوهان جي در جي يار غلامي

اوهان جي هر ڪم جي ”گل“
اسان هر هر ڀري آحامي

غزل

پردو تنهنجي مُک تان هٽيو هوريان هوريان
منهنجو به ڪجهه غم گهٽيو هوريان هوريان

گل تاريءَ ۾ تڙيو پئي، ڪيڏو نه وڻيو پئي
تو گل هو تاريءَ مان پٽيو هوريان هوريان

هر بيت تي مون محبت جا ڪيٽ ڪيڙياها
پریت جو هو پوءِ ٻج چٽيو هوريان هوريان

ان رات ۾، جذبات ۾، ڪيڏيون هامون هنيئي
خبر نه پئي منهنڙو مٽيو هوريان هوريان

پهرين پروڙ نه پئي، ڪي عشق ۾ عذاب هن
تو ڪيڏو فڪر سان ڦٽيو هوريان هوريان

”گل“ تان ڇا گذري، گل پتيون پتيون ٿيو
نينهن جو نازڪ ناتو ڪٽيو هوريان هوريان

غزل

ڏينهن سڄا ٿو تڙپائي
راتين جي ٿو ننڊ ڦٽائي

پهرين عشق جا ونگ وجهي
هاڻي مون کان چو پئي منهن لڪائي

ديد سندس ۾ دم دلاسا
دلداريءَ لاءِ وڪ وڌائڻي

سوچيان ٿو ته ساجن مون کي
ڪڏهن چڪي ٿو چاتي لائي

”گل“ سان گڏ گهاري جيون
اڪيلو ”آغا“ کي نه رڻائي

غزل

لڪائي پنهنجو پاڻ سمڻا هليو وئين
پڪيڙي سونهن سرهاڻ سمڻا هليو وئين

پهرين پائي پریت جا پيچ پيارا
پل ۾ پلي پاڻ سمڻا هليو وئين

ڪيترا خوابن جا محل گڏجي اڏيا سين
انهن کان ٿي اڻ ڄاڻ هليو وئين

”گل“ جو جياپو، تو سوا ڪهڙو جاني
رس ۾ چڙهي رهائڻ سمڻا هليو وئين

غزل

تو وساريو تنهنجي وس ۾ هو
تو کي وسارڻ منهنجي وس نه آ

ڪهڙي راه وٺ هجن ڇانه هجي
ڏاڍو رُليس، ڪٿي مليو گس نه آ

ڪورا پناه، ڪيئن لکان انهن تي
قلم هٿ ۾ پر مَس نه آ

توسان گڏ هر رات روشن لڳي
چوڏهين چاندوڪي ۾ به چس نه آ

تو به ٻول ٿي ٻوليا، ”گل“ تي تڙيا
تو بنا رهائين ۾ رس نه آ

غزل

تون پري ۽ مان پري، ڪابه ناهي خوشي
سوا تو گذري منهنجي ڪيئن زندگي

هر ڀل تنهنجي ياد ۾ تو گذري
ڀليو ناهيان اڃان ياد جي بندگي

رولاڪ روح، آ راحت جي تلاش ۾
محبت لاءِ من منهنجو ملنگي

سوا تو ”گل“ جو پيار ڪنهن سان نه آ
ٻئي ڏي ڏسان مون لاءِ وڏي شرمندگي

غزل

تڙپان پيو پرين تنهنجي پيار ۾
ڪيڏو عذاب آ، تنهنجي انڪار ۾

تو ئي سائين چيو هو صبر ڪر ٿورو
مگر حال ناهي هاڻي بيمار ۾

خمار آهن اڃان خاصا چڙهيل
ڪيترا جام ها، تنهنجي نهار ۾

درد آهن، دانهون ٿيون نڪرن
ڏاڍي دير ٿي آ تنهنجي ديدار ۾

غزل

ڪيو برهه تنهنجي بيقرار آ
مگر تنهنجو ساڳيو تڪرار آ

جهڙو به آهيان تنهنجو آهيان
ڪو تولا بيمار آ

تون ساڻ آهين ته صبح آهي
تو بنارات ڪاري يار آ

تنهنجي يادن کان ڪيڏانهن پڄان
يادن جي لٽڪيل تلوار آ

تو سواءِ ”گل“ هاڻ گذري نٿي
چيرن ۾ چڻ هي چمار آ

غزل

سڌڙا سائل جا ٻڌ اي مٺا منٺار
رهي ڏور، ايڏا انتها جا ڏي نه آزار

سوا تو گهڙي هڪڙي پانيان سال هزار
ڏسان توکي اچي دل کي ڪو دلبر قرار

پلصراط جهڙو پنڌ لڳي ٿي زندگي
ماندو ڪري ٿو توسان ملڻ جو انتظار

گهايل ”گل“ تي ڪا قرب جي سخا ڪر
اگاهائي عرض، اي سهڻن جا سردار

غزل

جلي پيو تنهنجي جدائيءَ ۾ جسم
مٺا مون کي تنهنجو آهي قسم

تو مون سان ڪيا جيڪي واعدا
پلا انهن جو رک تون ڀرم

اڪيون پوري ڪيم اعتبار توتي
ظالم هاڻ ايڏو ڪر نه ظلم

هر دم ديوانو تنهنجو آ ”گل“
ڪر پنهنجي قرب جو تون ڪرم

غزل

ستائيل آهي منهنجي دل
گهايل آهي منهنجي دل

سورن جي سرءُ رت ۾
کومايل آهي منهنجي دل

رڳو رڃ آهي، اُج آهي
اُجايل آهي، منهنجي دل

ڪٿي ڳوليان هن کي هاڻي
وڃايل آهي منهنجي دل

هر گهاو آ گهرو ”گل“
ڏکائيل آهي منهنجي دل

غزل

ياد تنهنجي يڪو ستايو آ
لڙڪن کي لوڪ کان لڪايو آ

رڳو ديدار جو دلاسو ته ڏي
ويهي واٽن تي واجهائيو آ

تنهنجي چمري ڏسڻ لاءِ چريو
تو چنڊ ڪڪرن ۾ لڪايو آ

ٻارن وانگي روز رنو آ مون
تو ڪڏهن کونه پرچايو آ

دل چريءَ کي دلاسا ڏئي
مون ويڇاريءَ کي وندرايو آ

ملڻ جو آسرو ناهي ”گل“
پوءِ به توهان ناتو نپايو آ

غزل

اسان رات جاڳي گذاري ڇڏي
وبهي واٽ اوهانجي نهاري ڇڏي

يادن جي بتي اڃان اجهائي نه آ
اوجاڳن جي تيل سان ٻاري ڇڏي

زندگيءَ کي جيئڻ جو حوصلو ڏنو آ
متان سمجهين همت هاري ڇڏي

اوهان لاءِ گسن تي گلڙا
گهٽي به سائين آبهاري ڇڏي

اڃان ”گل“ پيار جي پالوت پراڻي
سڪ ساري اوهان تان واري ڇڏي

غزل

جڏهن به تنهنجي ياد اچي ٿي
من ۾ منهنجي باهه مچي ٿي

ياد ڪري تنهنجي يادن کي
دل اندر ۾ ناچ ٺچي ٿي

تولئه ڏينهان رات روئان ٿو
اڪڙين مان برسات وسي ٿي

رُندي ياد ڪري پيو ”گل“
روح ۾ ڪائي راندرچي ٿو

غزل

تنهنجي يادن ۾ دل اداس رهي ٿي
تنهنجي پيار جي ئي پياس رهي ٿي

خاموش رهي تنهنجي سوچ ۾ پيو سڙان
اندر ۾ تنهنجي برهه جي باس رهي ٿي

هر ساعت سِڪان سمڙي صورت لئه
تنهنجا ٻول ٻڌڻ جي آس رهي ٿي

چاهه جي مُرڪنهار، بهار جهڙي
روح کي ”گل“ اهڙي گهڙي راس رهي ٿي

غزل

اچ جو زور زمانو آ، يار ۽ ياري ڪٿي آ؟
مطلب کان سواءِ دوستي دل واري ڪٿي آ؟

پگهر جا پورهيا، محنت مڙسيون ڪٿي آهن
بنين ۾ ڏس هر ڪٿي آهن، هاري ڪٿي آ؟

ملاوت جو مال، وڪجي پيو واک وڌي تي
ونون وکر ڪهڙو ويساهه وارو واپاري ڪٿي آ؟

پاءُ ماريو پيڻ کي ڪيڏي بي حياتي، بي دردي
ڪيڏي نيڪ نمازڻ نياڻي، ڪاري ڪٿي آ؟

اسان ”گل“ محبتون ڏيون ونون پيا اڃان
حالتون حساس آهن پر دل هاري ڪٿي آ؟

غزل

ڪيڏو ظالم زمانو آيارو
اهنجن جو آستانو آيارو

هتي پنهنجو، پنهنجي جو ويري
سارو فڪر جو فسانو آيارو

لوڪ مان لحاظ ويو آنڪري
هر ڪو بيموس بيگانو آيارو

وڪ وڪ تي رڳو ڪوڙ مقالون
نينهن هتڙي نيرانو آيارو

حرڪتون سڀ نفرت جهڙيون
بڻايو ويندو بهانو آيارو

ڇو مظلوم آهيڻو هميشه
ظالم سدا توانو آيارو

رڪ رب تي يقين تون ”گل“
رحم ڪرم جو خزانو آيارو

غزل

ڪو جي ڪنهن سان وفانه ڪري
ان کي گهرجي هو جفانه ڪري

جو چوڻو اٿس چئي ڇڏي پلي
خوامخواه ايڏو خفانه ڪري

دل سان جو به دعانه گهري
شايد اها دعا، شفانه ڪري

دوست کي چئو، دلبريءَ عيوض
مونسان دو ڪو، دغانه ڪري

جيسين جيئندو ”گل“ گذرهندو
جيئري يار جدا خدانه ڪري

غزل

دوستن وٽ دوستي رهي ناهي
مند به محبتي رهي ناهي

قول ۽ قصا وڌا سڀن جا
پرڪا به قربتي رهي ناهي

تلخ، تلوار رويار روز جا
اهان زبان شربت رهي ناهي

وڪ وڪ تي ٿا ڪوڙ ٻڌون
سچ ۽ صداقتي رهي ناهي

ڪيئن ڪنهن تي ڪجي يقين؟
روش به عنايتي رهي ناهي

غزل

گڏ ٿي ويا، ڌار ٿيڻ وارا
ويا ڌار ٿي، گڏ رهڻ وارا

هر ڪو آ نفعي جي ڌوڙ ۾
ٿورڙا نقصان سمهڻ وارا

اسان جي هٿ جوڙ هر جاءِ تي
هوناهن ضد تان لهڻ وارا

اڪثر لڙڪا گهياسين ٻين جا
اڄ ناهن لڙڪا اگهه وارا

ڏسو حديد ۾ اڪڙين سان
ڪيترائي ”گل“ ٽڙڻ وارا

غزل

ڪيو دوست، ڪيترو شرمسار
جت ڪٿ هن ڪيو آخوار

هٿ ڏئي، پوءِ هٿ ڪڍيائين
ڪيڏو بچڙو ڪيائين بار بار

پيار ڏئي پوءِ ڌار ٿيڻ
اهي سڀ هن ڪي اختيار

همدرديءَ جي هام هڻي پوءِ
بنهه چوڻي ويو هو بيزار

قرب جا پهرين قدم وڌائي
دشمن بڻجي اڄ بينو ويار

غيرن سان گهمي ڏيکاري ساڙڻ
ويرن جهڙا ڪري پيو وار

”گل“ سڃاڻي ورتو سڀن ڪي
جن جن تي ڪيو اعتبار

غزل

ملئي ڪم ڪار مان فرصت
ڪجهه مون لاءِ سوچ ويچار ڪجان

وقت ملي وڃي ته پوءِ واه واه
نه ته فون تي ڳالهائون به چار ڪجان

پنهنجي سونهن جي صدقي سائين
تون پيار جي خيرات يار ڪجان

حياتي آهي ته حاضر آهيان
مري ويس پوءِ نه ميار ڪجان

”گل“ پنور بڻجي اڏري ايندس
رڳو تورو تون انتظار ڪجان

غزل

ياد اوهان جي ستايو اسان کي
اڃان چوپيا آزمايو اسان کي

اوهان ڏانهن اچڻ لاءِ آتا آهيون
ڪڏهن ته ڀلجي سڏايو اسان کي

اوهان ڏانهن اچڻ جي ڪريون ٿا
ڀلا چو ٿا پري هٽايو اسان کي

اسان جي قرب جو قدر سمجهو
اڃايو پيا تڙپايو اسان کي

اوهان جي حسن جو ”گل“ ديوانو
راهن ۾ نه ڏٺايو اسان کي

غزل

اڪيون اکين سان اڙائي چري ٿي پئي
جلدي ۾ دلڙي ڦرائي چري ٿي پئي

وڃڻ وارو ويو، وري وري ڪونه آيو
واتن تي نيٺ وڃائي چري ٿي پئي

عشق ڪرڻ ٻارن جي راند ته ناهي
پنهنجا سارا حال وڃائي، چري ٿي پئي

ڪنهن جي مڃي ئي نٿي، انڌي محبت ۾
لڳاتار لڙڪ وهائي چري ٿي پئي

”گل“ ڪٿي آ، هوءَ گسن تي آ ويندي
هن کان هن کان پنڌ پڇائي چري ٿي پئي

وائِي

غزل

ڪوئي ناهي، ڪنهن جو يار
آهي اجائي ڏيڻ ميار

ڏسندي ماڻهو جام جلن ٿا
پڇندو تن کي قادر قهار

ڪري در گذر، معافي مڙئي
نيٺ ٿيندو انصاف هڪ وار

دوست ڦري دشمن ٿين
پلا ڪنهن تي ڪجي اعتبار

غير گهاٽا ٿي نه سگهندا
ڪندا تنگ پيار بار بار

وائي

تنهنجو روز پڇن ٿا
سڀ پاڙي وارا
اي دوست دل وارا

نيٺ پٺل اٿم ۽
وري ويس پاٽم ڪارا
اي دوست دل وارا

اڪيون ڪليل اپ ۾
ڳڻيان پيو تارا
اي دوست دل وارا

ڪٿان ڪڏهن ٿو اچين
نهاربان روز چارا
اي دوست دل وارا

”گل“ گهايل ئي آهي
زندگيءَ جا سهارا
اي دوست دل وارا

وائي

وري موٽي آئي
پلي منڊ بهار
ڪٿي آهين يار

ٽڙيا گل ولين ۾
هر جاءِ تي هڪار
ڪٿي آهين يار

سَنَسار ساوڪ سارو
چوڏس ۽ چوڏار
ڪٿي آهين يار

جتي توپير رکيا
ممڪي اتي مهڪار
ڪٿي آهين يار

خوش ٿي ڪلان وري
تون اچين جي بهمار
ڪٿي آهين يار

وائي

مون کي ڏسي بيمار
ڇنڊو ڇڏي لاچار

هائ هاءِ هوءِ هلي وئي

سڀ مٽيءَ ۾ ملي ويا
اميڏن جا انبار

هائ هاءِ هوءِ هلي وئي

منهنجي زندگي مون لاءِ
ڳورو ڇڻ ڪو بار

هائ هاءِ هوءِ هلي وئي

پيار جي موت ۾
ايندا ڏٺي آزار

هائ هاءِ هوءِ هلي وئي

وائي

نه وڌائي هجي
نه جدائي هجي

پيار اهڙو ڪجي

محبت، محبت

وات وائي هجي

پيار اهڙو ڪجي

صورت سان سيرت

پڻ سوائي هجي

پيار اهڙو ڪجي

هر آس اميد

تي سڃاڻي هجي

پيار اهڙو ڪجي

هروڪ وات تي

ملي واڌائي هجي

پيار اهڙو ڪجي

”گل“ رکي ياري

پوءِ نپائي هجي

پيار اهڙو ڪجي

نظم

اهو سڀ ڪرم آ قادر جو
نه ته تنهنجو منهنجو ميل ناممڪن
توسواءِ ڪير ڪجهه به نه آهي
تنهنجو ڪوبه مت نه ثاني
ڪريان ٿو ادا تنهنجو شڪر خدا
انسان چاهي، محبت چاهي
پيار ڪي ڪنهن قبيلي مذهب جي
ڪانهي ضرورت ڪنهن عقيدتي جي
پيار ته پيار آ محبت آ
حياتيءَ جيئن هڪ حقيقت آ
ڇا آهن ذات رنگ ۽ نسل
اڃان عشق سڀ کان آ اتل
پيار جو ڪو خاص وطن ڪونهي
عشق وارن جي دل ۾ رهندو آ
پيار سرحدن جي سوڙهه کان آجو
پيار واپار جو وڪر ڪونهي
پيار جي ماپ تور ڪانهي ڪا
هن کي محسوس بس ڪري سگهيو آ.

نظم نثري نظم

نظم

اعتبار ڪر تو چيو
۽ مون صبر ڪيو
توتي مون ويساهه ڪيو
پنهنجو سمجھي پنهنجي ۾
پر پرين ڪل ڪا نه پئي
ڪيڏانهن ويو جاني منهنجو
تنهنجي جدائي جهوري وڌو
ڇا دنيا ڪي جوان
ڇا ته ڪنهن سان ڪڇان
سور سڄڻ سنڌا
ڪين وسرن پيا
ڇو وساريان پلا
تحفا تنهنجا پرين

نثري نظم

اڃان به هن جا
جوان جذبا
اڃان به چھري تي
تاب ساڳيو
۽ حجاب ساڳيو
ڏسڻ سان هن کي
نيٺ نري ٿا پون
سورج پري ٿا پون
هوءَ سونهن جي سرڪار آ
ڪڏهن به جهڪيو ناهي
نڪي هو جهڪندو
سندس ارادو
اتل آ صفا
مگر الائي ڇو
منهنجي دل ۾
اڃان به هن لاءِ
تڙپ آ ساڳي
تڪيندو آهيان
جتان پرين جو
ٿيندو گذر آ
اها به خبر اٿم

مونسان نه ملندو

نه ئي ڪڏهن هو

مون سان ڪلندو

مگر اميدن تي دنيا آ قائم

ايئن اسان به

جيئون پيا ٿا

سفر ته ”گل“ جو

آ رات هڪڙي

مگر هيءَ خوشبوءِ ڇڏي وڃون ٿا.

نثري نظم

ڏينهن هفتا مهينا ڇڏيو سال کي

هي حياتي سمورري ٿوري ٿي لڳي

هڪ ٻئي گهري آ خدا کان زندگي

جي ملي ٿي پوي واھ واھ آ

جي قبول ٿي اها دعا ٿي پوي

ايندڙ جنم ۾ ملڻ جو آسرو ٿي پوندو

شڪر ادا ڪيو انتها خدا جو

ان جنم ۾ تون ۽ مان او پرڻ

سڀ کان بي نياز ٿي ۽ خدا جي اڳيان

سر جهڪائي، دعا هي گهرنداسين ته

اي رب، اهائي توفيق ڏي

ته اسان گڏجي

پنهنجي محبت سنڀالي سگهون

تنهنجا اڻ ڳڻيا احسان رهندا

اهي اسان تي خدا

اسان پنهنجن جي زندگين ۾

محبتن جا موتيا مهڪن

دليون محبت جا درياءُ ٿي پون

تات ۽ تانگه جو طوفان مانو نه ٿئي

پرڻ سان پيار لاءِ

بس هڪڙو ئي موقعو ملي

هن جنم ۾ نه ته

هن جنم ۾.

گیت

هاري هر هلائي ٿو
بنيءَ ٻج گڏائي ٿو

تتي ٿڌي ڪيڙ ڪي ڪاهي
ٻارا ٻاريون ٺاهي ٿو

محنت ۾ ئي عظمت آهي
اهڙو نينهن ٺپائي ٿو

محنت جي مستيءَ سان
ڪيڏو ان اڀرائي ٿو

پوک پڪل، ولر پڪيئڙا
ٻار ٻار ڀڄائي ٿو

پير اگهاڙا، پتر، بلائون
پيو پاڻي ورائي ٿو

گیت

هر حال ۾ خوش آهي
ڪنهن کي نه رنجائي ٿو

بنيءَ پاتي چادر سائي
هاري ”گل“ سڃائي ٿو

گيت

هر نظارو نڪري، ٿي نبار آيو
بهار آيو، بهار آيو، بهار آيو
بهار آيو... بهار آيو.....
وڻن ٿڻن ۾، گل ۽ گونچ ته ڏس
خوشبو جو جت ڪٿ خمار آيو
بهار آيو... بهار آيو.....
بت ڪوئل جي ڪيڙي ڪوڪ مني
پڻ پري کان تارو ڪندو تنوار آيو
بهار آيو... بهار آيو.....
هر جاءِ وسڪار آهڪار جي
جهومي هرتاري جهومي هرتار آيو
بهار آيو... بهار آيو.....
هر لام تي لاتيون پڪين جون
نگر نگر ۾ آهي نڪار آيو
بهار آيو... بهار آيو.....
هر ڪو سنڌڙيءَ جا گيت جهونگاري
ڪيڏو سرور آيو، ڪيڏو سڪار آيو
بهار آيو... بهار آيو.....
ڌرتيءَ تي ڪيڏا ”گل“ ٿڙي پيا
جڻ ڪو نئون نينهن ٿي نروار آيو

چؤسنا

تون چوين ٿو توکي وساري چڏيان
تنهنجي محبت کي ماري چڏيان
پيار ڪاپن چڙت تـ نـ آهي
موسم جيان مـ نا گذاري چڏيان

اي دلربا اڪڙيون ڪٽي تون نهار ٿورو
آهيان اڃايل ازل جو، مون کي پيار ٿورو
ڪا گهڙي گڏجي گذار تون ”گل“ سان،
دردن جو دل تان ٿئي هلڪو بار ٿورو

سمڻا تنهنجي سڪ جو ستايل مجبور آهيان
سورن ۾ سوگهو، دلبر توکان دور آهيان
محبت ۾ ايڏا ماڻا، ڪرين چو ٿوراڻا
تنهنجي چاهه جي چڪيءَ ۾ ٿيو چور آهيان

چؤسنا

وبجھو اچي ويهه دلبر دل نري
دوريء جو دلبر پيو ٻارڻ پري
سال لنگهيا تو سار نه لڌي ڪا
تنهنجي سري وئي، منهنجي نٿي سري

مونسان ملڻ جي ڪر دلبر دل جاني
تنهنجي ملڻ لاءِ منڙا دل ديواني
حال هيٺاهين، ڇڏيو هوڏ حبيب
ڪريو ”گل“ تي ڪا آخر ۾ احساني

ڪيو عشق پنجن تن پاڪ سان آهي
ساڻي تن سان سمڻو سبحان آهي
اندر ۾ اڪير تن لاءِ جنهن به رکي
انهن جو خدا پاڻ نگهبان آهي

درد بڻجي دل اندر رهندي نه ڪر
نيٺن مان نير ٿي وهندي نه ڪر
جي روبرو رهاڻيون نٿي ڪرڻ چاهين
پوءِ خوابن ۾ مونسان ملندي نه ڪر

سامهون تنهنجي ويهي نٿو سگهان
ڏسڻ کانسواءِ رهي نٿو سگهان
تو کي ٻين سان جڏهن پيلي ٿو ڏسان
اهو سور به سهي نٿو سگهان

دل ڪي سڪون ناهي
تنهنجو جنون آهي
تنهنجي عشق جي آتش
جنوري به جون آهي

درد مند دل ۾ دغانه هوندي آ
ڇو سمڻن وٽ سخانه هوندي آ
اسان کان پيار ۾ روز پڇاڻا ”گل“
پر پاپن کان ڪڏهن پڇانه هوندي آ

جڏهن به بارش برسي آهي
دلڙي تـولاءِ تـڙپي آهي
اڃان به ساڳيا جوان جذبا
ڌڪ ڌڪ دلڙي ڌڙڪي آهي

بارش ڦڙ ڦڙ وسندي رهي
دل يادن ۾ پسندي رهي
تنهنجي سهار جي لاءِ ”گل“
آس اڏوري آس ڪندي رهي

سانوڻ رت ۾ سنڌ جو نيرو آسمان
ڪار اڪر ڪيڏا ٿيا مهمان
سارا نظارا هن نيارا پيارا
ڪيڏا ”گل“ آهن الله جا احسان

توتي پابنديون پئجي سگهن ٿيون
اڌ ۾ رهجي سگهن ٿا ارمان
منهنجي زندگي به تنهنجي نالي
تون ئي رهين شال ”گل“ تي مهربان

اڪيون اڪين سان ملائي نٿو سگهان
هڪ وڪ توڏانهن وڌائي نٿو سگهان
توڪي پاڪ ۾ ڀري وٺان
پر توڪي سيني لائي نٿو سگهان

دل ۾ دونھان درد ڏکن ٿا
جيڪو جگر سڀ يار جلن ٿا
توڪي شايد سڌ نه آهي
لارون ڪريو لڙڪن ٿا

پيار جا پختا پيچ توسان پرين
تون وسارڻ سان به نٿو وسرين
تنهنجي ادائين جو اسير آهيان
شل قرب جي ڪا ڏيد ڌرين

درياءِ جي ويروانگي زندگي
ڪمان مان تير وانگي زندگي
تون جي گڏ رهندين ”گل“ سان
ڪنڊ ۾ ڪير وانگي زندگي

وري پلي يار مونکي آزمائي ڏس
محبت جي محب ماڪي چڪائي ڏس
منهنجو پيار پارس کان گهٽ نه آ
اگهه چاهت جو پلي چڪائي ڏس

ڪڏهن ڪين توکان پاڻ پليو سين
چوڻ تنهنجو منڙا مرڪي مڃيو سين
جيڪي ڪياسين قول ٻول توسان
انهن جو پيرم بيشڪ رکيو سين

اندر جا سور اندر آهن، ٻاهر ڇو ڪجن
جنون، جوش، جذبات ظاهر ڇو ڪجن
سدا دشمن تي سڀ نال چوڙي ڇڏجن
اجايا سجايا هوائن ۾ فائر ڇو ڪجن

تنهنجي ياد اچي ٿي لڙڪ ڪري ٿا پون
ڪيترائي هورا هنيئا ۾ هري ٿا پون
سالن کان جيڪي سبيل ڇڏيا ”گل“
سمهڻن کي سامهون ڏسي چري ٿا پون

واعدا ڪيا مون توسان جيڪي جاني
پاريا پرڀت سان، نه ٿيندي ناداني
ساهه جيئن توکي سانڍيم اندر ۾
ڪوبه نه ٿيندو تنهنجو مت ۽ ثاني

پيشاني تنهنجي تي جو تر آهي
مون لئه اهو اسود هجر آهي
جنهن به چميو انهيءَ کي
اهو ئي انسان ٿيو امر آهي

جڏهن به هوءَ مرڪندي آهي
ڄڻ ڪلي گل ٿي ٽڙندي آهي
نوخيز پنهنجن نظرن سان
ڪيترا تڪا تير هڻندي آهي

آهي پنڌ اوکو تنهنجي پار جو
ڪو ته ڏس ڏيو منهنجي يار جو
هن جي گهٽيءَ ۾ وليون گلن جون
سڄو نظارو موسم بهار جو

تو سواءِ هيڏي محفل اڏوري آ
ماريو توسان ملڻ جي مجبوري آ
تو کي ڳوليان پيو هيڏانهن هوڏانهن
تنهنجو ديدار دلبر ضروري آ

تو کي دم دم دل ياد ڪري ٿي
تو بن سمڻا ساعت ڪونه سري ٿي
تنهنجي ياد جي هر هر هير لڳي
من ۾ منڙا ڪيڏا مڱ ڌري ٿي

پنهنجن جو مان گهايل آهيان
غيرن سان ڪهڙو سينو ساهيان
”گل“ وفائن جي موسم نه آهي
جفائن جو پيو جهنگ وڍيان

دل کي سڪون ڪونهي ڪو
چريءَ کي چين ڪونهي ڪو
”گل“ کي موهي وڌو اٿئي
تو سواءِ حسين ڪونهي ڪو

مان نه اديب نه شاعر آهيان
محبت ۾ ٿيو اڃان نه ماهر آهيان
مڙئيءَ دل کي دلاسن سان وندرايان
ڪوئي سامري جيئن نه ساحر آهيان

ياد هن جي هري آهي
ياد چڻ ڪا چري آهي
اڪيلو اداس رهي ”گل“
جيءُ پوندو جهري آهي

ڏور ٿي ويا ڏاهن کي ڪٿي ڳوليان
رات آڪاري راهن کي ڪٿي ڳوليان
”گل“ وڌو رڻ رولاڪيءَ جو آهي
پيار جي پناهه گاهن کي ڪٿي ڳوليان

وڌي ويا وڇوڙي جا ڏينهن
وسائين اڪڙيون لڙڪن جو مينهن
”گل“ گلزاريون ڪري گسن تي
اڃان توسان نپايان پيو نينهن

ويهه اچي ويجهو نري دل ساجن
ڳڻتئين ۾ پئي ڳري دل ساجن
وڇوڙي جا ڪُن وڌا آهن
ٻڌي وري ٿي تري دل ساجن

ڇو مونسان بيوفائي ٿيندي آهي
جاني يار جي جدائي ٿيندي آهي
”گل“ عاجز اياڻو اڪثر تو اڳيان
تنهنجي ڪاوڙ اجائي ٿيندي آهي

ڇو پيلا بيوفائين ٿا ماڻهو؟
ڪيڏا دل جا پڪا ٿين ٿا ماڻهو
ڪنهن تي ”گل“ ويساهه ڪيئن ڪجي؟
واعدن جا ڪچا ٿين ٿا ماڻهو

جهڙي صورت سمڙي، تهڙو سمڙو پاڻ
الله اهڙي عجيب ڪي، اڳ ۾ منهنجي آڻ
هن جي شان ۾ شعر لکان ”گل“ هر گهڙي
هر شعر ۾ هن جي حسن جي واکاڻ

هر وقت سامهون تنهنجا سور سڄڻ
ڪونه ڏنئي محبت منڙا مور سڄڻ
”گل“ کان ڪهڙو قصور آياري ٿيو
اڃانڪ ايتڙو ٿي وئين دور سڄڻ

پلي محفل ۽ ماڙيون هجن
ڇڏڻ وارا ڇڏي وڃن ٿا
ڪنهن جا ڪچا گهر ڪڪاوان
پر پاڻ سان سڏي وڃن ٿا

ميهنهن وسو آهي جاني
مند صفا آهي مستاني
بوندين ۾ اڄ گڏجي بيهون
ختم ٿئي منهنجي پرڻشاني

سڄڻ ساري رات جاڳيا
ڦٽي جيسين پرڻات جاڳيا
هر ڪو حيران آهر دم
نوان ناسوري حالات جاڳيا

جيئن سانوڻ جي برسات جو انتظار آ
تيئن توسان پرين ملاقات جو انتظار آ
اوهان سان روح رچنديون رهاڻيون ڪجن
راحت اچي ”گل“ ان رات جو انتظار آ

پئسن تي چو بانور اي انسان
 گجه سوج ٿورو تون نادان
 آخر ٿيندين مهمان مٽيءَ جو
 پوءِ مٿان ٿئين تون پريشان

پيار ڪرڻ ۽ نپاڻ ڪم اوکو آ
 دغا دل ۾ رکي ڪلڻ اهو دوکو آ
 اٿئي دنيا ۾ واسينگ ۽ واڳون
 اهو به ڪڏهن ”گل“ تو سوچيو آ

وک وک تي رڳو پيار پوکيو سين
 ڪري محبت اهو نه سوچيو سين
 محبوب ڪيڏو ڪنور مغرور آ
 هن ڪئي، هن کي بخشيو سين

لاهو تي، زواري آهي اجايو
 جي دل جي ناهي ڪا به ڪمائي
 ڪعبو ڪريلا مدينو ڏسي آيو
 ”گل“ ڪيڏي ڪري پيو وڌائي

علي علي منهنجو پير آ
 دشمن جي دل تي تير آ
 محبت رک پنجن تن سان
 مولا علي الله جو شير آ

پيارن سواءِ ڪهڙي عيد آهي
 دلبر لاءِ اڃان در ۾ ديد آهي
 پري هليو ويو پرين صفا
 ڪائي خوشي نه ٿي خريد آهي

محبتون ملاقاتون عيدون به ٿينديون
 پرين ايندو پوريون اميدون به ٿينديون
 ڪي پور نه رهندا ڪي سور نه رهندا
 دوبرو دلبر سان ديدون به ٿينديون

ڏيهه ۾ ڪٿي ڳولجي ڏاهن ڪي
 وڃائجي ويل پراڻين راهن ڪي
 ڀٽڪڻ ڪا بچي سگهي ٿو ماڻهو
 سڪون ملي سگهي ٿو ساهن ڪي

ڪڏهن ڪين پاڻ کي پليو سين
چوڻ تنهنجو سدائين مڃيو سين
توسان ڪيل هر واعدو جو
بيحد پيرم ”گل“ رکيو سين

تون ٻين سان خوش رهين ٿو
چئو، توکي وساريان ڪيئن؟
هر گهڙي دل ۾ وسين ٿو ”گل“
دل مان توکي ڌڪاريان ڪيئن؟

خوشين جي ڄڻ برسات ٿي
شاديءَ جي ڀلاري رات ٿي
سهيل قاضيءَ لاءِ ٽيم لائون
”گل“ پٺوڙ جي ملاقات ٿي

تنهنجي حسن جي شمع مون کي جلايو
پرواني کي پڇڻ کان ڪنهن نه بچايو
اوهان لاءِ سڙندو سڪندو رهيس
”گل“ کي اوهان سڄي عمر آستايو

دل منهنجي مٺا
سور ڏاڍا سٺا
هن دل ۾ دڪن
باهه تنهنجي بنا

دلبر دل کي ڳڻئين ۾ نه ڳاريو
آيل کي ايئن در تان چوڻا ڌڪاريو
پنهنجو سمجهي هڪ ڀيرو پيار مان
نالو وٺي ”آغا گل“ چئي پڪاريو

سور ٻڌ ”سرڪيءَ“ جا، محب مٺا منار
ٻڌ ته ٻڌايان توکي، هاڃا آهن هزار
واڪا ٻڌي تون ڪو سڏ ته ورنائي
”گل“ تاريءَ کان ڪيئن رهندو ڌار

سڀين توسان سڄي آهي سڪ
مون کي ڏسي هيڏي هوڏي نه لڪ
ڪافي ڪشش تنهنجي قرب ۾
”گل“ کي تنهنجي چڪي ٿي چڪ

دعائن جا مينهن
محبستن جا ڏينهن
آيون ڪوڙ خوشيون
توسان لاتم نينهن

اوهين آهيو سھڻ جا سردار
اسين اصل کان آهيو عرضدار
ڪڏهن ڪلي خوش ٿي ملو ته سھي
لھن سالن جي غمن جا غبار

ھر دم دل بي چين رھي ٿي
واءِ جيان تنهنجي ياد وري ٿي
”گل“ غمگينيءَ جي گھيري ۾
پئي دل ٽٽڙا ساھ پري ٿي

ھر وقت سور رڳو سھان ٿو
راتو ڏينهن تولا رٿان ٿو
”گل“ منهنجا لڙڪ ڪو ته اگھي
پنهنجا لڙڪ پاڻ اگھان ٿو

پنهنجا اڌورا اڃان ارمان ڇا ڪريون؟
ڪي به ڪم نه ٿيا آسان ڇا ڪريون؟
اھڙي جيئڻ جو مقصد ڪھڙو
نه ڪو دارون، نه وري درمان ڇا ڪريون؟

سند صدين کان آھي اھائي
جڏهن تڏهن ٿي آکاھ اجائي
جنهن ۾ شاھ، سچل ۽ قلندر
”گل“ خود خدا ڪندو سڻائي

سائين سڀ ڪجهه تنهنجي خاطر ڪنداسون
جگر، جيرا، بڪيون حاضر ڪنداسون
”گل“ جي اڱڻ تي تون رڳو اچي ته ڏس
سمورو پيار سڄڻ ظاھر ڪنداسون

بيت

مون کي تنهنجي عشق جي شمع آجلايو
اچي هاڻ اجهايو، اها آڳ عشق جي

تنهنجي ريشم جهڙي رمز مون کي ماريو سڄڻ
اٿم اهو چوڻ، پري نه ڪريو پاڻ کي

سمهڻا قرب تنهنجي ۾ آهيان ڪُنل
ڪيسين رهندا رنل، ڀلا جيئري يار جاني

پرڻ پيار ۾ تون به تڙيو ته هوندين
نيٺ مونسان سليندين، سور سارا ساڻ ويهي

تنهنجي قدم قدم تان، صدي ڪريان ساهه
چمڪي منهنجو چاهه، چوڏهين چنڊ جيئن

جنهن جڳهه تي تو سمهڻا ڪيا سينگار
اتي جو اظهار، ڪريان ڪيئن توسان

بيت

جتي تو ڪيو، ٿورو منڙا آرام
گهڻيون توڙي گام، انا مينهن مهڪ جا

جتي جتي ڪئي تو، روح رچندي رهاڻ
تنهنجي ساهن جي سرهاڻ، اڃان اهائي آهي

جتي جتي تو، وارن ڪي ويڙهيو
مون ڪي هو ميڙيو، سڳيءَ سان ست جيئن

جتي جتي هلي تون، آيو هئين پاڻ
انهيءَ پيڙهي پاڻ، سجدا پيو ڪريان

پلي يار دنيا ڪائي پئي خار
ميڙي ناهي هار، پيار جي پنڌ ۾

دلبر دور کان، تنهنجا اکڙين اشارا
اڃان ٿڌا شوڪارا، نڪرن ٿا نينهن جا

وساري وهم سارا، ”سرڪي“ ڏي تون سر
جو گهرڻو هڃئي گهر، چوري تون چين ڪي

آئون قرب تنهنجي ۾، آهيان يار ڪنل
اڃان رهين ٿو رنل، تون مون کان چوپيلا

نه ڪنهن ڪي روئندي نه ڪلندي وڻياسين
رڳو پئي چڻياسين، پنن جيان وڻن مان

غم نه ڪراي دل، صبر وڌي شي آهي
رهڻي رات ناهي، پريات آ پند ۾

*** پڄاڻي ***

سنسار پبليڪيشنس ڪراچي جا ڇپيل ڪتاب

1. سوز، سان، آواز (ريڊيي تي هلندڙ ڪلاسيڪل ڪلام)
غلام فاروق لغاري..... ٻه ڀاڱا: 300
2. ورهاڱي کان اڳ سنڌ جي مسلمانن جو سياسي ۽ سماجي جائزو
غلام مصطفيٰ شاهه / سنڌيڪار: عبدالستار بلوچ..... ٻه ڀاڱا: 400
3. سنڌو تهذيب (آثارِ قديمه ڪي حالات و واقعات)
عنایت کڻيان / مترجم: اسلم کڻيان..... ٻه ڀاڱا: 300
4. پانڊارو (ڪهاڻيون) ياسمين چانڊيو..... ٻه ڀاڱا: 300
5. وڃائجي ويل رنگن جو احساس (نثري نظم)
علي محمد ”درد“ سولنگي..... ٻه ڀاڱا: 300
6. افڪار لطيف (لطيفيات) دادا سنڌي..... ٻه ڀاڱا: 300
7. Dream to Disillusionment by Farrukh Aziz
(Critiquing Abdul Karim Gadai's Philosophical Musings)
Rs. 600
8. گھنگھر گھاري ڏينھڙا (جيل ڊائري) سڪندر سرواڻ..... ٻه ڀاڱا: 300

سڀني ڪتابن تي 50 سيڪڙو رعایت

رابطي لاءِ: 03002507766
